

Årsrapport 2009

Fylkesmannen i Buskerud

Innhold

Kapittel 1 - Om embetet	Side 4
Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer	Side 8
Kapittel 3 - Resultatområder	Side 17
Kongehuset	Side 17
Miljøverndepartementet	Side 17
Landbruks- og matdepartementet	Side 26
Kunnskapsdepartementet	Side 35
Barne- og likestillingsdepartementet	Side 51
Justis- og politidepartementet	Side 54
Kommunal- og regionaldepartementet	Side 58
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	Side 62
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 65
Statens Helsetilsyn	Side 88
Samferdselsdepartementet	Side 92
Utenriksdepartementet	Side 92
Kultur- og kirkedepartementet	Side 93
Foryings- og administrasjonsdepartementet	Side 93
Endringer i årsrapporten	Side 96

Kapittel 1 - Om embetet

1.1 Tilstanden i embetet og fylket – generelt

Samarbeid stat/næringsliv

Fylkesmannen har i samarbeid med annen statlig virksomhet, NHO og LO, etablert et "stat/næringsliv" prosjekt.

Samarbeid med næringslivet er ikke omtalt i Fylkesmannens tildelingsbrev/oppdrag. De øvrige regionale statsetater er heller ikke pålagt å la seg samordne av Fylkesmannen. Vår erfaring med prosjektet etter 2 ½ år, er at det representerer en viktig og etterspurt fornyelse av arbeidet i regional stat. Vi mener derfor at stat - næringsliv samarbeidet bør forankres i vårt oppdrag på permanent basis.

Kommuneøkonomi

Det er grunn til bekymring for kommunenes økonomiske situasjon. Ved utgangen av 2009 er 3 kommuner i Robek.

De skattesvake kommunene i fylket har gjennomgående større sosiale utfordringer, svakere driftsresultat over tid, dårlig likviditet og små eller ingen buffer til å takle uforutsette hendelser.

Erfaringer med bruk av ny plandel i plan- og bygningslov

Som følge av innføringen av ny plandel til plan- og bygningsloven har det vært stor etterspørsel etter opplæring fra kommunene. Fylkesmannen har derfor etablert opplæringsteam sammen med fylkeskommunen som har hatt ansvar for å legge til rette for og gjennomføre 2 samlinger over 2 dager med samtlige av fylkets kommuner. Det var meget stor deltakelse både fra politikere og kommunal administrasjon. Vi har dessuten prøvd å imøtekomme kommuners ønske om opplæring av kommunestyre så langt dette har vært mulig.

Lier kommune startet rulleringen av kommuneplan tidlig våren 2009 etter nytt lovverk. En del av forskriftene var på plass tett opp til ikrafttredelsestidspunktet, noe som vanskeliggjorde arbeidet med utforming av planen. De nye bestemmelsene i loven understreker viktigheten av tidlig medvirkning i prosessen.

Saksbehandlingstid og rettssikkerhet

Fylkesmannen i Buskerud har mål om høy faglig standard og effektiv saksbehandling i klagesaker etter lov om sosiale tjenester. Antall klager på kommunale vedtak var noe redusert i 2009. Fylkesmannen i Buskerud mottar likevel - i landsmålestokk - et høyt antall klagesaker. Vi prioriterer disse sakene og har kort saksbehandlingstid. Nærmere 75% av sakene ble avgjort i løpet av to uker etter at de ble mottatt hos oss. Ingen saker hadde i 2009 lengre saksbehandlingstid enn tre måneder. Dette er høyere måloppnåelse enn det fastsatte resultatkrav for området. Ved årsskiftet var det kun 7 saker som ikke var avsluttet.

Helsetilstanden i fylkets befolkning

Befolkningen i Buskerud har mer sykefravær, men mindre uføretrygging enn landsgjennomsnittet. Fylket bruker mer av legemidler mot viktige sykdomsgrupper, og aldersgruppen under 75 år legges mer inn på sykehus. For menn er det noe høyere dødelighet for kreftsykdommer og hjerte- og karsykdommer i Buskerud enn gjennomsnittet i Norge.

Om fylkets helsetjenester

Helsetjenestene i Buskerud holder et gjennomgående godt nivå, helt på linje med landet for øvrig. Men utfordringene framover vil være store. Buskerud har en aldrende befolkning med økende behov for tjenester, og grupper som rusmisbrukere og personer med alvorlig psykiatrisk sykdom skal ha et forsvarlig tjenestetilbud på linje med andre grupper. I de kommende årene vil det være en stor avgang av mange eldre arbeidstakere innen pleie- og omsorgstjenestene. Økt behov for tjenester krever flere ansatte. Det er fortsatt en utfordring å sikre god fagutdanning av alt personellet ute i tjenestene.

Fører kort saker

Fylkesmannen har hatt en kraftig økning av antall saker, uten at ressursene til denne oppgaven er styrket.

Fylkesmannen i Buskerud vil peke på at saksmengden øker som følge av at alderssammensetningen i befolkningen endres. Buskerud får flere eldre og dermed en jevn og merkbar vekst i denne sakstypen.

Barnehage

Fylkesmannen har gjennom egne samlinger på barnehageområdet og også gjennom annen dialog med kommuner/barnehageeiere, fulgt opp utbygging og etablering av tilstrekkelig antall plasser i forhold til regjeringens målsetting. Kommunene meldte at de regnet med full dekning i løpet av 2009.

Grunnutdanning

Fylkesmannens arbeid innenfor grunnutdanningen har i hovedsak vært innrettet mot tilsyn. Resultatene fra de ulike tilsynene viser at de fleste kommuner fortsatt har en del å gjøre før de har forsvarlige system for å sikre etterlevelsen av regelverket på utdanningsområdet. På kommunalt nivå stiller vi også et spørsmål ved kapasiteten i forhold til de samlede oppgaver, ikke minst når kravet til en årlig tilstandsrapport nå er kommet.

Barnevern

Fylkesmannen er bekymret for situasjonen i barnevernet i våre kommuner. I 2009 økte antallet saker med 14,6%, mens antallet stillinger økte med 9,3%. Flere kommuner har truffet tiltak for å bedre situasjonen i barnevernet og mange melder at de har problemer med å rekruttere kvalifiserte fagfolk. Kommunene melder også at barnevernsakene er vanskelige og mer komplekse.

Miljøvern

I 2009 er arbeidet med forurensningstilsyn mot ulike bedrifter og kommuner, arbeidet med vanddirektivet, utarbeidelse av forvaltningsplaner i etablerte verneområder, kartlegging av biologisk mangfold sammen med prioriterte kommuner, rovviltforvaltning, kartlegging av bekkekløfter, frivillig barskogvern, Tyrifjorden våtmarksvern og tilsyn med kommunenes arealplanlegging prioritert i tillegg til det løpende arbeidet med forvaltning etter ulikt miljølovverk.

Fylkesmannen har i 2009 gitt uttalelser til kommunenes klima- og energiplaner, og gjennom dette sørget for at statlige forventninger til kommunene på klimaområdet er formidlet.

Landbruk

Skognæringen har vært en av de næringene som har merket finanskrisen mest. Vi har sett store konsekvenser med lavere etterspørsel og lavere priser på tømmer, og det har ført til lavere aktivitet i skogen.

Det er fortsatt tilbakegang i kornarealet i Buskerud, mens grasarealet øker. Dette må ses i sammenheng med at flere begynner med kjøttproduksjon. Det er stor grunn til bekymring for utviklingen i melkeproduksjonen i Buskerud p.g.a. lav interesse for kjøp av melkekvoter.

Det er positiv utvikling i antall gardsbruk som legger om til økologisk drift. Buskerud er pilotfylke på økologisk jordsmonn.

Omfanget av dyrka mark som omdisponeres til utbyggingsformål har gått noe ned.

1.2 Rapportering på ressursbruk

1.2.1 Embetet som helhet

Økonomiske forhold

Tildelingen for 2009 på kapittel 1510 post 01 var kr 61 244 000,-.

Selv om det øremerkes midler på kapittel 1510 til nye oppgaver slik at tildelte rammer øker, ser vi at basisbevilgninger til kjerneoppgaver hvert år svekkes.

Et viktig eksempel er førerkortsakene som er i sterk vekst på grunn av en eldre befolkning. Når basisbevilgninger

svækkes, har vi ikke ressurser til å møte voksende saksmengder på etablerte fagfelt.

Et annet forhold er at vår formidling av statlig politikk forutsetter utstrakt kursing og opplæring i kommunal forvaltning - kursing og opplæring som i stor grad etterspørres av kommunene. Når flere oppdragsgivere samtidig øker kravene til gjennomførte tilsyn, kommer vi i en åpenbar ressurskvis i embetet.

Årsregnskapet for 2009 viste et mindreforbruk på kr 988 000,-. En av årsakene til dette skyldtes større inntektsførte lønnsrefusjoner i 2009, enn det budsjettprognosene for sykerefusjoner tilsa.

Fravær

Sykmeldte har på grunn av budsjetttrammene i liten grad vært erstattet med vikarer, hvilket fører til stort arbeidspress på gjenværende kolleger i de berørte fagmiljøene.

Bemanning

Pr. 31.12.09 var det 127 personer ansatt i embetet, til sammen 105,5 årsverk og av disse var 96,88 årsverk under kap. 1510 og 8,62 årsverk under fagdep.

Departement	FMBU		Sum	
	1510	Fagdep.	1510	Fagdep.
Kongehuset	22	0	22	0
Miljøverndepartementet	587	167	587	167
Landbruks- og matdepartementet	774	0	774	0
Kunnskapsdepartementet	387	18	387	18
Barne- og likestillingsdepartementet	251	0	251	0
Justis- og politidepartementet	255	0	255	0
Kommunal- og regionaldepartementet	244	0	244	0
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	166	45	166	45
Helse- og omsorgsdepartementet	388	128	388	128
Statens Helsetilsyn	332	30	332	30
Samferdselsdepartementet	10	0	10	0
Utenriksdepartementet	4	0	4	0
Kultur- og kirkedepartementet	16	0	16	0
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	0	0	0	0
Administrasjon	834	0	834	0
Embetsledelse	90	0	90	0
Sum:	4360	388	4360	388

1.2.2 Det administrative området

Område	FMBU		Sum	
	1510	Fagdep.	1510	Fagdep.
Embetsledelse (FM og ass. FM)	90	0	90	0
Administrativ ledelse (adm sjef el. tilsvarende)	45	0	45	0
Arkiv	222	0	222	0
Regnskap og lønn	139	0	139	0
Personal	93	0	93	0
IKT	184	0	184	0
Informasjon	24	0	24	0
Ekspedisjon/forværelse	34	0	34	0
Statens hus (vaktmester, kantinge, sentralbord, renhold mm)	93	0	93	0
Landsdekkende oppgaver på administrativt område	0	0	0	0
Sum:	924	0	924	0

1.3 Andre forhold

Innkjøp

Arbeidet med oppfølging av regelverket for offentlige anskaffelser ble prioritert og videreført i 2009. De interne rutine ble vedlikeholdt og oppdatert, og informasjon ble fortløpende lagt ut på vårt intranett. Vi hadde økt fokus på dokumentasjon av innkjøpsprosesser. Embetet har stor nytte av at vi er tilsluttet det regionale innkjøpssamarbeidet for Buskerud, Telemark og Vestfold (BTV Innkjøp). Vi er nå med på en rekke rammeavtaler i den sammenheng. Videre har vi tatt i bruk det elektroniske innkjøpsverktøyet Mercell ved større innkjøp. Hos Fylkesmannen i Buskerud fikk 4 ansatte opplæring i dette verktøyet.

Miljøtiltak

Oppfølging av arbeidet med Handlingsplanen for miljø og samfunnsansvar i offentlige innkjøp ble påbegynt i 2009. Innkjøpssamarbeidet BTV Innkjøp ble valgt som miljøknutepunkt. Dette var et naturlig valg siden BTV Innkjøp har et høyt kunnskapsnivå på offentlige anskaffelser, og de har en miljøprofil på sine innkjøp. De har også vedtatte retningslinjer for etisk, sosial og miljøriktig handel.

I 2009 deltok innkjøpssjefen i BTV Innkjøp og innkjøpskoordinator hos fylkesmannen på DIFIs møter i forbindelse med oppstart av miljøknutepunkt. Det ble også gjennomført innledende møter for å få på plass styringsgruppen.

I april 2009 ble Fylkesmannen i Buskerud Miljøfyrtårnsertifisert, og det ble arbeidet kontinuerlig med fornyelse av HMS-systemet vårt. Mye er nå på plass i et felles internkontrollsystem.

Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer

2.1 Generelle samordningsoppgåver. Fornyning av offentleg sektor

Prosjekt "Stat – næringsliv"

Fylkesmannen har i samarbeid/spleiselag med Politiet, NAV, Statens Vegvesen, Arbeidstilsynet, Skatt Sør, Mattilsynet, Husbanken, Høgskolen, Fylkeskommunen, NHO og LO i Buskerud etablert et "Stat - næringsliv" prosjekt. Prosjektlederen ble engasjert i mai 2007. Hun er lønnet ut fra et spleiselagprinsipp, Fylkesmannen har arbeidsgiveransvar.

Bakgrunnen for prosjektet er å skape bedre forståelse og dialog mellom næringslivet og regionale statsetater i fylket. Vi ønsker at statlige myndigheter i Buskerud skal fremstå som et konkurransefortrinn for næringslivet i fylket vårt.

Samarbeid med næringslivet er ikke omtalt i Fylkesmannens tildelingsbrev/oppdrag. De øvrige regionale statsetater er heller ikke pålagt å la seg samordne av Fylkesmannen. Vår erfaring med prosjektet etter 2 ½ år er at det representerer en viktig og etterspurt fornyelse av arbeidet i regional stat. Vi mener derfor at stat - næringsliv samarbeidet bør forankres i vårt oppdrag på permanent basis.

Dialog og samordning

Fylkesmannen har etablert flere samordningsarenaer innenfor ulike områder som involvere alle nivåer i kommunal, fylkeskommunal og statlig virksomhet.

Ledelsen gjennomførte dialogmøter med kommunene enkeltvis eller regionvis første kvartal 2009 med noen faste temaer. Kommunen oppfordres til å komme med innspill til aktuelle forhold de ønsker å drøfte. Fast møteplass mellom kommuneledelsen og fylkesmannens ledergruppe er også en to dagers konferanse i mai. Her deltar også ledere av andre regionale etater og bidrar til at det blir en nyttig møteplass. Det er også faste årlige møter med Buskerudbenken i Stortinget. For øvrig har Fylkesmannen og de ulike sektorene en rekke møter med enkeltkommuner.

Fylkesmannen har gjennom flere år arbeidet med felles høringsuttalelse for overordnede planer etter plan- og bygningsloven. Arbeidet samordnes i "planovalen" som møtes hver 14.dag. Her deltar embetets ulike fagavdelinger, fylkeskommunen, NVE og Vegvesenet.

Det utarbeides årlig en tilstandsrapport på bakgrunn av innrapporterte KOSTRA-tall fra kommunene.

2.2 Velferd, helse og personleg tenesteyting

Prosjekt "Ungdom mellom stoler"

Fylkesmannen har tatt initiativ til et 2-årig prosjekt som skal fange opp ungdom som faller ut av skolen eller arbeidslivet. Visjonen for prosjektet er "all ungdom i utdanning, arbeid eller aktivitet. Prosjektet er et samarbeid mellom Fylkesmannen, fylkeskommunen, NAV Buskerud og tre kommuner i fylket. Prosjektet er forankret i toppledelsen på alle nivå. Prosjektet har tilsatt en prosjektleder som er lønnet med skjønnsmidler og midler fra fylkeskommunen. Den daglige driften av prosjektet er knyttet til NAV-kontorene i de tre deltakerkommunene. 10-12 ungdommer fra hver kommune - i alderen 15 – 24 år - omfattes av prosjektet. Disse ungdommene har ulike, krevende og sammensatte utfordringer. Gjennom konkret arbeid med ungdommene er målet for prosjektet:

- og å hindre at ungdommer faller mellom stoler
- å avklare muligheter for bedre samarbeid på tvers av etater og forvaltningsnivå
- å avdekke flaskehalsar i lov- og regelverk
- å fremme forslag til bedre samarbeidsrutiner

NAV

Ved utgangen av 2009 var det etablert NAV kontor i alle kommuner med unntak av Drammen som åpner sitt kontor i februar 2010. Kontorene er godt i gang med implementeringen av kvalifiseringsprogrammet. Buskerud hadde en måloppnåelse på antall deltakere i program på ca. 90%. Fylkesmannen har god erfaring med engasjement av de kommunale veilederne som bistår kontorene i utviklingen av tjenesten.

Fylkesmannen har samarbeidet med NAV Buskerud om opplæring og kompetansetiltak for å sikre ivaretagelsen av de kommunale tjenestene i NAV. etterspørselen etter opplæring er stor, men det er krevende å tilpasse denne opplæringen med de fastlagte kompetanseplanene som er utarbeidet av direktoratet. Vi er fortsatt bekymret for om kompetansen er tilstrekkelig for å sikre en forsvarlig behandling for deler av de kommunale tjenestene ved alle kontorer. Spesialisthelsetjenesten har f.eks. uttrykt uro for om NAV -kontorene klarer å opprettholde nødvendig spesialkompetanse på rusfeltet. Dette er avgjørende for å sikre rehabilitering av bl.a pasienter som mottar legemiddelassistert rehabilitering eller for å kunne ta avgjørelser om tvangstiltak, f.eks. overfor gravide rusmisbrukere.

Kommunene skal påse at NAV-kontorene er innrettet slik at saksbehandlingen og tjenestene er forsvarlige, og kontrollere og korrigere virksomhetens aktiviteter. Mange NAV-kontor har hatt internkontrollplikt for deler av tjenestene fra det tidspunkt kontoret ble etablert, flere har likevel ikke etablert et styringssystem som tilfredstiller minimumskravene i internkontrollforskriften. Kommunene har heller ikke sørget for at de kommunale tjenestene i NAV kontorene blir en del av kommunenes ordinære styringssystem.

Rusfeltet

Gjennom opptrappingsplanen for rusfeltet skal rusmiddelavhengige tilbys den hjelp, behandling og rehabilitering de har behov for. Samtidig skal det rusforebyggende arbeidet styrkes, brukerne skal gis økt innflytelse og pårørende skal ivaretas bedre. Kommunene i Buskerud fikk samlet i 2009 tildelt 13 millioner kroner til lokale tiltak for å bedre tjenestetilbudet og livssituasjonen til rusmiddelavhengige. Dette er en økning på 4 millioner fra året før. Vår oppfølging av de kommunene som mottar statlige tilskuddsmidler har god effekt og styrker arbeidet. Selv om Sykehuset Buskerud økte sin utredningskapasitet med fem plasser i 2009, registrerer vi at det fortsatt er lang ventetid på tverrfaglig spesialisert rusbehandling.

Ved årskiftet mottok 234 personer i Buskerud legemiddelassistert rehabilitering. Dette er en økning på 40 personer fra året før. I 2009 startet også LAR Buskerud LAR-S som et alternativ til utskrivning for de som fortsatt har et rusmisbruk, men der fortsatt deltakelse blir vurdert som en mer forsvarlig løsning enn utskrivning. Ved årsskiftet var 15 pasienter etablert i LAR-S og ytterligere 10 personer var klare for inntak. Ordningen er under kontinuerlig evaluering og erfaringene så langt er blandet. En direkte konsekvens av denne behandlingsformen er at klagesakene til Helsetilsynet på utskrivning fra LAR er redusert fra 15 i 2008 til 2 i 2009.

Fylkesmannen har hatt et tett samarbeid med kompetansesenteret Borgestadklinikken. Vi har utarbeidet og gjennomført basisopplæring i rus og psykiatri, spesielt rettet mot NAV kontorene. Det har vært stor oppslutning om disse kursene. Vi har også videreført samarbeidet med Høgskolen i Buskerud som har etablert en videreutdanning i rus og psykisk helsearbeid tilsvarende 40 studiepoeng. Ansatte i ulike sektorer i kommunene har gjennomført utdanningen og et nytt kull startet i 2009.

Sosiale tjenester

Vi har i 2009 hatt spesielt fokus på tjenesten omsorgslønn og brukerstyrt personlig assistanse og gjennomført egne kursdager for å øke kompetansen. På fagdager og nettverksmøter med vedtaksansvarlige i kommunene har vi gjennomgått resultatet av klagesakene Fylkesmannen har hatt til behandling på disse områdene. Vi har tro på at dette vil sikre lik håndtering og regelforståelse i kommunene.

Vi registrerer at det fortsatt er store utfordringer når det gjelder samhandling og samordning av de kommunale tjenestene. Dette gjenspeiles i at det er utarbeidet få individuelle planer sammenlignet med antall tjenestemottakere som har krav på dette. Vi gjennomførte derfor to konferanser i 2009. Målet var å gi inspirasjon og skape engasjement rundt arbeidet med individuelle planer. Gode eksempler, erfaringer og godt planarbeid ble trukket fram på disse konferansene. Det var god oppslutning fra kommunene og vi vil følge opp dette i 2010 for å øke antallet individuelle planer.

Vi har i 2009 hatt økt fokus på den individuelle rettsikkerheten og ivaretagelsen av enkeltindividers tjenestebehov. I tillegg til vår myndighet som klageinstans har vi i flere saker opprettet tilsynssak i kommuner etter direkte henvendelser fra tjenestemottakere som ikke får avgjort søknader om tjenester eller der vedtatte

tjenester ikke iverksettes. Vi har avdekket svikt i flere kommuner på sentrale områder. Økt tilsyn og kontroll er imidlertid ressurskrevende og gir mindre tid til til veiledning og kompetansetiltak. Det er uheldig hvis disse oppgavene må nedprioriteres i tiden framover, da god kompetanse i kommunene er en av de viktigste rettsikkerhetsgarantiene.

Vi har også gjennomført ulike kartlegginger i kommunene for å skaffe oss oversikt og informasjon om bestemte områder, i 2009 spesielt habilitering og rehabilitering og innholdet i kommunenes avlastningstilbud.

Vi har etter oppdrag fra Statens Helsetilsyn gjennomført 11 systemrevisjoner på ulike områder av sosialtjenesten. Dette er en høyere måloppnåelse enn resultatkravet på området. Det er avdekket svikt i de fleste kommunene hvor hvor det er gjennomført systemrettet tilsyn.

Vi har også gjennomført systemrettet tilsyn ved de fire familievernkontorene i fylket, og fant brudd på lov og forskrift ved tre av kontorene. Ved ett av kontorene var ventetiden til mekling etter barnelov og ekteskapslov så lang, at Fylkesmannen konkluderte med at det ikke gis tilbud om mekling innen akseptabel tid.

Helsetilstanden i fylkets befolkning

Når forhold i vårt fylke skal sammenlignes med tilstanden andre steder i landet, pleier man gjerne å si at Buskerud er et gjennomsnittsfylke, og at det er representativt for landet som helhet – med sjø, by, landsbygd, skog og fjell. Det sies ofte også at Buskerud er et ”femprosentfylke”. Det vil si at hvis vi regner ut fem prosent av landstall, så passer det så noenlunde med Buskeruds andel. Men er vi et gjennomsnittsfylke når det gjelder helsetilstand?

Hvis vi skal beskrive helsetilstanden for befolkningen i Buskerud og sammenligne den med Norge for øvrig, må vi ha eksakte tallstørrelser å forholde oss til. Folkehelseinstituttet har gjort tilgjengelig noen nøkkeldata som kan si oss litt om hvordan det står til i Buskerud sammenlignet med landet for øvrig. Legger vi disse til grunn, så lever vi omtrent like lenge i vårt fylke som ellers i landet. Forventet levealder for nyfødte i tidsperioden 2001-2005 er for gutter 76,7 år og for jenter 81,8 år, mens den for landsgjennomsnittet er henholdsvis 76,9 år for gutter og 81,9 år for jenter. Dette er en jevn stigning siden 1970-tallet, både hos oss og i landet. Spedbarnsdødeligheten er litt høyere i Buskerud enn gjennomsnittet for landet med 3,7 døde pr 1000 levendefødte i 2008, mot 3,5 døde pr 1000 levendefødte på landsbasis. Både hos oss og i landet for øvrig har tallene vist en jevn nedgang siden 1990.

Antall svangerskapsavbrudd har vist en jevn økning i aldersgruppene 15-24 år de siste årene, mer i Buskerud enn på landsbasis. I 2008 var det 19,7 svangerskapsavbrudd pr 1000 kvinner i aldersgruppen 15-19 år, mot 18,0 i landsgjennomsnitt. For aldersgruppen 20-24 år var det 32,1 svangerskapsavbrudd pr 1000 kvinner, mot 30,6 for hele landet.

Hvor syke er vi så i Buskerud? I 2008 var sykefraværet 7,5 prosent av antall mulige dagsverk for arbeidstakere 16-69 år, hvorav 1,0 prosent var egenmeldt fravær. Dette er en økning siden 2005 fra henholdsvis 7,0 og 0,9 prosent. På landsbasis var tallene i 2005 henholdsvis 6,6 og 0,9 prosent og i 2008 7,1 og 1,0 prosent. Vi er altså jevnt over litt mer sykmeldte i Buskerud enn i landet for øvrig. Den samme tendens viser seg imidlertid ikke for antall uføretrygdmottakere i aldersgruppen 18-67 år, snarere tvert i mot. For Buskerud steg andelen av befolkningen som er på uføretrygd (mottakere av både tidsbegrenset uførestønad og varig uførepensjon) fra 9,8 prosent i 2005 til 10,1 prosent i 2008, men landsgjennomsnittet steg fra henholdsvis 10,9 i 2005 til 11,0 i 2008.

Kan tallene si oss noe om hvilke sykdommer vi særlig lider av? Statistikken viser at det for Buskerud i 2007 var 475 nye krefttilfeller blant kvinner og 667 blant menn pr 100.000 innbyggere. Landstallene var henholdsvis 433 og 630, altså en del flere tilfeller i Buskerud. Også kreftdødeligheten i 2007 var totalt sett litt høyere for menn i Buskerud enn gjennomsnittlig for landet (263 mot 254 pr 100.000 innbyggere), mens den for kvinner var litt lavere (161 mot 169 pr 100.000 innbyggere). De krefttyper som dominerer som dødsårsaker i denne statistikken, i Buskerud som for landet for øvrig, er lungekreft for begge kjønn, prostatakreft for menn, dernest tykktarmskreft for begge kjønn og brystkreft for kvinner. For hjerte- og karsykdommer viser statistikken at dødeligheten for alle aldersgrupper sett under ett er vesentlig høyere i Buskerud for menn, men litt lavere for kvinner, sammenlignet med landet for øvrig. Tallene for menn er 318 pr 100.000 innbyggere i Buskerud mot landsgjennomsnittet på 287, og for kvinner henholdsvis 172 mot 175 pr 100.000 innbyggere.

Legemiddelbruken kan også si oss noe om sykkeligheten. Vi brukte i 2008 blant annet mer av hjerte/karmidler, kolesterolsenkende midler, diabetesmidler, allergi-, astma- og KOLS-midler, smertestillende midler, potensmidler og midler mot psykiske lidelser enn landsgjennomsnittet, men ikke mer av demensmidler. Data for sykehusopphold viser for 2008 at vi hadde flere opphold pr 1000 innbyggere enn landsgjennomsnittet (183 mot 172), men dette gjelder kun for aldersgruppen 0-74 år. For aldersgruppen 75 år og eldre er det færre i Buskerud enn i landet for øvrig som innlegges på sykehus. Dette er interessant fordi dette nettopp er den aldersgruppen som har flest sykehusopphold. Er vi flinkere i Buskerud til å ta hånd om disse menneskene i for eksempel kommunale institusjoner eller hjemme?

Om fylkets helsetjenester

De kommende årene vil kreve langsiktig arbeid med utdanning av personell, utvikling av gode organisasjonsformer og satsing på både kvalitet og effektivitet. En utfordring for Helsetilsynet og Fylkesmannen blir å følge med på hvordan tjenestene de kommende årene sikrer nødvendig behovsdekning og forsvarlige tjenester.

Det henvises til de enkelte kapitler/oppdrag senere i årsrapporten. Helsetilsynet i Buskeruds erfaringer fra tilsyn og klagesaksbehandling framgår av kapitlene 82.1 til 82.5.

Omsorg 2015

Viktige føringer for Fylkesmannen er gitt i FADs tildelingsbrev til embetet; spesielt i forhold til

- 10 000 nye årsverk i pleie- og omsorgstenesta (nasjonalt)
- 12 000 nye omsorgsplassar (nasjonalt)
- Demensplan 2015
- Kompetanseløftet 2015.

Arbeidet har vært prioritert med egen rådgiver tilsatt i Helseavdelingen og et bredt samarbeid internt og eksternt. Kommunene har vært fulgt opp i direkte kontakt, ved søknadsbehandling og på faglige samlinger. Det henvises til rapporteringen på oppdragene 86.1 til 86.10.

Handlingsplan mot kjønnslemlestelse

Dette har vært et prioritert arbeidsfelt i 2009. En nettverksgruppe er etablert, bl.a. med representanter fra de mest aktuelle kommuner, regionalt ressurscenter, kvinneklinikk og Somalisk kvinnegruppe. Det er avholdt en dagssamling og planlagt en større, tverrfaglig konferanse i 2010. Se ellers rapporteringen under 84.10.

Psykisk helsearbeid i kommunene

Opptrappingsplanen er slutført. Midlene er lagt inn i kommunenes rammer, og det er viktig i de kommende årene å følge med på hvordan tjenestetilbudet til psykisk syke i kommunene utvikler seg. Embetets rådgiver for psykisk helse har i løpet av året kontrollert utbetalingene til de kommunene som hadde fått overført midler fra 2008 til 2009, og vil følge kommunene nøye i årene som kommer. Mer informasjon finnes under 87.7.

Nytt kapittel i pasientrettighetsloven tråtte i kraft 01.01.09

Dette er et regelverk som regulerer bruk av tvang overfor personer uten samtykkekompetanse når det skal ytes helsehjelp. Etter en treg start er antallet kopi av vedtak bratt stigende, selv om nesten halvparten av kommunene enda ikke har sendt over sitt første vedtak. Parallelt med Helsetilsynet i Buskeruds løpende saksbehandling, må arbeidet med opplæring åpenbart prioriteres også i de kommende år. Det er viktig at embetet/ avdelingen tilføres tilstrekkelige ressurser, slik at arbeidsfeltet kan gis den oppmerksomhet som er nødvendig for å bidra til at dette sentrale rettssikkerhetsområdet blir forsvarlig ivaretatt.

Folkehelse

Folkehelsearbeidet prioriteres høyt i embetet. Helseavdelingens rådgiver samarbeider bredt internt i embetet; bl.a. i forhold til Sosial- og familieavdelingen, utdanningsavdelingen og planavdelingen. Utad er viktigste samarbeidspartner Buskerud fylkeskommune, hvor rammen har vært partnerskap for folkehelse. Fra 2010 gjelder ny lov om fylkeskommuners oppgaver i folkehelsearbeidet, og mye av fylkesmannens arbeid med folkehelse vil de kommende årene påregnelig bli i nært samarbeid med Buskerud fylkeskommune. Se 83.1 for ytterligere lesning.

2.3 Oppvekst, barnehagar, utdanning og likestilling

Barnehage

Fylkesmannen har gjennom egne samlinger på barnehageområdet og også gjennom annen dialog med kommuner/barnehageeiere fulgt opp utbygging og etablering av tilstrekkelig antall plasser i forhold til regjeringens målsetting. Noen av de kommunene som lå dårlig an greide allikevel å nå målsettingen. To kommuner, Røyken og Ringerike klarte ikke å nå målet med full dekning 1. august, men Ringerike nådde

målet i løpet av september og Røyken nådde målet 1. desember.

Etter ønske fra kommunene ble midlene til kompetanseutvikling på barnehageområdet fordelt til kommunene i forhold til en utarbeidet nøkkel. For å løse ut midlene, måtte kommunene utarbeide en plan i samarbeid med private og egne barnehager og sende søknad til Fylkesmannen. Vår vurdering er at disse planene ivaretok sentrale føringer på en god måte.

Fylkesmannen har i 2009 gjennomført seks stedlige tilsyn på barnehageområdet, alle etter en tilpasset systemrevisjonsmetodikk. Tema for fire av tilsynene var kommunen som godkjenningsmyndighet og tilsynsmyndighet med barnehagene. Det ble i tillegg gjennomført to tilsyn med tema dispensasjoner fra utdanningskravet for pedagogiske ledere og styrere. Tema for tre av tilsynene var kommunen som godkjenningsmyndighet og tilsynsmyndighet med barnehagene. De tre andre tilsynene hadde tema; dispensasjoner fra utdanningskravet for pedagogiske ledere og styrere. Det var kun en kommune som ikke fikk avvik. Fylkesmannens vurdering er at tilsynene blir positivt mottatt og at avvik rettes. Fire av tilsynene avdekket avvik. Fylkesmannens vurdering er at tilsynene blir positivt mottatt og at avvik rettes.

Fylkesmannen har fulgt opp de hovedprioriteringene og de hovedoppgavene som fremgår av embetsoppdraget. Det tilsynsrelaterte arbeidet er i 2009 ytterligere prioritert og antall tilsynshandlinger er økt i forhold til tidligere år. Arbeidet er basert på område-overvåking, tilsyn, klagebehandling, kurs og veiledning.

I Buskerud går det 14.008 barn i barnehage. 4.936 er under tre år og 9.072 barn er over tre år. Det ble i løpet av 2009 opprettet 253 nye barnehageplasser. 203 av plassene er for barn under tre år og 70 av plassene er for barn over tre år. Dekningsgraden i fylket er på 88,4 % for barn mellom 1 og 5 år. Dekningsgraden er på 95,5 % for barn mellom 3 og 5 år. Det går 1.264 flere barn i ikke-kommunale barnehager enn i kommunale barnehager. Det ble opprettet 56 nye plasser i kommunale barnehager og 217 nye plasser i ikke-kommunale barnehager.

Når det gjelder foreldrebetalingen kjenner ikke Fylkesmannen til at noen kommuner i Buskerud går ut over maksimalsatsen som er satt for en barnehageplass.

Gjennom områdeovervåking, tilsyn, veiledning og samlinger knyttet til sentrale tema, får Fylkesmannen oversikt over forholdene i fylket.

Det er mange faktorer som spiller inn når det gjelder kvaliteten i barnehagene. Dette kan være økonomi, det fysiske miljøet og bemanningen i barnehagene. Utdanningsnivået hos personalet i barnehagene varierer. Enkelte steder er det stor mangel på personell med godkjent førskolelærerutdanning. Det er i Buskerud nesten 200 årsverk i barnehagene på dispensasjon fra utdanningskravet.

Fylkesmannen i Buskerud ble tildelt midler til rekruttering av førskolelærere til barnehagene. Fylkesmannen har også i 2009 ledet en gruppe bestående av Høgskolen i Telemark, to kommuner (barnehagemyndigheten/barnehageeier), Utdanningsforbundet og to fra Fylkesmannen for å jobbe med ulike rekrutteringstiltak. Tiltakene har blant annet vært utarbeiding av informasjonsmaterieell, kartlegging, utdeling av stipend til studenter og utvikling av rekrutteringsfilm, samt gjennomføring av motivasjonskurs og igangsetting av ulike utdanningstilbud.

Det er etablert rekrutteringsteam (likestilling) i fylket som har vært ledet av Høgskolen i Telemark. Gruppen har bestått av en fra MIB-nettverket (Menn i barnehagen), Fylkesmannen, barnehageeier og Høgskolen i Telemark.

Fylkesmannen har samarbeidet med Høgskolen i Telemark og Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) om kompetanseheving innenfor flerkulturelt arbeid i barnehagene.

Fylkesmannen har fulgt opp de hovedprioriteringene og de hovedoppgavene som fremgår av embetsoppdraget. Fylkesmannen har videreført MIB-nettverket (Menn I Barnehagen) i fylket. I 2009 ble det gjennomført en egen konferanse i samarbeid med Fylkesmannen i Vestfold og Fylkesmannen i Telemark på temaet.

Rekruttering har vært en av de prioriterte oppgavene i tillegg til tilsyn og kompetanseutvikling.

Grunnopplæring

Fylkesmannens hovedoppgave i 2009 har vært å føre tilsyn med de ulike skoleeiere, for å sikre at grunnopplæringen blir drevet i samsvar med opplæringsloven og privatskoleloven. Til nasjonalt tilsyn er det gått med 35 ukeverk og til annet tilsyn 59 ukeverk, til sammen 94 ukeverk. Det har vært gjennomført nasjonale tilsyn knyttet til organisering og generelle tilsyn knyttet til tilpasset opplæring samt spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp. Det er også gjennomført et skriftlig tilsyn med samtlige kommuner og skoler om bruk av politiattester. Videre er det, som siste år, gjennomført tilsyn med private skoler i henhold til flerårig plan og

spesielle hendelser. Tilsynene med så vel offentlige som private skoleeiere har avdekket at det i stor grad fortsatt mangler forsvarlige system for å sikre at opplæringen er i tråd med kravene i opplæringsloven/privatskolelov med forskrifter. Det er også avdekket at etterlevelsen av de enkelte bestemmelser i regelverket er mangelfull. Fylkesmannen vil i denne sammenheng peke på behovet for kompetanse knyttet til lovverket på alle nivå i skoleverket. På denne bakgrunn valgte Fylkesmannen å gjennomføre regionale samlinger i fylket om sentrale bestemmelser i lov- og regelverk, der også alle rektorer var invitert. Tilbakemeldingene på disse samlingene er så gode at Fylkesmannen tar sikte på å videreføre ordningen også i 2010. Fylkesmannen styrket bemanningen på tilsynsområdet i løpet av året, samtidig som vi fikk langvarig sykmelding. Samlet sett har kapasiteten og antall tilsynshandlinger likevel økt.

Eksamen og Nasjonale prøver er fulgt opp, bl a gjennom samlinger, veiledning og kvalitetssikring av arbeidet.

Fylkesmannen har i tillegg til de spesifiserte oppgavene bidratt i tema som elevvurdering, læringsmiljø og matematikk.

Kunnskapsløftet er innført, men system- og kompetanseutvikling knyttet til reformen fortsatter i den enkelte kommune og i de ulike regionene. Oppfølging av skoleeiere i forhold til deres rapportering og kontroll av opplysninger var det mest tidkrevende. Små justeringer i rapporteringsskjemaet kan resultere i mange spørsmål. Midlene til kompetanseutvikling er fordelt og benyttet i henhold til planer. Når det gjelder det varige systemet for videreutdanning som ble innført 2009, ble Buskerud tildelt 74 plasser. 52 av disse ble benyttet og dette skyldes nok i hovedsak manglende kommunal finansiering og at tilbudet ikke var kjent da budsjettene for 2009 ble lagt. Fylkesmannens inntrykk er likevel at tilbudet om videreutdanning blir godt mottatt i fylket. Fylkesmannens samarbeidsorgan (Utdanningsforum) innenfor barnehage og utdanning og fagutvalget til KS (der Fylkesmannen deltar) er viktige arenaer når tiltak skal defineres. I disse foraene møtes representanter for kommunene, fylkeskommunen, KS, Høgskolen i Buskerud, lærerorganisasjonene og Fylkesmannen. Fylkesmannen arrangerte i løpet av året 4 samlinger for kommunalt og fylkeskommunalt nivå, der nasjonal barnehage- og utdanningspolitikk, nasjonalt tilsyn, kvalitetsutvikling, lovendringer og forskningsresultater var sentrale tema. Fylkesmannen utarbeidet også i 2009 diagrammer og oversikter basert på bl a KOSTRA, GSI, karakterstatistikk og brukerundersøkelser. Materialet er brutt ned til skolenivå og hver kommune får egne data, sammen med data på kommunenivå og nasjonalt nivå. De fleste kommuner bruker materialet aktivt og noen kommuner trekker også det politiske nivået med i vurdering av dataene.

Også inneværende skoleår (GSI per 1.okt 09) ser det ut til at noen skoler har for få ressurser i forhold til Stortingets forutsetning om at ingen skoler skal ha færre ressurser enn de gamle klassesdelingstallene ville gitt. Fylkesmannen har også fått flere henvendelser om dårlig ressurstilgang i enkelte kommuner og tvil om ressursene fremover vil være tilstrekkelige til å oppfylle de krav som følger av lov- og regelverk. Fylkesmannen følger utviklingen i disse kommunene nøye.

Barnevern

Etter halvårsrapporteringen første halvår 2009 fant vi at tre kommuner hadde svært alvorlige fristoversittelser på gjennomgang av meldinger og undersøkelser. Etter varsel og møter med kommuneledelsen, ila Fylkesmannen mulkt til disse kommunene. To av kommunene fikk mulkt for hhv 2. og 3. gang. Ved halvårsrapporteringen annet halvår var situasjonen noe bedre.

Vi er fortsatt bekymret over at barneverninstitusjonene ofte blir sittende med hovedansvaret for behandling av beboere med store psykiske problemer. Det kan være inngått avtaler med Barne-og ungdomspsykiatrien om veiledning av institusjonspersonalet, men det tilbys sjelden direkte behandling til de ungdommene som bor der.

Likestilling

Det er vår oppfatning at kommunene nå har stort fokus på at politiske utvalg skal ha en riktig kjønnsmessig balanse. Flere av våre kommuner har gjennomført nødvendig endringer i enkelte utvalg for å få riktig representasjon, etter at dette ble påpekt fra vår side i 2008.

2.4 Arealdisponering og byggjesaker

I 2009 behandlet fylkeslandbruksstyret 11 plansaker. Det ble vedtatt 3 innsigelser i disse sakene, alle i tråd med innstillingen. 2 av disse sakene ble meklet ferdig i løpet av året, og fant sin løsning gjennom meklingen. Fylkeslandbruksstyret behandlet ingen vernesaker i 2008. Fylkeslandbruksstyret behandlet totalt 30 saker fordelt på 6 møter.

De viktigste utfordringene for å sikre landbrukets arealinteresser i samfunnsplanleggingen er, etter fylkesmannens syn, å redusere dagens omdisponeringstakt av dyrka og dyrkbar mark ytterligere. I Buskerud viste tallene for omdisponering i 2008 at det var omdisponert omlag 300 dekar. Det er en halvering i fht. tidligere gjennomsnitt på ca 600 dekar i året, jf. den nasjonale målsettingen om å halvere omdisponeringen innen 2010. Vi er spente på tallene for 2009 som kommer i mars 2010 og på om omdisponeringstakten igjen vil stige. Flere større kommuneplaner viser at det fortsatt er enkelte kommuner som ønsker å omdisponere betydelig arealer dyrka mark til andre formål.

Fylkesmannen ser det også som en stor utfordring å ivareta viktige kulturlandskaper, jf. den nasjonale målsettingen om at disse landskapene skal være kartlagt og gitt en forvaltning innen 2010. Fylkesmannen arbeider tett med kommunene og berørte grunneiere i Buskerud sitt nasjonalt utvalgte området på Steinssletta i Hole og Ringerike kommuner.

Utfordringene for å ivareta jordvernet synes å være knyttet til at lønnsomheten i tradisjonell landbruksproduksjon fortsatt synker. Dette gjør at flere grunneiere ønsker å omdisponere sine arealer til formål som er privatøkonomisk mer lønnsomme. Samtidig er flere av fylkets kommuner utsatt for sterkt tilflyttingspress. I flere kommuner er det politisk vilje til å imøtekomme dette, i hvert fall et stykke på vei. Planer om utbedringer i samferdselssystemet legger også press på dyrka mark enkelte steder.

I andre kommuner med stagnasjon eller nedgang i folketallet er det stort sett en politisk målsettingen å strekke seg langt for å imøtekomme ønsker om etablering fra personer som ønsker å slå seg ned i disse kommunene. Dette kan i enkelte tilfeller føre til at dyrka mark blir omdisponert

2009 har vært første driftsår for felles kartløsning mellom Fylkesmannen i Buskerud og Fylkesmannen i Telemark. Driftsåret har fungert bra selv om dette krever ressurser, og vi tilgjengeliggjør stadig større datamengder gjennom løsningen. Dette brukes i saksbehandlingen ved de to embetene. I desember 2009 ble også løsningen publisert på internett, og er nå tilgjengelig for enhver her. Enkelte datasett er imidlertid passordbelagt på internett. Det arbeides med å også få de to fylkeskommunene til å inngå som partnere i løsningen.

I 2009 har Fylkesmannen på miljøområdet behandlet til sammen 183 reguleringsplaner og 304 dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven. Av disse er det fremmet innsigelse til 86 av reguleringsplanene, og 12 av dispensasjonssakene er påklaget.

Det har innkommet 180 klagesaker etter plan- og bygningsloven i 2009. Dette er en nedgang sammenlignet med 2008 da det innkom 212 saker. Drammen og Hol kommune har hatt flest saker til behandling. Vi har tatt klagen til følge i 23% av sakene.

Saksbehandlingstiden var i 1. og 2. tertial på litt over 3 måneder, mens den for 3. tertial var på ca 4 måneder (125 dager). Årsaken til restansesøkningen i siste tertial skyldes i all hovedsak endringer i ressursituasjonen innenfor fagområdet.

Erfaringer med bruk av ny plandel i plan- og bygningslov

Plandelen av ny plan- og bygningslov trådte i kraft 1. juli 2009.

Lier kommune startet rulleringen av kommuneplan tidlig våren 2009 etter nytt lovverk. En del av forskriftene var på plass tett opp til ikrafttredelsepunktet, noe som vanskeliggjorde arbeidet med utforming av planen. Det har blant annet gitt kommunen store utfordringer når det gjelder fremstilling av plankart. De nye bestemmelsene i loven understreker viktigheten av tidlig medvirkning i prosessen. Dette synes å føre til at kommunene har større fokus på og krav til at innsigelsesmyndighetenes deltakelse skal være tydeligere og mer forutsigbar for kommunen enn før. Det reises også i større grad spørsmål om innsigelsesmyndighetenes adgang til å fremme innsigelse ut fra sitt myndighetsområde.

Fylkeskommunen har utarbeidet mer formelle regler for samhandling i Planforum. Her er også medvirkning i tidlig fase og forutsigbarhet for både kommuner og regionale etater løftet frem. Fylkesmannen og fylkeskommunen samarbeider i veiledning av kommunene når det gjelder ny plandel og har etablert opplæringssteam.

2.5 Landbruksbasert forvaltning og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Arbeidet med prosjekt ”utvikling av regionale strategier for økt avvirking og aktivitet i Buskerud” ble slutført i 2009. Arbeidet er drevet regionalt i fire administrative regioner (Hallingdal, Numedal, Ringerike og Midt- og Syd Buskerud), men med støttefunksjon og ansvar for utarbeiding av regional strategi sentralt. De fire regionene er støttet faglig og økonomisk fra Fylkesmannen. Utfordringer og målsettinger vil være førende for det videre arbeidet knyttet til økt bruk av skogressursene i Buskerud.

Satsing på ”Inn på tunet” har vært prioritert, og det er brukt ressurser på oppfølging av konkrete prosjekt i enkeltkommuner. Bondelaget har etablert et prosjekt for nettverksbygging og kompetanse blant tilbyderne, og dette arbeidet er nå startet opp.

Arbeidet innen landbruksbasert næringsutvikling har i 2009 i hovedsak vært knyttet opp til nettverksbygging og kompetanse innenfor mat, reiseliv, tjenesteyting, og foredling på tre og bioenergi.

Landbruk

Skognæringen har vært en av de næringene som har merket finanskrisen mest. Buskerud er et stort skogfylke, både på avvirkningssiden og foredlingssiden. Vi har sett store konsekvenser med lavere etterspørsel og lavere priser på tømmer, og det har ført til lavere aktivitet i skogen. Ekstraordinære midler som ble bevilget som følge av finanskrisen, har avhjulpet situasjonen noe. Tilskudd til energiflis og utsiktsrydding langs veier har ført til mange tiltak med ganske god sysselsettingseffekt.

Markedssituasjonen har totalt sett medført at den sentrale satsingen på økt aktivitet i skogen ikke har gitt den ønskede effekt på skogen som CO₂-binder. På slutten av året så vi en positiv utvikling i markedet med stor etterspørsel og økte priser etter tømmer igjen, men vi må regne med at lavere avvirking i 2009 virker negativt inn på omfanget av planting og ungskogpleie i 2010.

Det er fortsatt tilbakegang i kornarealet i Buskerud, mens grasarealet øker. Dette må ses i sammenheng med at flere begynner med kjøttproduksjon. Som ellers i landet er det stor grunn til bekymring for utviklingen i melkeproduksjonen i Buskerud, men ifølge statistikken over kjøp og salg av melkekvoter kan det se ut som om situasjonen er spesiell i Buskerud med lav interesse for å utvide driftsgrunnlaget gjennom å kjøpe mer kvote. Vi har inntrykk av at den negative utviklingen i saueholdet har snudd noe, og det meldes om økt interesse blant produsentene for å bygge nye fjøs og det er god deltakelse i de ulike opplærings- og kompetansetiltak.

Det er positiv utvikling i antall gardsbruk som legger om til økologisk drift, men produsentene opplever at det trengs bedre markedsføring og muligheter for å få produktene ut i butikk. Buskerud har høy andel gårdsbruk med tilleggsinntekter fra gårdens ressurser. Fylkesmannen har inntrykk av at det er en jevn satsing blant produsentene i fylket for å utvikle nye næringer i landbruket og finne nye bein å stå på.

Omfanget av dyrka mark som omdisponeres til utbyggingsformål har gått noe ned, og er de siste to årene nesten halvert ifht åra før. Vi er imidlertid bekymret for at dette er en midlertidig utvikling fordi det nå er mange kommuneplaner der det er store arealer som foreslås omdisponert.

Miljøvern

På miljøområdet er vår tids største trussel knyttet til konsentrasjon av klimagasser i atmosfæren, reduksjon av det biologiske mangfoldet, og stadig bruk og utslipp av helse- og miljøfarlige kjemikalier.

Selv om det er ført en effektiv kamp mot en rekke forurensninger, gjenstår fortsatt store oppgaver. Utslippene av svoveldioksid, bly og stoffer som bryter ned ozonlaget er redusert. Det samme er lokale utslipp til vann og luft, og utslipp av fosfor og nitrogen til Nordsjøen er redusert. Arbeidet med vanddirektivet de seneste årene har bidratt positivt til et mer helhetlig fokus på kartlegging av status, fastsetting av mål og gjennomføring av tiltak på tvers av ulike sektorer.

Klimagassutslipp og kjemikalier utgjør store utfordringer, nasjonalt som internasjonalt. Når det gjelder tap av biologisk mangfold er situasjonen også alvorlig. Felles for mange miljøområder er at årsakssammenhenger er uklare og kunnskapsgrunnlaget er utilstrekkelig. Langtidseffekter kan være mer alvorlige enn observerte korttidsvirkninger. Derfor er det viktig at det gjennom planarbeid og i andre sammenhenger i størst mulig grad arbeides for å forebygge heller enn å reparere i ettertid.

Det har i 2009 vært et økt fokus på forvaltning og skjøtsel av verneområde gjennom utarbeiding av forvaltningsplaner for nasjonalparkene og andre verneområde der det er kritisk å få på plass en forvaltningsplan for å ta vare på verneverdiene.

Oppfølging av EUs vanndirektiv er gjennomført etter planen og innenfor de fristene som er fastsatt. Fylkesmannen har lagt særlig vekt på en fleksibel overgang til et nytt forvaltningsregime med utgangspunkt i forvaltningsreformen.

Det er videre arbeidet med oppfølging av handlingsplan for rød skogfrue og edelkreps. Det er gjennomført ny kartlegging av naturmangfold i tre kommuner, samt at det er gjennomført en kvalitetssikring av data i naturbasen. Det er videre lagt vekt på å sikre at kommunene benytter disse dataene i arealplanleggingen, slik at verdifulle lokaliteter blir tatt vare på.

Innenfor artsforvaltningen er det lagt vekt på bevaring av villaksen, rovviltforvaltning og oppfølging av villreinforvaltningen. Som sekretariat for rovviltnemnden i region 2 er det lagt særlig vekt på å sikre god oppfølging og godt samarbeid med rovviltnemndene og andre aktører i regionen.

Det ble utarbeidet og sendt inn to søknader i tilknytning til verdiskapningsprogrammet "Naturarven som verdiskaper". Ingen av disse søknadene ble prioritert i 2009. Det er likevel et mål å stimulere til økt tilrettelegging for næringsutvikling.

På miljøgiftsområdet er det gjennomført tilsyn og oppfølging med bedrifter som har utslipp. Det er også lagt vekt på å følge opp forurensa sediment, eiendommer med forurensa grunn og avfallsanlegg. Fylkesmannen har videre deltatt i tre nasjonale og tre regionale tilsynsaksjoner.

Fylkesmannen har videre sikret framdrift i arbeidet med oppryddingen i Drammensfjorden innenfor prosjektet "Ren Drammensfjord 2015". Det er etablert et stort overvåkingsprogram i fjorden, og det er en framdrift i tråd med planen for de seks delområdene som krever oppryddingstiltak.

Fylkesmannen har i 2009 oppdatert flere databaser på miljøområdet, herunder databasen "Forurensning".

2.6 Samfunnstryggleik og beredskap

I 2009 er det blitt gitt innspill til 26 kommuneplaner/delplaner, herunder planprogram og konsekvensanalyser. I 6 tilfeller har vi varslet innsigelse og alle sakene har så langt løst seg i planprosessen. Forøvrig har kommunene i stor grad fulgt opp innspill til planprogram og møter i planforum.

Fylkesmannen har i år hatt tilsyn fra DSB og hovedintrykket som er gjengitt fra rapporten er at "samfunnssikkerhet og beredskap blir meget godt ivaretatt i embetet". På årets kommunekonferanse hadde vi "Hendelser i skolen" som tema. Enkelte skoler mangler beredskapsplan for større hendelser. Dette begynner nå å bli bra i de videregående skolene. 2009 har vært preget av mye arbeid med kontinuitetsplaner, pandemiplaner og rapportering under pandemien. Alle kommuner i Buskerud har nå oppdaterte planer på området.

Både ny Plan- og bygningslov og Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og sivilforsvaret gir fylkesmannen et utvidet ansvar for å følge opp kommunene. Dette gjelder spesielt kravene til ROS-analyse i samfunnsplanleggingen og beredskapsplikten. Innføringen av krisestøtteverktøy gjør at fylkesmannen mister prosjektmidlene fra DSB i 2010.

Kapittel 3 - Resultatområder

Ressursrapportering

På resultatområde 00.1 Kongelig besøk er satt opp 10 ukeverk.

Det var lagt opp til 8 besøk i Buskerud i 2009:

15.03.09: Modum kommune, World Cup skiflyvning og World Cup kombinert, H.M.Kong Harald.

14.04.09: Nore og Uvdal kommune, kaffevisitt Bergtun omsorgssenter på Rødberg, DD.KK.HH. Kronprins Haakon og Kronprinsesse Mette-Marit.

27.06.09: Hol kommune, NM i folkemusikk på Geilo, H.M. Dronning Sonja, avlyst pga fotoperasjon

28.08.09: Drammen kommune, Sørvangen Næringspark 25 år, Prinsesse Märtha Louise

14.10.09: Drammen kommune, Aass bryggeri 175 år, DD.MM. Kong Harald og Dronning Sonja

06.11.09: Drammen kommune, besøk hos prosjekt FRI drevet av Kirkens Bymisjon, DD.KK.HH. Kronprins Haakon og Kronprinsesse Mette-Marit

24.11.09: Hurum kommune, åpning av Statskrafts saltkraftverk på Tofte, H.K.H. Kronprinsesse Mette-Marit

21.12.09: Hol kommune, julevisitt Geilotun alders- og sykehjem, DD.KK.HH. Kronprins Haakon og Kronprinsesse Mette-Marit

På resultatområde 00.2 tildeling av ordener og medaljer er satt opp 12 ukeverk

I 2009 behandlet Fylkesmannen 21 søknader om Kongens fortjenstmedaljer.

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.		1510 Fagdep.	
Resultatområde 00.1 og 00.2	22	0	22	0
Sum:	22	0	22	0

Miljøverndepartementet

Resultatområde 01 Naturen mangfold og friluftsliv

01.1 Bærekraftig bruk og beskyttelse av leveområder

Fylkesvise verneplaner

Oslofjorden – delplan for sjøfugl: vernevedtak er kunngjort og arbeidet med merking og skilting er startet.

Verneplan for Tyrifjorden. Avvik: Verneplan skulle sendes for faglig godkjenning i DN innen 15. sept., men det

ble nødvendig med ekstra-runder med kommunene om samfunns- og brukerinteresser og mulig felles kommunedelplan. Planen ble derfor ikke sendt DN i 2009, men det er jobbet grundig med avklaringer av interesser.

Forslag om utvidelse av Slemmestadåsen – Morberg naturreservat. Avvik: Fylkesmannen rakk ikke å melde oppstart av planarbeid før jan. 2010. Dette skyldtes at vi måtte vente på Jordskifterettens nøyaktige oppmåling av ny grense.

Utvidet skogvern

Trillemarka: FM har bistått forvaltningsstyret i forvaltningsarbeidet. Har også fulgt opp arbeidet med erstatningstakst og grensemerking.

FMBU har bistått FMTE i oppstarten av forvaltningsplan for Skrim Sauheradjella.

01SO1 Det har vært forhandlinger om frivillig vern i flere skogområder, men verneplanprosesser er ikke startet opp i 2009.

Prioriterte naturtyper. FM har sendt rapport fra registrerte bekkekløfter til grunneierne og hatt noen kontakter med tanke på frivillig vern.

01SO2 Verneplan for arealer på Statskog SF's grunn og på OVF-arealer. Avvik. Vi har ikke startet opp verneplanprosesser i 2009. Vi har forberedt sakene og er klare til å starte opp, men har måttet vente på skogeierforeningens avklaring mht. tilgrensende private eiendommer som er aktuelle å inkludere.

Nasjonalparker og større verneområder

Prosessen med revisjon av forvaltningsplanen for verneområdene på Hardangervidda har vært ressurskrevende. Arbeidet har tatt lenger tid en forutsatt med videre prosess og høringer i 2009. Avsluttende møte mellom fylkesmenn og tilsynsutvalg er berammet til januar 2010. Koordineres av Fm-Ho.

01RA3 Avvik. Arbeidet med forvaltningsplanen for Hallingskarvet har ikke gått så raskt som planlagt på grunn av generelt stort arbeidspress. FM har fått tilbakemelding fra DN i forbindelse med godkjenningen, men har ikke rukket å gjøre endringene og trykke opp planen.

Forvaltning og naturoppsyn i verna områder

FM har i 2009 prioritert utarbeidelse av forvaltningsplaner for verneområder. Vi har godkjent fire forvaltningsplaner i løpet av året (Fiskumvannet, Gjellebekk/Tranby, Sandågrota/Sandågjelet/Krona og fire amfibiedammer). I tillegg har vi startet arbeidet med flere nye planer.

FMBU/SNO-BU fikk i 2009 tildelt mye midler til skjøtselstiltak i verneområder. Vi har gjennomført bl.a. uttak av gran i to edellauvskogreservater, gjenfylling av grøftesystemer ved bygging av 40 terskler i et sump- og kalkmyrreservat og opprettet et prosjekt for gjennomføring av skjøtselstiltak i et våtmarksreservat. Utenom dette har vi fulgt opp må-oppgaver som behandling av dispensasjonssøknader og brudd på vernebestemmelser.

FM har sørget for skilting og grensemerking av de fleste nyetablerte verneområder.

01SO10: FM har bistått DN i arbeidet med å utvikle bevaringsmål for verneområder og deltatt i faggruppe.

01SO12: FM har samlet inn rapporteringsskjema fra kommuner med delegert forvaltningsmyndighet.

01RA5: FM har gode rutiner for å sende kopi av dispensasjoner til DN og lokalt SNO.

01RA6: FM har sendt oversikt over bruken av tildelte midler over kap 1426.

01RA8: FM har sendt oversikt over bruken av tildelte midler til forvaltningsplaner

Vassdragsforvaltning

- Løpende saksbehandling innenfor vassdragsforvaltningen er i varetatt. Det gjelder bl.a.
 - uttalelse til meldinger, konsekvensutredninger og konsesjonssøknader for små og store kraftverk

- vurdering av utredningsbehov for småkraftsaker og tilrettelegge eksisterende kunnskaper om miljøverdier for søkere/konsulenter
- gi råd om konsesjonsplikt inntreter for tiltak i og langs vassdrag
- *Det har ikke vært* utarbeida kommunale og regionale småkraftplaner i regi av Fylkeskommunen som er sendt FM til utatelse.
- *Det har ikke vært* søknader i Samla Plan som har krevd tilrådning fra FM til DN
- *Det har ikke vært* nye vindkraftsaker til behandling.
- Akvakulturvirksomhet eller havbeite *er ikke aktuelt* i Buskerud.
-
- **Oppdrag spesielt for 2009**
- 01SO20 Det *er ikke* satt i gang arbeid i regi av Fylkeskommunen med regionale planer for vindkraft i Buskerud.
- 01SO21 Det *er ikke satt igang* arbeid regi av Fylkeskommunen med regionale planer for småkraft i Buskerud.

Rapportering

Fylkesmannen skal:

- 01RA9 Det har ikke vært noen saker for behandling etter akvakulturloven i 2009

01.2 Bærekraftig bruk og beskyttelse av arter, bestander og genressurser

Forvaltning av anadrom laksefisk og innlandsfisk

- Lovpålagte oppgaver i forvaltning av fiskeressursene *er utført*
- Lovpålagt saksbehandling i henhold til lov om laksefisk og innlandsfisk med tilhørende forskrifter *er gjennomført*.
- *Lite aktuelt med oppfølgingen* av St.prp. nr 32 for vern av villaksen og ferdigstilling av NLV/NLF for laksevassdragene i Buskerud
- Fangststatistikk for elvefiske *er levert inn* innen 15. desember og elvefangstregisteret er vedlikeholdt.
- Sjølaksefiskere *er registrert* i sjøfangstregistre og fangstdagbøter *er sendt* ut.
- *Har oversendt* lister over sjølaksefiskere til SNO.
- *Har oversend* foreløpig rapport fra årets laksesesong til DN innen utgangen av august.
- *Har ikke hatt nye data for innlegging* i Registreringsmodulen for Lakseregisteret
- *Har i nødvendig grad* bistått DN i planlegging og oppfølging av bestandsovervåkingen for anadrome laksefisk.
- *Har behandlet* søknader om tilskudd fra Statens fiskefond. *Har i liten grad* prioritert informasjonstiltak om fiskefondet.
- Har ikke prioritert behov for endring av eksisterende eller nye utsetningspålegg i laksevassdrag, da det kun er et slikt pålegg i Buskerud (Vestfosselva). Dette fungerer etter intensjonen.
- *Har deltatt* på fagsamling om fiskeforvaltning
- *Har bistått* i arbeidet med handlingsplanen for bekjempelse av G. salaris i norske vassdrag i den grad dette har vært aktuelt for Drammenselva/ Lierelva
- Buskerud *har gjennomført* FM sitt ansvar i forvaltning av lokale - og nasjonale kalkingsprosjekt etter føringer i DN sin plan for kalking av vassdrag i Norge 2004 -2010,
- *Har deltatt* på det årlig kalkingsmøte.
- *Har gjennomført* overordna forvaltning av lokale kalkingsprosjekt etter definerte etterprøvbare biologiske mål med undersøkelser av vannkvalitet, fisk , dyreplankton og bunndyr.
- Det årlige kalkbehov *er justert* etter vannkvalitetsmål.
- *Det er gjennomført* biologisk effektkontroll i 6-7 utvalgte lokale kalkingsprosjekt.
- Fiskeforeninger, grunneiere og kommuner *er informert* om effekten av kalkingstiltakene gjennom rapporter og info på på hjemmesida til FM
- Det *er ikke prioritert* spesilet å informere om spredning av fremmede arter i og langs vassdrag
- *Det er informert* på hjemmesida til FM om kreps og tiltak for å hindre spredning av krepspest og signalkreps
- *Det er etablert* et arbeidsutvalg for oppfølging av handlingsplan for edelkreps.
- Problemstillingen med lakselus *er ikke spesielt* relevant for Buskerud da det ikke er oppdrettsanlegg i området.

- *Har deltatt* inn arbeidet vannforskriften bl.a med hensyn på å sikre at fiskeforvaltningen er samordnet med forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer som følger av gjennomføringen av vannforskriften.

Oppdrag spesielt for 2009

01SO33 *Har bidratt* med saksbehandling/forberedelse i forbindelse med innføring av konsesjonsordning for sjølaksefiske, og i forhold til regulering av sjølaksefisket i 2009.

01SO34 *Har gjennomført* kategorisering av vassdrag med anadrome laksefisk etter nærmere avtale med DN

01SO35 *Har ikke prioritert* deltagelse på samling om påvirkninger fra akvakultur på ville fiskebestander da dette ikke er spesielt relevant for Buskerud

Fylkesspesifikke oppdrag

Buskerud har kartlagt utbredelse av elvemusling i midtre deler av Buskerud i 2009 som ledd oppfølging av handlingsplan for elvemusling.

Rapportering

01RA12 Tildeling av tilskuddsmidler fra Statens fiskefond på elektronisk skjema *er rapportert*.

01RA13 De mest aktuelle prosjektene for tildeling av fiskemidler er rapportert tidligere. Ikke *rapportert inn* nye prosjekt i 2009.

01RA15 Begrunnet behov for midler til lokale kalkingsprosjekter for 2010 *er rapportert* inn.

Generell viltforvaltning og tilskuddsforvaltning - vilt

- Lovpålagte oppgaver i viltforvaltningen *er utført*
- Lovpålagt saksbehandling i henhold til lov om viltet og lov om forvaltning av naturens mangfold med tilhørende forskrifter er gjennomført

Forvaltning av hjortevilt

Med unntak av villrein har FM nedprioritert noe av hjorteviltforvaltningen framfor andre oppgaver innen vilt- og naturforvaltningen. Løpende saksbehandling er utført, herunder klagesaksbehandling og søknader om utvidet jakttid på elg og hjort.

FM har deltatt på møter/fellesmøte for villreinforvaltningen på Hardangervidda. Klimaet rundt forvaltningen er godt og i tråd med prosessdokumentet. Videre deltar FM aktivt i prosessen rundt fylkesdelplan for Hardangervidda og er representert i alle nedsatte grupper (styrings- og arbeidsgruppe og administrativ gruppe) for utarbeidelse av planen (i regi av Buskerud FK). FM er representert i styringsgruppa for merkeprosjektet på Hardangervidda og i Nordfjella.

Oppdrag spesielt for 2009

01SO28 – Villreinnemnda for Hardangervidda er etablert bruker på Hjorteviltregisteret.

01SO29 – Deltatt på møter i Villreinnemnda og løpende kontakt med sekretariatet og nemndas leder.

01SO30 – Deltatt aktivt i arbeidet med fylkesdelplan for Hardangervidda i regi av Buskerud FK og i oppdragsarbeidet til NINA (Lufsjåtangen og Dagalitangen). Kartprosjektet i regi av Norsk Villreinsenter Sør ferdigstilt

01SO32 – Informert/oppfordret kommunene til løpende registrering av irregulær avgabg av vilt i hjorteviltregistreret.

FM-Bu har sekretariatsfunksjonen for Rovviltnemnda i region 2 Sør-Norge. Arbeidet er ressurskrevende. Godt internt samarbeid mellom miljø- og landbruksavdeling. Samarbeidet med nemnda og øvrige aktører innen rovviltforvaltningen fungerer godt. Ingen avvik.

01RA16 – Det er per 31. august ikke iverksatt fellingstillatelser i Buskerud.

01RA17 – Innsamla data om avgang av rovdyr, DNA prøver etc. anses mest hensiktsmessig å bli utført av SNO som i de langt fleste tilfellene (sannsynligvis alle) innhenter/sitter på grunnlagsdataene. Erstatningsdata (søknader som ikke sendes elektronisk og vedtak) legges fortløpende inn etter søknadsfrist 1. november.

Rovviltforvaltning

FM-Bu har sekretariatsfunksjonen for Rovviltnemnda i region 2 Sør-Norge. Arbeidet er ressurskrevende. Godt internt samarbeid mellom miljø- og landbruksavdeling. Samarbeidet med nemnda og øvrige aktører innen rovviltforvaltningen fungerer godt. Ingen avvik. Forvaltningsplanen revidert. Ingen aktivitet i eget fylkesvis fora for dialog mm. (Forum for rovviltforvaltning) da dette har relativt liten interesse blant aktuelle organisasjoner. Tilfredsstilles i stor grad med kontakt/dialog på regionnivå.

Rapportering

01RA16 – Det forelå ingen søknader om skadefelling i Buskerud.

01RA17 – Innsamla data om avgang av rovdyr, DNA prøver etc. anses mest hensiktsmessig å bli utført av SNO som i de langt fleste tilfellene (sannsynligvis alle) innhenter/sitter på grunnlagsdataene. Erstatningsdata (søknader som ikke sendes elektronisk og vedtak) er lagt inn i Rovbasen.

01.3 Fremmede arter og GMOer

Vurdering av tiltak mot fremmede arter i ferskvann og kystvann har inngått som en del av arbeidet med forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer etter vannforskriften.

01.4 Friluftsliv

Tilrettelegging for jakt og fiske

FM har løpende oppdatert kommunene om endringer/informasjon fra DN. Jegerprøvemateriell er etter forespørsel fortløpende sendt ut til kommunene og kursarrangører. Kommunenes refusjonskrav for utgifter til jegerprøven er mottatt, oversendt DN og utbetalt.

Resultatområde 02 Bevaring av kulturminner

02.3 Kulturmiljø

Resultatområde 03 Rent hav og vann og giftfritt samfunn

03.1 Helhetlig hav- og vannforvaltning

Som vannregionmyndighet har vi hatt som hovedprioritet å få ferdig forvaltningsplanen. Vi har dessuten hatt samtaler internt om hvordan vi kan samordne arbeid etter vannforskriften med marin kartlegging, prosjekt Ren Drammensfjord 2015 og verneplan for Tyrifjorden for å nevne noe.

03SO1 Høring: Utkast til forvaltningsplan var på høring fra 15. januar til 15. juli. I høringsperioden har vi, i

samarbeid med de andre fylkesmennene, orientert fylkesutvalgene og holdt høringsmøter i de vannområdene som har ønsket det. I samarbeid med Den Grønne dalen har vannregionen også hatt en regional høringskonferanse. Utkast til forvaltningsplan ble sendt fylkeskommunene etter møte i vannregionutvalget 8. september. Datoen ble satt slik i samråd med fylkeskommunene fordi de ønsket å ha mulighet til å ta opp forvaltningsplan med høringsinnspill etter sommerferien.

03SO2: Overvåkningen i de utvalgte vannområdene ble videreført i 2009. En del av overvåkningsmidlene har gått til overvåkning i nye vannområder.

03SO3: Vi har jobbet med framdriftsplanen, men fristen ble utsatt.

03SO4 Etter forespørsel fra DN og SFT har vi deltatt i utviklingsarbeid knyttet til vannforskriften med utprøving av klassifiseringssystemer og lignende.

03SO5: Vi hadde møte med MD om forvaltningsreformen i vår, sammen med fylkeskommuner. Ellers har vi hatt fokus på å involvere fylkeskommunene der vi har begynt arbeidet med oppstart i nye vannområder.

03SO6 Har deltatt på opplæring og innføring av nytt Vannmiljøsystem høsten 2009.

03SO8 Oppdateringen av SESAM med nye overvåkningsdata pågikk inntil konvertering til Vannmiljø andre kvartal 2009, basert bl.a. på data innsamla i regi av Fylkesmannen fra Drammensvassdraget på 12 stasjoner etter fast opplegg og for innsamla data fra øvrige vassdrag i Buskerud.

- Forvaltning av regulerte vassdrag har utgjort en vesentlig del av arbeidsinnsatsen med bl.a. utsettingspålegg og undersøkelser for innlandsfisk. Det er også gitt faglige tilrådninger til DN om tiltak i regulerte laksevassdrag. Utsettingspålegg er oppdatert for en del magasin.
- Har bidratt inn mot DN med innspill i forhold til et nytt prosjekt for å utvikle nye verktøy for systematisk oppfølging av miljøvilkår i vassdragskonsesjoner. Har deltatt på møte i regi av DN om dette temaet.

03.2 Overgjødsling og nedslamming

03SO10

Kommuneundersøkelsen på miljøverområdet blir gjennomført i perioden januar-februar 2010.

03SO11

Fylkesmannen er myndighet for til sammen 21 større avløpsanlegg i Buskerud. Vi kontrollerte 4 større avløpsanlegg 4 anlegg i 2009. I tillegg har vi hatt oppfølging av kontrollene fra 2008, hvor vi kontrollerte 14 anlegg. Vi har også hatt en oppfølging av avløpsanleggene per post for å kontrollere at de kommer i gang med akkreditert prøvetaking, jamfør forurensningsforskriften § 14-11.

03.3 Oljeforurensning

Fylkesmannen deltar som styremedlem i IUA Buskerud, Sande og Svelvik og bidrar i den sammenheng med å vedlikeholde beredskapsplaner, miljøkart og informasjon om sårbare og følsomme miljøressurser i fylket. I 2009 har vi bidratt med å få på plass en WEB-løsning for for IUA. IUA gjennomfører regelmessige møter og øvelser for å øve inn miljørisikovurderinger ved akutte utslipp.

MOB-land-kartene var planlagt revidert i 2009, men dette ble ikke gjennomført. Det skyldes dels liten kapasitet, og dels problemer med å framskaffe datagrunnlag fra andre etater.

03.4 Miljøgifter

Oppdateringen av grunnforurensningsdatabasen er godt i gang. Mye tid har blitt brukt på å følge opp grunnforurensningssaken på Hen, Ringerike. Det er gitt pålegg om tiltak på en grunnforurensningslokalitet i Ål kommune.

03SO15: Kvalitetssikring av lokaliteter med påvirkningsgrad 2 er påbegynt. Alle lokaliteter med påvirkningsgrad 3 er ferdig kvalitetssikret og oppdatert.

03SO17: Har sendt ut forespørsel til brannvesenet i de fleste kommunene angående bruk av brannskum med PFOS på brannøvingsfelt.

03.5 Avfall og gjenvinning

Alle tillatelser til deponi som skal videreføres er ferdige. Vi deltok også i gruppa som planla tilsynsaksjon ved deponi.

03RA6: Vi har ikke prioritert å skaffe oversikt over kommunenes rutiner for å følge opp avfallsforskriften kap 15.

Resultatområde 04 Et stabilt klima og ren luft

04.1 Klimaendringer

Fylkesmannen har veiledet kommunene i møter og ved uttalelser til plansaker. Vi har bedt om at klima og utslipp er tema i planprogram og konsekvensutredninger. Ved behandling av plansaker har vi lagt vekt på Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging, og vi har fremmet innsigelse dersom nasjonal politikk på området ikke har blitt tilstrekkelig ivaretatt. Utbyggingsmønster, transportbehov og kjøpesentre har vært sentrale tema i mange plansaker.

Fylkesmannen har avgitt uttalelser til forslag til klima- og energiplaner og har i den forbindelse lagt stor vekt på den nye statlige planretningslinjen for klima- og energiplanlegging.

Høsten 2009 ble det etablert et internt tverrfaglig forum (klimaoval) på embedet for å samordne de ulike oppdragene på området.

04.4 Lokal luftkvalitet og støy

Støy er blitt fulgt opp i plansakene på alle plannivåer, både ved varsel om oppstart og ved offentlig ettersyn.

Vi har fremmet innsigelser dersom den nasjonale støyretningslinjen ikke har blitt tilstrekkelig fulgt opp i plansakene. Mangelfull ivaretagelse av støyforhold var i 2009 det temaet som dannet grunnlag for flest innsigelser på reguleringsplannivå.

Resultatområde 05 Internasjonalt miljø samarbeid og miljø i nord- og polarområdene

05.1 Miljø samarbeid i internasjonale miljøfora, herunder EUs miljø samarbeid og UNEP

05.2 Geografisk rettet miljø samarbeid, herunder miljøbistand

05.3 Miljø samarbeid i nord- og polarområdene

Resultatområde 06 Planlegging for en bærekraftig utvikling

Fylkesmannen har ansvar for mekling i plansaker. I 2009 ble det gjennomført mekling i 4 plansaker. En reguleringsplan ble oversendt direkte til Miljøverndepartementet uten at det ble gjennomført mekling.

2 kommuneplaner ble oversendt på slutten av året og meklingsmøte gjennomføres i 2010.

06.1 Ansvar for at nasjonal politikk formidles og ivaretas

Miljøvernavdelingen har i 2009 brukt i underkant av 2 årsverk til å behandle plan- og dispensasjonssaker. På grunn av den nye plan- og bygningsloven som trådte i kraft fra 1. juli 2009 ble det sendt inn svært mange plansaker til behandling i første halvår, både reguleringsplaner og kommuneplaner/kommunedelplaner. Det har også kommet inn et stort antall dispensasjonssøknader til behandling. Avdelingslederens sykdomsfravær i store deler av året har ført til redusert arbeidskapasitet i plan- og inngrepsgruppa. Dette har i perioder medført stort arbeidspress og en stressende arbeidssituasjon.

I Buskerud har vi tatt sikte på å følge opp de sentrale mål og føringer, og det er ingen saksområder som blir utelatt. Både biologisk mangfold friluftsliv, landskap, strandområder og høyfjell (villrein, inngrepsfrie områder) har høy prioritet i plansakene, ved siden av støy, barn og unge og universell utforming. RPR for ATP og kjøpesentersaker er også viktige områder, men vanskelige retningslinjer/bestemmelser å forholde seg til.

Vi reiser innsigelser til planforslag som er klart i strid med nasjonale føringer. I 2009 har vi til sammen avgitt 91 innsigelser til reguleringsplaner, noe som er en klar økning fra året før. Noe av denne økningen skyldes hastverksarbeid med planer som ble behandlet av kommunene før 1. juli 2009.

En annen grunn til økningen er at Miljøverndepartementet og direktoratene i større grad har vektlagt den nasjonale miljøpolitikken i planbehandlingen, og at dette har kommet til uttrykk ved Fylkesmannens behandling av plansaker. De aller fleste innsigelsene blir løst gjennom kontakt med kommuner (og tiltakshavere), og det er bare et fåtall innsigelser som har gått til mekling det siste året. Miljøverndepartementet har i løpet av 2009 avgjort 4 innsigelsessaker fra Buskerud.

Fylkesmannen mener at innsigelsesinstituttet virker på en god måte, som et effektivt virkemiddel for å gjennomføre nasjonal miljøpolitikk.

06.2 Fylkesmannen som styringsmessig bindeledd og rettssikkerhetsgarantist

Fylkesmannen har deltatt på sentral opplæring i den nye planloven som trådte i kraft 1. juli 2009. Vi har videre gjennomført to regionale konferanser i Buskerud, primært for opplæring av kommunene.

Fylkesmannen har kommet med 28 høringsuttalelser til kommuneplaner og kommunedelplaner i 2009.

klagesaker

Vi har i 2009 behandlet 199 klagesaker etter plan- og bygningsloven, hvorav 24 saker var klage på kommunale planvedtak. 10 av sakene er behandlet som settefylkesmann.

Saksbehandlingstiden var i 1. og 2. tertial på litt over 3 måneder, mens den for 3. tertial var på ca 4 måneder (125 dager). Årsaken til restansesøkningen i siste tertial skyldes i all hovedsak endringer i ressursituasjonen innenfor fagområdet.

06.3 Samordning av statlige interesser

Fylkesmannen, Statens vegvesen og NVE viderefører ordningen med samordet høringsuttalelse til kommuneplaner/kommunedelplaner.

Buskerud fylkeskommune har opprettet regionalt planforum. De regionale statlige myndighetene deltar.

06.4 Kart og geodata

GIS brukes aktivt i saksbehandlingen i miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Buskerud. Spesielt i forbindelse med vern, forvaltningsplaner, vanndirektiv, rovvilt og biologisk mangfold kvalitetssikres, vedlikholdes og ajourholdes en rekke ulike geodata. I forbindelse med disse resultatområdene ble det også utarbeidet mange temakart i 2009. Avvik for årsspesifikke oppdrag 2009 /Fylkesspesifikke oppdrag som involverer kart og geodata er ført under det angjeldende resultatområde. Det er ikke ført avvik på GIS siden i 2009.

Fylkesmannen i Buskerud og Fylkesmannen i Telemark samarbeider om en felles database- og kartinnsynsløsning. I første halvdel av 2009 ble databasen omorganisert og oppdatert til å inneholde SOSI 4.0 data. Innsynsløsningen brukes aktivt som et internt saksbehandlerværktøy i embetet. Kartløsningen inneholder blant annet direkte link til matrikkelen, ePhorte, skråfoto og er tilknyttet en rekke regionale og kommunale wms løsninger. Kartinnsynsløsningen ble i 2009 tilrettelagt for publikum på internett.

GIS ansvarlig hos Fylkesmannen i Buskerud deltar både i Geodatautvalget og Plan og temadatautvalget i fylket. I begge utvalgene jobbes det aktivt med gjennomføringen av Norge digitalt. Utvalgene jobber for å sørge for at kommunene og regionale sektormyndigheter har tilgang på oppdatert geografisk miljøinformasjon. Spesiell fokus i Plan og temadatautvalget i 2009 har vært å bidra til at kommunene følger opp den nye plan og bygningsloven og kartforskriften.

I 2009 deltok GIS ansvarlig i IT/GIS guppa i miljøforvaltningen. I den forbindelse med det lagt ned mye arbeid i å tilrettelegge og arrangere 3 regionale GIS fagsamlinger for alle GIS medarbeidere i fylkesmannsembetene. Fagsamlingene tok opp tema som kvalitetssikring av naturbasedata med minikurs i Fysak og FME/GeoSOSI. Også tema som MOB land/sjø, INON, og Vannmiljø ble presentert på samlingene. Fylkesmannen i Buskerud var vertskap for fagsamlingen for fylkene i øst/midt regionen.

Fylkesmannen i Buskerud er representert i et arbeidsutvalg i regi av FAD/Fagutvalget for kart/GIS for å utrede mulighetene for en felles databaseløsning for alle fylkesmennene.

Resultatområde 07 Tverrgående virkemidler og oppgaver

07.2 Kunnskapsoppbygging og miljøinformasjon

07.2 Kunnskapsoppbygging og miljøinformasjon

Forurensningsgruppen har per desember 2009 oppdatert databasen Forurensning med gjeldende utslippstillatelser og kontrollrapporter i fulltekst fra og med 2003 og fremover. Ellers har vi brukt en del tid på å kvalitetssikre dataene i databasen.

07.3 Virkemidler og prosesser

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 01	259	42	259	42
Resultatområde 02	0	0	0	0
Resultatområde 03	166	125	166	125
Resultatområde 04	9	0	9	0
Resultatområde 05	0	0	0	0
Resultatområde 06	153	0	153	0
Resultatområde 07	0	0	0	0
Sum:	587	167	587	167

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Landbruksbasert næringsutvikling

21.1 Jordbruk

Husdyr

Situasjonen i husdyrproduksjonen er at det de siste fem årene har vært en sterk og jevn nedgang både i antall enheter og dyretall. Antall bruk med sau ble redusert med fire prosent fra 2008, mens gjennomsnittsbetsetningen øker. Fortsatt beskjeden pågang etter å kjøpe ledig melkekvote bekrefter tilbakegangen innen melkeproduksjonen. Det er imidlertid en gledelig svakere nedgang i sauetallet og melkekyr fra 2007 til 2009 enn det var i femårsperioden før. Det er fortsatt økning i antall ammekyr og melkegeiter i fylket. Det er flere årsaker til tilbakegangen i saueholdet, men de to avgjørende viktigste er totaløkonomien i produksjonen og rovdysituasjonen. De siste årenes jordbruksoppgjør har prioritert bedre økonomi i saueholdet. Vi mener at dette har virket positivt på interesse og nysatsing blant en del brukere innen sauenæringen, men det trengs fortsatt optimisme og vilje. Skal jordbruksforhandlingene bidra til å bedre rammene ytterligere, er det viktig at satsningen følges opp.

Statistikken fra de organiserte beitelagene i Buskerud viser en svak økning i tap av lam på skogsbeiter. Gjennomsnittlig tap er ni prosent, og dette er noe mer enn i 2008. Totalt 2 820 lam eller tilsvarende fem prosent av antall lam som ble sluppet på utmarksbeite i Buskerud, kom ikke tilbake fra beitet. Tapstallet for søyer er to prosent. Fra 680 medlemmer fordelt på 29 lag som er med i ordningen "Organisert beitebruk", ble det i 2009 sluppet ca. 30 100 søyer, 54 800 lam og 5 400 storfe på utmarksbeiter i Buskerud. Organiseringsgraden er på hele 93 % for småfe og 52 % for storfe.

Det ble meldt om et middels godt beiteår og middels til dårlig tapssituasjon. I tillegg til tap grunnet fredet rovvilt, ble det rapportert om noe ekstra tap grunnet rovfugl. Det var beitelagene i kommunene Kongsberg, Sigdal, Rollag og Krødsherad som hadde størst lammetap. Det var i alt fire beitelag i de nevnte kommunene med lammetap over ti prosent.

Rovviltskader på sau og erstatninger på grunn av rovvilt

I 2009 ble 1450 sau erstattet på grunn av rovvilt. Tapet til rovvilt økte med 12 prosent i forhold til året før. I alt 150 sauebønder søkte Fylkesmannen om erstatning for til sammen 2258 dyr i 2009. Det er en økning på over 30 søknader og nærmere 250 sau fra året før. Tap til rovvilt, det vil si andel sau og lam som er søkt erstattet som prosent av totalt antall dyr sluppet på utmarksbeite fra de skadeutsatte besetningene, er imidlertid den laveste på 14 år.

I alt ble det sluppet 34 000 sau og lam på utmarksbeite fra disse skadeutsatte besetningene. Samlet tap det vil si

alle årsaker, var 2666. I organisert beitebruk var det i alt sluppet 84 500 sau og lam. Etter nærmere vurdering, ble 1451 sau erstattet på grunn av rovvilt. Totalt beløp erstatningene seg til 2,6 millioner kroner.

Antall sau og lam erstattet i 2009 er det tredje høyeste etter at nåværende erstatningsordning ble innført i 1992/93. Likevel er det langt lavere enn i årene 2006 og 2007. Antall sau erstattet i 2008 ble redusert med 30 % fra året før. Da ble 1243 dyr erstattet. Økte tap kan skyldes flere ulike faktorer, men en stor og vidt utbredt bestand av gaupe antas å være en hovedårsak.

Rovviltskadene skyldes for det meste gaupe som alene står for 91 %. I alt ble det erstattet 1324 sau som drept av gaupe. Det er 161 flere enn i 2008. Når det gjelder jerv, ble 36 dyr erstattet. Det er en økning i forhold til 2008. Tap til kongeørn økte også noe, og 34 sau ble erstattet. Tap til bjørn var noe mindre i 2009 enn året, og 16 sau ble erstattet. Det var ingen erstatninger for tap til ulv, mens 41 sau og lam ble erstattet som tap til uspesifisert fredet rovvilt.

Tapsutviklingen varierte mellom kommuner. I Nore og Uvdal, Hol og Lier kommuner er antall sau og lam erstattet markert redusert. I kommunene Kongsberg, Ringerike, Flå, Nes, Sigdal, Øvre Eiker og Rollag har tapene økt.

Tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovvilt i Buskerud i 2009

Midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak blir tildelt den regionale rovviltnemnda fra Direktoratet for naturforvaltning. Den regionale rovviltnemnda fordeler midler til de respektive fylkesmennene innen sin region.

Buskerud inngår i en felles forvaltningsregion med Telemark, Vestfold og Aust-Agder (region 2). Ut fra konkrete søknader fordeler Fylkesmannen i tråd med nemndas prioriteringer og føringer. I 2009 ble Buskerud tildelt kr 1 150 000 til forebyggende og konfliktdempende tiltak i forhold til rovviltskader. Fylkesmannen i Buskerud mottok i alt syv søknader om midler til forebyggende tiltak og én søknad om midler til konfliktdempende tiltak. Samlet omsøkt beløp var i overkant av to millioner kroner. Syv søknader ble innvilget. For 2009 brukte Buskerud FKT-midlene til disse tiltakene:

- Bruk av vokterhund, vokting innmark og patruljering utmark, kr 94 500
- Innkjøp og bruk av radiobjeller, rovdysikkert gjerde og beitepussing (tre prosjekter), kr 481 000
- Videreføring av vokterhundprosjektet i Ørpen-Redalen, Bioforsk, kr 227 000
- Arealbruk hos sau i skogsområde med gaupe, NINA, kr 200 000
- Kombinasjonsprosjektet/planlegging av rovviltkonferanse, kr 117 500
- Administrative utgifter, kunngjøring etc., kr 30 000

Sum kr 1 150 000

Autorisasjon for kjøp og bruk av plantevernmidler

Fylkesmannen har ansvaret for autorisasjonskursene og har i samarbeid med Bygdefolkets studieforbund (BSF) Senter for opplæring i anleggsgartnerfaget (SOA) sørget for at det har vært gitt et kurstilbud i Buskerud. Det har vært gitt kurstilbud til både nye brukere og fornying. Innenfor landbrukrelaterte kurs har det vært totalt 61 personer som har blitt registrert i databasen, mens tilsvarende innen grøntanlegg har vært 60. Det har med andre ord vært like stor aktivitet/behov for kurs innen grøntanlegg som vanlig landbruk.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2008	2007
FMBU	30130	54772	93	2,2	5,2	3,99	4,93
Sum	30130	54772	93	0	0	0	

21.2 Skogbruk

Innmålt/omsatt skogsvirke i Buskerud ble redusert fra 980.000 m³ i 2008 til 810.000 m³ i 2009. Dette er en reduksjon på 17 % og er tilsvarende som på landsbasis. Avvirkningen er fordelt med 511 000 m³ gran, 259 000 m³ furu, 15 000 m³ lauvvirke til industriformål og 20 000 m³ til ved. Dette gjelder registrert avvirket kvantum. I tillegg kommer tømmer og ved til eget bruk.

Beregnet balansekvantum i Buskerud utført av Skog og landskap, (inkl. miljøsyn og lignende) er 1.244 millioner m³ skogskubikk ved middels skogkulturinnsats. Det tilsvarer om lag 1,1 millioner salgskubikk. Det er en utfordring å opprettholde avvirkningen for å utnytte den totale tilveksten bedre.

Førstehåndsverdien på det innmålte virke var i 2009 242 millioner kroner, mot 347 millioner kroner året før. Det ble avsatt 31 millioner kroner til skogfond. Det tilsvarer et skogfondstrekk på 12,6% av bruttotømmerverdi som er en nedgang på ett prosentpoeng fra året før.

Nedgangen skyldes lavere tømmerpriser og redusert etterspørsel, og er en følge av finanskrisen med mindre aktivitet i blant annet byggenæringen. Når etterspørselen etter trelast falt kraftig, reagerte sagbrukene med å sette ned tømmerprisene. Ettersom pris er et av de viktigste insitamentene for skogeierne til å hogge, resulterte dette igjen til lavere avvirkning.

Det ble kjøpt 2 010 586 planter i 2009. Det er en svak nedgang fra 2008 (2 021 994 planter).

Selv om plantetallet representerer en stabilisering av plantetallet fra året før, er fortsatt plantetallet 1,5 millioner lavere enn for 10 år siden. Planteaktiviteten har en sammenheng med skogbrukets fremtidsutsikter og dagens økonomi i skogbruket. Det må arbeides målrettet med å holde plante- og foryngelsesaktiviteten oppe selv om en ser svingninger både i avsetning av tømmer og tømmerpriser.

Det ble utført ungskogpleie på 31 176 dekar i 2009. Dette er en nedgang fra 2008 (34 296 daa). Gjennomsnittet for den siste 10-års perioden er i underkant av 30 000 dekar.

Ny skogfundsordning i 2007 med hele 85% skattefordel er en bra ordning for skogbruket. Det er imidlertid en utfordring å synliggjøre den skattemessige effekten ovenfor den enkelte skogeier, i en tid hvor det er et mål å øke aktiviteten, samtidig som rammene på direkte tilskudd holdes relativt stabile. Svingninger i mulighet for avsetning av tømmer og tømmerpriser forsterker utfordringen i å opprettholde investeringene i primærskogbruket på et ønsket nivå.

I 2009 ble det ferdigstilt 7 940 meter med nye skogsbilveier, 6 590 meter med ombygde skogsbilveier, 19 130 meter med nye traktorveier og 5 000 meter med ombygde traktorveier uten tilskudd (Kilde: kommunene). Det ble ferdigstilt 700 meter med nye skogsbilveier, 21 580 meter med ombygde skogsbilveier, 700 meter med nye traktorveier og 0 meter med ombygde traktorveier med tilskudd (Kilde: rapport v311 – sveg). Det ble utført en resultatkontroll på 4440 meter med nye skogsbilveier, 12 130 meter med ombygde skogsbilveier, 2 400 meter med nye traktorveier og 0 meter med ombygde traktorveier (Kilde: rapport SF45 – sveg).

I følge tall fra veiprosjektet som pågår i Buskerud, er det kommet frem at det er et behov for å bygge om eller ruste opp ca. 400 skogsbilveianlegg. Disse veiene representerer en veilengde på til sammen ca. 350 kilometer. For å tilfredsstille gjeldene veinormaler er det behov for å gjøre små eller store tiltak på disse veiene. Om en regner med en gjennomsnittlig kostnad per veganlegg på kr 350.000,-, representerer de 140 millioner kroner i totale kostnader for ombygging og/eller opprusting.

I områder der det drives skogbruk, kan det gis tilskudd til å ivareta og videreutvikle miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner. Størstedelen av tilskuddsutbetalingene til miljøtiltak i skogbruket kommer vanligvis etter avsluttet områdetakst med miljøregistreringer. Den årlige etterspørselen etter tilskudd til miljøtiltak varierer derfor med mengden ferdigstilte takstprosjekter i fylket.

I 2009 ble det i Buskerud utbetalt 1 208 794,- kroner i miljøtilskudd, fordelt på kommunene Modum, Sigdal og Lier. Dette representerer 2 190 dekar og 27 659 m³ tømmer. Det er utbetalt tilskudd til 2 skjøtselstiltak i Kongeberg. Dette representerer 2 dekar og 8 750 kroner.

Det er en utfordring at denne ordningen går av den samme rammen som aktivitetsfremmede tiltak i skogbruket, da behovet varierer betydelig fra år til år.

21.3 Bygde- og næringsutvikling

Samarbeid med organisasjonene

Vi hadde den årlige gjennomgangen av strategien for landbruksbasert næringsutvikling tidlig på året. Partnerskapet: Bondelaget, Bonde og Småbrukarlaget, Viken skog, fylkeskommunen, Innovasjon Norge, kommunene og Fylkesmannen har også i 2009 hatt mye kontakt om utforming og framdrift av enkeltprosjekter bl.a. tiltak for å opprettholde husdyrholdet, videreforedling av lokal mat/lokale råvarer, økt avvirkning i skogen, kompetanse og nettverksbygging innen Inn på tunet arbeidet.

Samarbeid med Innovasjon Norge Buskerud og Vestfold, IN - styret og fylkeskommunen, kommunene m.fl.

I samsvar med samarbeidsavtalen med Innovasjon Norge har vi i 2009 holdt to felles kontaktmøter mellom IN og Fylkesmannens landbruksavdeling i Buskerud og Vestfold. Og vi har hatt møter med fylkeskommunen og Innovasjon Norge om samarbeidet kommunerettet næringsarbeid og forvaltningsreformen. Landbruksdirektøren deltar i IN - styrets møter. Vi har også startet opp med mer jevnlig saksbehandlermøter mellom saksbehandlere hos Innovasjon Norge Buskerud og oss.

Vi har jevnlig kontakt med gjensidig informasjon med fylkeskommunen om tiltak for koordinering av felles prosjekter. Fylkeskommunen, Fylkesmannen og Innovasjon Norge arbeider videre med etableringen og oppstarten av Norsk Fjellmatsenter på Geilo.

Oppdragsbrevet til Innovasjon Norge ble for første gang sendt felles i 2009 (fra fylkeskommunen og Fylkesmannen).

BU-midler er brukt til å støtte flere lokal-matprosjekt og bruk av lokal mat i skolen. Forprosjekt for et stort fellespakkeri for frukt og grønnsaker i Lier er støttet fra både Fylkesmannen og Innovasjon Norge, og vi har bidratt i prosjekter for utvikling av nye tilbud knyttet til mat og kultur. "Lys i alle glas" i Numedal og Hallingdal er et interessant prosjekt med spennende resultater, og dette prosjektet er et godt svar på et av våre hovedmål i vår strategi: Sikre bosetting i distriktene.

Mobilisering innen verdiskapingsprogrammene og innen bygdeutvikling generelt, har det i liten grad vært kapasitet til å iverksette, utover medfinansiering av regionale nettverkstiltak med elementer av mobilisering i seg.

Grunnet vakanser og ressursituasjonen innenfor arbeidet med næringsutvikling har det i 2009 blitt et etterslep i saksbehandling av saker hos Fylkesmannen. Mange saker ble liggende ubehandlet over årsskiftet. Dette medførte, sammen med større inndragning av ubenyttede midler fra tidligere år, at det ble overført over 2 mill kroner fra 2009 til 2010. Men det er søknader i forberedende fase eller til behandling hos Fylkesmannen som overstiger dette beløpet.

Bruk av BU midlene i 2009.

Buskerud hadde en tilskuddsramme lik 17,89 mill. kroner i 2009, og Fylkesmannen avsatte 4,19 mill. kroner til utrednings- og tilretteleggingstiltak i 2009.

Bedriftsrettede BU-midler hos Innovasjon Norge Buskerud og Vestfold

Innovasjon Norge har rapportert for bruk av BU midler i forhold til strategi for landbruksrelatert næringsutvikling i Buskerud og oppdragsbrev fra Fylkesmannen.

Innovasjon Norge har merket en større pågang av søkere innenfor tradisjonelt landbruk, spesielt innenfor sauehold, etter oppstarten prosjektet "40 på 4 år". Dette prosjektet har kommet godt i gang i de fleste delene av fylket og har snudd den uheldige nedgangen. I 2009 har antallet vinterfora sauer økt med ca 2000.

Buskerud innførte i 2008 støtteordning for nyplanting av frukt, for å bevare de gode produsentmiljøene fornye frukthagene. I 2009 fikk 4 fryktdyrkere støtte til nyplanting, mot 11 i oppstartsåret 2008.

Inn på tunet har jevn tilsig av nyetableringer, mens innenfor VSP mat har det vært lite aktivitet grunnet ressursituasjonen i Innovasjon Norge. Det er fortsatt mange søkere til Bioenergiprogrammet.

21.4 Verdiskapingsprogrammene

Bruk av BU midlene i 2009.

Buskerud hadde en tilskuddsramme lik 17,89 mill. kroner i 2009, og Fylkesmannen avsatte 4,19 mill. kroner til utrednings- og tilretteleggingstiltak i 2009.

Bedriftsrettede BU-midler hos Innovasjon Norge Buskerud og Vestfold

Innovasjon Norge har rapportert for bruk av BU midler i forhold til strategi for landbruksrelatert næringsutvikling i Buskerud og oppdragsbrev fra Fylkesmannen.

Innovasjon Norge har merket en større pågang av søkere innenfor tradisjonelt landbruk, spesielt innenfor sauehold, etter oppstarten prosjektet "40 000 på 4 år". Dette prosjektet har kommet godt i gang i de fleste delene

av fylket og har snudd den uheldige nedgangen. I 2009 har antallet vinterfora sauer økt med ca 2000.

Buskerud innførte i 2008 støtteordning for nyplanting av frukt, for å bevare de gode produsentmiljøene fornye frukthagene. I 2009 fikk 4 fryktdyrkere støtte til nyplanting, mot 11 i oppstartsåret 2008.

Inn på tunet har jevn tilsig av nyetableringer, mens innenfor VSP mat har det vært lite aktivitet grunnet ressursituasjonen i Innovasjon Norge. Det er fortsatt mange søkere til Bioenergiprogrammet.

Resultatområde 22 Miljøtiltak i landbruket

Fylkesmannen har også i 2009 arbeidet aktivt for å legge til rette for økt satsing på miljøtiltak i landbruket. Regionalt miljøprogram for landbruket i Buskerud, prøvefylke for miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel og foregangsfylke innenfor økologisk landbruk og økologisk handlingsplan er viktige arbeidsredskaper for å oppfylle regjeringens målsettinger. I 2009 var det en liten økning i antall dekar som ligger i stubb i forhold til 2008, og det ser ut til at den negative trenden vi har sett her er i ferd med å snu. Buskerud ligger langt framme i forhold til økologisk landbruk og bruker erfaringer herfra i forhold til å spisse miljøinnsatsen inn mot landbruket totalt sett. Ordningen Miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel har hatt noe høyere oppslutning i 2009 enn i 2008, og det er brukt tildelt ramme på 1 millioner kroner.

22.3 Miljøprogram og miljøplan

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2008 etter søknadsomgang 2007 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Gjengroing	Avrenning til vassdrag	Kulturminneverdier	Tilgjengelighet og friluftsverdier	Verdifulle kulturlandskap	Plantevernmidler	Avfallsinnsa
FMBU	6612100	9934346	3305500		844580	802428	
Sum	6612100	9934346	3305500	0	844580	802428	

22.4 Økologisk landbruk

Ved utgangen av 2009 var ca. 9,3 % av dyrka arealet i Buskerud drevet etter økologiske prinsipper (økologisk + karens). I overkant av 10 % av antall bruk som søker produksjonstilskudd i jordbruket hadde økologisk areal. Samarbeidsprosjektet "Hode ikke Hale" bidrar til økt omlegging og økt fokus på omsetning. Det er meget godt samarbeid med "Økoløft i kommunene". Buskerud ble tildelt status som foregangsfylke innenfor økologisk jordstruktur/jordkultur og startet opp med forberedelsene av dette prosjektet høsten 2009. Ny handlingsplan for økologisk landbruk perioden 2010 - 2015 ble påbegynt høsten 2009 og ferdigstilles våren 2010.

22.5 Tre og miljø

For aktiviteter knyttet til tre og miljø se resultatområde 21.4 Verdiskapingsprogrammene - arbeid med økt trebruk og bioenergi.

Resultatområde 23 Eiendoms- og bosettingspolitikk

Fylkeslandbruksstyret hadde i 2009 6 ordinære møter, og i tillegg to meklingsmøter. På de ordinære møtene ble det totalt behandlet 30 saker, herunder 11 plansaker, 7 klagesaker på søknad om deling, 3 klagesaker på konsesjonsøskander og 9 andre saker.

Fylkesmannen har hatt en opplæringsrunde med fylkeslandbruksstyret vedr. endringer i landbrukslovgivningen fra 1. juli 2009. Fylkesmannen har også arrangert en felles kursdag for hele fylket i samarbeid med SLF. Vi har i tillegg hatt en regional kursdag i Hallingdal vedr. det samme lovverket. Opplæring og kursing i det nye landbrukslovverket vil fortsette i 2010 i samarbeid med kommunene.

Fylkesmannen har rapportert status på jordfondet til SLF. Buskerud hadde ved inngangen av året to eiendommer

som er eid av jordfondet. Den ene er vidersolgt for flere år siden, men konto er ikke oppgjort pga jordskiftesak knyttet til eiendommen. Vi har nå fått mulighet til å dekke gjenværende tap på LUF for denne eiendommen. Den andre eiendommen vil etter all sannsynlighet bli kjøpt av DN i 2010 for framtidig makebytte ifm skogvern.

Resultatområde 24 Inntekts- og velferdspolitiske tiltak

Produksjonstilskudd og avløsertilskudd

Forvaltningen av produksjonstilskudd og avløsertilskudd betegnes av relativt mye oppfølging mot kommunene. Buskerud benytter jevnlig utsendelse av egen melding for å informere og minne kommunene på oppgaver som må følges opp. Dette gjøres ved kommunesamlinger to ganger i året ved søknadsomgangene, og ellers dersom særskilte temaer krever det. Det er stort konkret oppfølgingsbehov fra Fylkesmannen i løpet av søknadsbehandlingen. Fylkesmannen mener at det kommuneretta arbeidet er helt nødvendig, og helst burde forsterkes.

Bruken av Wespa er godt innarbeidet i kommunene, men økningen av antall søkere som benytter web-løsningen har stagnert. Dette skyldes trolig at det både er og oppleves som en skranke å få tilgang via Altinn. Fylkesmannen mener at vi ikke har oppnådd ytterligere besparinger av web-løsningene utover de registreringsjobbene som ble sanert hos Fylkesmannen da web-løsningen ble innført.

Kontroll i tilskuddsforvaltningen

Den risikobaserte kontrollplanen for forvaltnings- og foretaks kontroll i Buskerud var utgangspunktet for kontrollarbeidet hos Fylkesmannen i Buskerud i 2009. Planen bygger på SLF's nasjonale føringer for hva som prioriteres og Fylkesmannens egne risikovurderinger for planen.

Det ble i 2009 prioritert å gjennomføre forvaltningskontroll som i 2008, men også foretaks kontroll. Forvaltningskontrollene ble gjennomført på ordningene produksjonstilskudd, regionale miljøtilskudd (RMP), spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) og tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK). Alle ordninger er ikke kontrollerte i hver kommune.

Kontrollene ble gjennomført i fire kommuner og på ett foretak (samdrift i melkeproduksjon). Foretaks kontroll medfører særlig mye arbeid. Vi har også berørt sentrale kontrolltemaer i konkrete klagesaker, og den samme erfaringen er gjort der.

I kommunene ble det funnet i gjennomsnitt tre til fire avvik per kontroll. Mindre merknader forekommer ved siden av dette. Ved kontrollene sjekket vi konkrete saker med tanke på grunnvilkår, inputkontroll i PT, søknadsfrister, stikkprøvekontroll, funn av avvik mellom søknad og stikkprøvekontroll, dokumentasjon ved salg av grovfôr, samt vilkår og administrasjon i forhold til SMIL, NMSK og RMP. I tillegg er alle manuelle saker for minst én søknadsomgang gjennomgått. Saksbehandlingen i SMIL og RMP er generelt god, men det er noe mangelfulle rutiner i forhold til å kontrollere at vilkår og krav overholdes.

Avvik i kontrollene meldes tilbake i kontrollrapportene, og det gis frister på å rette opp dette. Dersom annen oppfølging er mer aktuell, så framgår det av rapporten. Rapportene er lagt ut på Fylkesmannens nettsider.

FMs kontrollarbeid på landbruksområdet i 2009

Skjema til bruk i embetenes årsrapporter (fra Statens Landbruksforvaltning)

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll ?

Antall personer : 8

Årsverk: 0,85

2. Gjennomførte forvaltningskontroller.

Kommune: a= Flesberg, B= Hemsedal, c= Lier og Drammen

Ordninger/omfang:

Flesberg: Produksjonstilskudd (pt), Regionalt miljøprogram (rmp), spes. miljøtiltak i landbruket (smil), nærings-

og miljøtiltak i skogbruket (nmsk)

Hemsedal: Produksjonstilskudd (pt)

Lier og Drammen: Produksjonstilskudd (pt), Regionalt miljøprogram (rmp), spes. miljøtiltak i landbruket (smil), nærings- og miljøtiltak i skogbruket (nmsk)

Registrerte avvik:

Flesberg: 3 avvik og 8 merknader

Hemsedal: 3 avvik og 4 merknader

Lier og Drammen: 2 avvik og 2 merknader

Oppfølging av avvik: Det er satt frist for tilbakemelding på registrerte avvik.

3. Gjennomførte foretakskontroller.

Foretak : a= Foretak innen melkeproduksjon i Hemsedal

Ordninger/omfang: Eiendommer, bygninger, maskiner, intervju, regnskapsgjennomgang, driftsmessige og økonomiske mellomværender mellom samdriftsforetaket og samdriftens medlemmer.

Stedlig kontroll eller annen type kontroll: Stedlig kontroll og dokumentgjennomgang

Registrerte avvik: 0 avvik, 3 merknader

Oppfølging av avvik:

Andre kommentarer/ innspill:

Det er også starte en kontroll av to melkeproduksjonsforetak på slutten av 2009 for å avklare ev. samdrift. Saken oppsto som et resultat av manuell utbetaling av tilskudd. Saken er slutført i 2010.

Tilskudd til veterinære reiser

Utbetalinger iht. regelverket som ble innført fra og med 2007 har blitt gjennomført uten nevneverdige problemer. Ordningen har det samme ressursbehov som før.

Landbruksvikarordningen

Buskerud fikk tildelt midler til 9 årsverk etter reglene for tilskudd til landbrukvikarer organisert gjennom avløserlag. Det er kun to avløserlag som har gått inn på ordningen. For 2009 ble samtlige 9 årsverk omsøkt og blir fordelt. Det er litt usikkerhet om dekningen er god/hensiktsmessig, og dette vil blir vurdert med det aller første.

Erstatning etter klimabetingede skader i plante- og honningproduksjonen

Fylkesmannen har i 2009 behandlet 66 saker under denne ordningen. Dette gjaldt 7 saker for vinterskade i eng med en total utbetaling på 82 305 kr, 52 saker for avlingssvikt i planter med og en samlet utbetaling på kr 3 402 276 og 7 saker for svikt i honningproduksjonen med en utbetaling på 313 441 kr.

For 2009 fikk vi inn totalt 52 søknader innen ordningen. Det var syv saker for vinterskade i eng og seks for svikt i honningproduksjonen, som alle ble sluttbehandlet i 2009. 39 saker kom inn for avlingssvikt i planteproduksjon, av disse ble 18 sluttbehandlet i 2009. I tillegg ble alle 31 søknadene Fylkesmannen mottok for avlingssvikt vekstsesongen 2008 ble sluttbehandlet i 2009, det samme gjaldt én (av fire) mottatte saker for svikt i honningproduksjonen. To saker for avlingssvikt i planter (grovfôr) lå over fra skadeåret 2007, sakene var av en slik karakter at de krevde grundige vurderinger, noe som gjorde at behandlingen trakk ut i tid.

Når det gjelder avlingssvikt i planteproduksjonen vil nødvendigvis en stor andel av sakene blir sluttbehandlet påfølgende år. Dette synliggjøres også når en ser på utbetalingsbeløpet i 2009. Av det totale beløpet på 3 402 276 kr gjaldt kr 890 587 for vekstsesongen 2009, kr 2 446 421 vekstsesongen 2008 og kr 65 268 vekstsesongen 2007.

I 2009 mottok vi én klagesak for avlingssvikt i planteproduksjonen, dette gjaldt skadeåret 2008, saken ble videresendt til SLF for endelig avgjørelse og avslått der.

Erstatning etter offentlige pålegg og restriksjoner i plante- og husdyrproduksjonen

Offentlige pålegg i planteproduksjon: Fylkesmannen mottok i 2009 én søknad om erstatning etter offentlig pålegg i planteproduksjonen. Dette gjaldt pålegg etter funn av jordbærsvartflekk i produksjon av jordbærplanter i 2008. Det ble utbetalt en erstatning på 520 293 kr.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2008 - antall

Klagebehandling

Embeter	Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
FMBU	6	5			0	1
Sum	6	5	0	0	0	1

Dispensasjonssøknader

Embeter	Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
FMBU	34		2						
Sum	40	5	2	0	0	1			

Resultatområde 25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør

Fylkesmannen tilbyr et kursprogram på landbruks- og næringsområdet hvert år.

Fylkesmannen i Buskerud deltar aktivt i det 3-årige samarbeidet mellom Fylkesmennene rundt Oslofjorden (KOLA-Viken). På bakgrunn av gode tilbakemeldinger på kurs gjennomført i 2005-2007, ble modul 5 gjennomført høsten 2009. Temaene denne gangen var endringer i lovverket, herunder ny plandel i Plan- og bygningsloven, og endringer i landbrukslovverket. Fylkesmannen i Buskerud deltok i planleggingen og gjennomføringen av denne modulen.

Det har bl.a. vært holdt 3 fagdager om tilskuddsforvaltning og kontrollvirksomhet, 2 fagdager for skogbruksforvaltningen, fagdag i skjøtsel av kantsoner i kulturlandskap/vassdrag og et gårdskartkurs. Årets miljødager for kommunal landbruksforvaltning ble i år holdt over to dager i Røyken og Hurum. Her var det fokus på kulturlandskap, biologisk mangfold og forurensning fra landbruket. Det har også vært diverse kurs og fagdager på økologisk landbruk.

Fylkesmannen arrangerte to seminarer for kommunene om endringene i Plan- og bygningsloven. Dette var i samarbeid med fylkeskommunen. Kursene hadde god deltakelse, med også mange politikere til stede.

Den tradisjonelle kommunekonferansen for landbruksmedarbeidere i fylket ble utsatt til februar 2010 slik at kommunene i stedet kunne prioritere deltakes på KOLA-Viken-samlingen i oktober 2009.

I tillegg ytes det utstrakt støtte til kommunene gjennom telefonhenvendelser, e-post og ulike prosjekter.

De kommuneretta midlene for 2009 har i sin helhet gått til kurs for kommunene.

Plan- og bygningsloven har stått sentralt i den landbrukspolitiske dialogen med kommunen, og dette var tema på ordfører-/rodmanssamlingen i regi av Fylkesmannen. Landbruk og spesielt jordvern/kulturlandskap har vært tema på Fylkesmannens regionvise kommunedialog med politisk og administrativ ledelse, og landbruksdirektøren har deltatt på flere av møtene.

Fylkesmannen rapporterte på utviklingen i kommunenes kapasitet og kompetanse på landbruksområdet midtveis i året. Fylkesmannen er bekymret for utviklingen i flere kommuner. Medarbeiderne på landbrukskontorene blir ofte pålagt andre oppgaver og får for liten tid landbruks sakene, ikke minst til å være pådriver i landbruksbasert næringsutvikling.

Resultatområde 26 Jord- og landskapsressurser

26.1 Jordvern og kulturlandskap

Status for tiltak, dokumentasjon og forvaltning for de områdene som inngår blant utvalgte kulturlandskap i jordbruket:

Tildelte midler til skjøtsel var i 2009 kr. 410 000. Disse midlene ble prioritert på skjøtselstiltak for å fremme biologisk mangfold og hindre gjengroing. Tiltaket har omfattet rydding av arealer som har grodd igjen og tynning av kantsoner langs bekker. Det er Viken Skog BA som har utført tiltaket. Totalt er omtrent 150 daa ryddet/tynnet. Kostnad kr. 323 125.

Det har også blitt kjøpt inn en beitepusser. Denne maskinen er det grunneierutvalget som er ansvarlige for og skal brukes for å holde aktuelle arealer åpne/hindre gjengroing. Kostnad kr. 86 875.

Tiltakene er i samsvar med forvaltningsplanen og det som er prioriterte tiltak for å ivareta/utvikle kulturlandskapet på Steinsletta (i forvaltningsplanen er det rydding av gjengrodde arealer et av strakstiltakene som bør gjøres). Dette tiltaket vil kunne fremme biologisk mangfold på en del arealer, samtidig som det er en tilbakeføring av gammel kulturmark til slik de var før omleggingen til ensidig kornproduksjon i løpet av 1960-åra. Det er planlagt med beiting på en del av de ryddete arealene fra 2010.

Tiltaket med rydding/tynning ble prioritert i 2009. Dette ble gjort ut fra hva som var gjennomførbart i 2009. Dette var også et tiltak som var initiert fra grunneierne, godt synlig og noe som derfor kunne være motiverende for en oppslutning om Steinsletta som et nasjonalt utvalgt kulturlandskap i de kommende år.

Fylkesmannen gir uttalelse til plansaker etter plan- og bygningsloven, og kommer med faglige råd i saker der dette vurderes nødvendig. Saker med forslag til innsigelse blir lagt fram for behandling i fylkeslandbruksstyret. I 2009 fremmet fylkeslandbruksstyret innsigelser i 3 saker. Dette var i tråd med fylkesmannens innstilling. Det er gjennomført to meklinger mellom fylkeslandbruksstyre og aktuell kommune der man kom til enighet om et meklingsresultat.

Areal-DVD-en brukes aktivt som informasjonsmedium i forbindelse med arbeidet med jordvern i kommunene. Denne er nå distribuert ut til alle kommunene, faglag, fylkeskommune og andre interesserte, i tillegg til LMD, SLF og de andre fylkesmannsembetene.

Tallene for omdisponering av dyrka og dyrkbar mark i Buskerud i 2009 er ikke klare ennå da disse tallene blir rapportert direkte fra kommunene i KOSTRA. Imidlertid viser tallene for 2008 (som var klare i mars 2009) en omdisponering på ca 300 dekar. Gjennomsnitt i Buskerud har ligget på ca 600 dekar pr. år, og den nasjonale målsettingen er da ca 300 dekar i 2010. Kvaliteten på KOSTRA-tallene er et annet tema, og Fylkesmannen i Buskerud har i samarbeid med SSB og Statens Landbruksforvaltning fulgt opp de kommunene som hadde manglede rapportering, eller opplagt feilrapportert tall for 2008. Fylkesmannen i Buskerud fører pr. i dag ikke noe eget skyggeregnskap for omdisponering av dyrka og dyrkbar mark, men arbeider for at kommunene rapporterer dette samvittighetsfullt gjennom KOSTRA.

26.2 Samfunnsplanlegging

Aktiviteten i geovekst for 2009 var relativ høy. Det ble gjennomført/avsluttet 8 konstruksjon-, laser- og fotoprojektet. I tillegg kommer årsmøter i sammenheng med Norge Digitalt og FDV-avtalene.

Totalt kostnader for L-parten forrige år var på kr. 1 mill. Dette er blitt finansiert gjennom fakturering av skogbruket, partskonto i Kartverket og bevilgning fra Skog og landskap. Bevilgningen fra Skog og landskap var i 2009 på kr. 250.000,-.

Gjennom geodatalederutvalget i geovekst er det etablert et temadatautvalg. I utvalget er det arbeidet for å videreføre og få avsluttet kommuneplanprosjektet for å få digitale kommuneplaner på SOSI-standard. Presentasjon av kommuneplanene på digital form gjenstår for 2/3 av kommunene. Dette arbeidet forsetter. Det arbeides med å kartlegge behovet for temadata på kommunenivå og finne ut hvilke behov kommunene har for å lette planarbeidet sitt. Resultatet av en landsomfattende undersøkelse blir presentert i 2010. Arbeidet med å hjelpe kommunene med planarkiv i medhold av ny plan- og bygningslov ble startet i 2009.

Bruk av data fra Geovekst og Norge digitaltsamarbeidet har blitt ivare tatt på en mer effektiv måte enn tidligere, da Fylkesmannen i Buskerud og Fylkesmannen i Telemark har et samarbeid om en felles kartinnsynsløsning. Løsningen nyttegjør seg alle oppdaterte data fra ND, hvorav data fra geovekst er en del av dette. I tillegg benytter løsningen siste versjon av matrikkelklienten med til en hver tid oppdaterte data. Løsningen er tilgjengelig for alle avdelinger hos de to fylkesmannsembetene, samt en filtrert versjon ut til publikum. Løsningen inneholder mange relevante WMS tjenester og har full Ephorte integrasjon. Det jobbes kontinuerlig med innlegging av relevante temadata som kommune og reguleringsplaner. Alle data er organisert gjennom en rein databaseløsning (Oracle).

Fylkesmannen deltar aktivt i planprosesser med kommunene så langt vi har kapasitet. I hovedsak blir det kommuneplanprosesser som blir prioritert, bla. gjennom månedlige planforummøter i samarbeid med fylkeskommunen og andre regionale statsetater og de kommuner som ønsker å drøfte sakene med offentlige høringsspartner. Landbruks- og næringsavdelingens innspill er normalt knyttet til å ta vare på dyrka og dyrkbar mark for framtidig matproduksjon, ivaretagelse av viktige kulturlandskap av hensyn til bl.a. turismen, og øket bruk av miljøvennlig oppvarmingsløsninger som bioenergi i forbindelse med nybygg og restaurering av større bygg og anlegg.

Fylkesmannens landbruks- og næringsavdeling har deltatt på to møter vedr. rullering av fylkesdelplan for Hardangervidda som har pågått gjennom hele 2009 og som fortsetter i 2010.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU	Sum		
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 21	274	0	274	0
Resultatområde 22	88	0	88	0
Resultatområde 23	42	0	42	0
Resultatområde 24	146	0	146	0
Resultatområde 25	106	0	106	0
Resultatområde 26	118	0	118	0
Sum:	774	0	774	0

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på utdanningsområdet

31.1 Tilsyn og oppfølging av regelverk

Den samlede ressursbruken på Nasjonalt tilsyn 2009 er 35 ukeverk. Den samlede ressursbruken på de øvrige tilsynene er 59 ukeverk, fordelt på tilsyn med privatskolene, Buskerud fylkeskommune og annet tilsyn med kommunene i fylket. På grunn av langvarig sykdom måtte tilsyn med tre kommuner gjennomføres i januar 2010, men planleggingen ble gjennomført i 2009, på temaene tilpasset opplæring og spesialundervisning. Tilsynsaktiviteten har således økt fra 2008.

Som grunnlag for å plukke ut tilsynsobjekt, benytter vi oss av den informasjonen vi får om kommunene og fylkeskommunen gjennom vår klagesaksbehandling. Videre er henvendelser fra publikum/elever/foresatte ved for eksempel bekymringsmeldinger, viktige kilder til informasjon for å plukke ut tilsynsobjekter. Det samme er skoleporten og GSI. Vi ser ved vurderingen også noe hen til om det tidligere har vært ført tilsyn med det aktuelle tilsynsobjektet og på hvilket tema.

Når vi skal vurdere omfanget av tilsynet ser vi hen til tilsynsystema og hvilket omfang og metodikk som vil kunne være best egnet.

Vi har også kommentert vårt grunnlag for å plukke ut tilsynsystema og objekt under resultatområder 31.3, 31.5, 32.3, 32.5.

I 2009 har avdeling for oppvekst og utdanning hos Fylkesmannen i Buskerud hatt langvarig sykefravær med ca 1 stilling i 100% store deler av året. Av den grunn har vi sett oss nødt til å skyve noe på gjennomføring av enkelte tilsyn, slik som tilsyn med privatskolene og tilsyn med tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi vurderer fortsatt vår tilsynsaktivitet for 2009 som godt utført og i tråd med vårt embedsoppdrag.

Avvikene på tilsyn med privatskoler i 2007 og 2008 er lukket.

I forlengelsen av vår tilsynsaktivitet, og i tråd med vårt embetsoppdrag, har Fylkesmannen i Buskerud også holdt 3 regionale konferanser der hver samling har strukket seg over to dager. Temaet for samlingene har vært spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning, generell forvaltningsrett, skoleeiers forsvarlige system etter opplæringsloven § 13-10, elevenes skolemiljø etter kapittel 9a, ordensreglement og bortvisning og bestemmelsene om skoleskyss. Vår erfaring fra disse regionale konferansene, er at de er blitt meget godt mottatt. vi oppfatter at det er stort behov og ønske om skolering i lovverket. Vi har invitert skoleeier (administrativt nivå), Pp-tjeneste og rektorer til disse samlingene, noe vi opplever har blitt godt mottatt. Vi har også holdt andre kurs i regelverket, herunder i samarbeid med Utdanningsdirektoratet, blant annet om vurderingsforskriften.

Vi opplever at kommunen og fylkeskommunen oppfatter opplæring i regelverket som et kjærkomment tillegg til vår tilsynsvirksomhet.

Tilsynsoversikt utdanningsområdet

	Tilsynsobjekt	Tema/Myndighetskrav	Avvik	Merknad	Pålegg	Metode
FMBU	Buskerud fylkeskommune	Tilsynet kontrollerte om lokalt gitt eksamen blir gjennomført på en forsvarlig måte i henhold til forskrift i opplæringsloven og om skoleeier har et forsvarlig system for å ivareta dette, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.	Det ble ikke funnet avvik under tilsynet.	Det ble ikke gitt merknader under tilsynet.	☐	Systemrevisjon
FMBU	Røyken videregående Steinerskole	Økonomi, jf. privatskoleloven §§ 6-3 og 6-4, spesialundervisning, jf. § 3-6, inntak av elever, jf. § 3-1, rett og plikt til opplæring, jf § 3-2, tilpasset opplæring og organisering av elever i grupper, jf. § 3-4, lærernes kompetanse, jf. § 4-2, skolens reglementer, jf. §§ 3-1 og 3-9	1. Røyken videregående Steinerskole har tatt i bruk to sidebygninger til undervisning, uten at bruken av disse lokalene er godkjent av Fylkesmannen. 2. Røyken videregående Steinerskole har startet undervisning i studieforberedende Vg3 innen Medier og kommunikasjon mens læreplanen er til godkjenning hos Utdanningsdirektoratet.	Det ble gitt fire merknader om usikkerhet vedrørende fortsatt drift, administrasjonsgebyr, kompetansekravene til undervisningspersonale og lønns- og arbeidsvilkår	☒	Systemrevisjon
			1. Steinerskolen på Ringerike har tatt i bruk et nybygg til undervisning, uten at bruken av dette lokalet			

FMBU	Steinerskolen på Ringerike	Økonomi, jf. privatskoleloven §§ 6-3 og 6-4, spesialundervisning, jf. § 3-6, inntak av elever, jf. § 3-1, rett og plikt til opplæring, jf § 3-2, tilpasset opplæring og organisering av elever i grupper, jf. § 3-4, lærernes kompetanse, jf. § 4-2, skolens reglementer, jf. §§ 3-1 og 3-9	er godkjent av Fylkesmannen. 2. Steinerskolen på Ringerike driver annen virksomhet enn skole ved at skolen leier ut deler av sine lokaler til barnehagedrift. 3. Det forekommer at Steinerskolen på Ringerike tilsetter undervisningspersonale i fast stilling som ikke har pedagogisk utdanning. 4. Steinerskolen på Ringerike sanksjonerer bruk av mobiltelefon, uten å ha tilstrekkelig hjemmel i ordensreglementet.	Det ble gitt tre merknader om enkeltvedtak om spesialundervisning, skolens ordensreglement, og fag- og timefordelingen i Religion.	☒	Systemrevisjon
FMBU	Krødsherad kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Krødsherad kommune oppfyller ikke krav til et forsvarlig system knyttet til innhenting, oppbevaring, kontroll og makulering av politiattest, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.		☒	Kartleggingstilisy
FMBU	Hol kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Hol kommune oppfyller ikke krav til et forsvarlig system knyttet til innhenting, oppbevaring, kontroll og makulering av politiattest, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.		☒	Kartleggingstilisy
FMBU	Flesberg kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Flesberg kommune oppfyller ikke krav til et forsvarlig system knyttet til innhenting, oppbevaring, kontroll og makulering av politiattest, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.		☒	Kartleggingstilisy
FMBU	Kongsberg kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Det ble ikke funnet avvik under tilsynet		☐	Kartleggingstilisy
FMBU	Modum kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Modum kommune oppfyller ikke krav til et forsvarlig system knyttet til innhenting, oppbevaring, kontroll og makulering av politiattest, jf. opplæringsloven § 13-		☒	Kartleggingstilisy

			10 andre ledd.		
FMBU	Nedre Eiker kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Det ble ikke funnet avvik under tilsynet		☐ Kartleggingstilsy
FMBU	Ål kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Ål kommune oppfyller ikke krav til et forsvarlig system knyttet til innhenting, oppbevaring, kontroll og makulering av politiattest, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.		☐ Kartleggingstilsy
FMBU	Røyken kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Røyken kommune oppfyller ikke krav til et forsvarlig system knyttet til innhenting, oppbevaring, kontroll og makulering av politiattest, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.		☒ Kartleggingstilsy
FMBU	Sigdal kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Sigdal kommune oppfyller ikke krav til et forsvarlig system knyttet til innhenting, oppbevaring, kontroll og makulering av politiattest, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.		☒ Kartleggingstilsy
FMBU	Drammen kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Drammen kommune oppfyller ikke krav til et forsvarlig system knyttet til innhenting, oppbevaring, kontroll og makulering av politiattest, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.		☒ Kartleggingstilsy
FMBU	Lier kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Lier kommune oppfyller ikke krav til et forsvarlig system knyttet til innhenting, oppbevaring, kontroll og makulering av politiattest, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.		☐ Kartleggingstilsy
FMBU	Øvre Eiker kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Det ble ikke funnet avvik under tilsynet.		☐ Kartleggingstilsy
			Nore og Uvdal kommune oppfyller		

FMBU	Nore og Uvdal kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	ikke krav til et forsvarlig system knyttet til innhenting, oppbevaring, kontroll og makulering av politiattest, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.		☒	Kartleggingstilisy
FMBU	Hole kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Hole kommune oppfyller ikke krav til et forsvarlig system knyttet til innhenting, oppbevaring, kontroll og makulering av politiattest, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.		☐	Kartleggingstilisy
FMBU	Hurum kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Hurum kommune oppfyller ikke krav til et forsvarlig system knyttet til innhenting, oppbevaring, kontroll og makulering av politiattest, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.		☒	Kartleggingstilisy
FMBU	Nes kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Det ble ikke funnet avvik under tilsynet.		☐	Kartleggingstilisy
FMBU	Hemsedal kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Hemsedal kommune oppfyller ikke krav til et forsvarlig system knyttet til innhenting, oppbevaring, kontroll og makulering av politiattest, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.		☒	Kartleggingstilisy
FMBU	Rollag kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Rollag kommune oppfyller ikke krav til et forsvarlig system knyttet til innhenting, oppbevaring, kontroll og makulering av politiattest, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.		☒	Kartleggingstilisy
FMBU	Gol kommune	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9 og kravet til forsvarlig system i § 13-10 andre ledd	Det ble ikke funnet avvik under tilsynet.		☐	Kartleggingstilisy

31.2 Klagesaksbehandling

Det er fortsatt overvekt av klager på karakterer i praktiske fag. De 4 praktiske fagene utgjør 26 % av fagkarakterene, men har i år fått 45 % av klagen. Det er likevel færre enn tidligere år. Samtidig ble over 80 % av klagen i teoretiske fag sendt tilbake til ny vurdering. Det er flere enn tidligere.

Fylkesmannen i Buskerud mottok i 2009 omtrent det samme antall klagesaker som i 2008 der det ble fattet vedtak. Fylkesmannen i Buskerud merker seg det lave antall klagesaker om elevenes skolemiljø etter opplæringsloven kapittel 9a. Vi har rapportert at vi ikke har hatt noen klagesaker på kapittel 9a til behandling. Fylkesmannen har imidlertid mottatt fem saker, der saken ikke har vært behandlet i underinstansen og der vi har veiledet i den forbindelse. Sakene har da funnet sin løsning etter underinstansens behandling ved at klager har fått medhold. Fylkesmannen merker seg at skoleeier synes å være lite kjent med regelverket rundt elevenes skolemiljø. Fylkesmannen i Buskerud merker seg videre at antall klagesaker om skoleplassering har øket siden 2008. Dette har etter vårt syn sammenheng med spenningsforholdet som synes å oppstå mellom elevens individuelle rett til å gå på nærskolen etter opplæringsloven § 8-1, og skoleeiers ønske om/behov for å styre elevtilstrømningen. Dette ser vi gjelder særlig i byområder. Fylkesmannen i Buskerud ser en nedgang i antall klagesaker om skoleskyss. Fylkesmannen i Buskerud har i 2009 holdt kurs og regionale konferanser, der opplæringslovens bestemmelser om skoleskyss har vært tema. Fylkesmannen har ikke sikkert grunnlag for å si dette, men håper at økt kompetanse om reglene om skoleskyss kan være en av årsakene til nedgangen. På samme måte håper Fylkesmannen i Buskerud, at våre regionale konferanser i spesialundervisning, spesialpedagogisk hjelp og elevenes skolemiljø etter opplæringsloven kapittel 9a, kan gi tilsvarende effekt.

Kapasiteten ved avdelingen for oppvekst og utdanning hos Fylkesmannen i Buskerud har i 2009 vært redusert som følge av langvarig sykefravær med ca 1 stilling i 100%. Dette har igjen fått noe følger for saksbehandlingstiden ved vår behandling av klagesaker. Fylkesmannen i Buskerud har imidlertid kjøpt tjenester utenfra for å avhjelpe situasjonen. Vi vurderer derfor vår måloppnåelse på klagesaksbehandlingen fortsatt som tilfredsstillende. Vi ser dessverre at på grunn av svikt i internrutine, har en rekke av avdelingens klagesaker først blitt markert som ferdige i E-phorte på et langt senere tidspunkt (flere så sent som i 2010), enn tidspunktet da sakene var reellt sett stod ferdigbehandlet ved endelige vedtak i 2009.

	Type klage	Medhold/Delvis medhold	Avslag	Sum
FMBU Klage i grunnskolen	Standpunkt karakter	80	27	107
FMBU Klage i grunnskolen	Spesialundervisning	19	13	32
FMBU Klage i grunnskolen	Skolevalg/skoleplassering	15	22	37
FMBU Klage i grunnskolen	Kap 9a elevenes skolemiljø	0	0	0
FMBU Klage i grunnskolen	Skyss/farlig skolevei	10	6	16
FMBU Klage i grunnskolen	Utsatt skolestart	1	0	1
FMBU Klage i grunnskolen	Bortvisning	2	1	3
FMBU Klage i grunnskolen	Ekstra år i grunnskolen	0	0	0
FMBU Klage i grunnskolen	Innlosjering	0	1	1
FMBU Klage i grunnskolen	Permisjon	0	0	0
FMBU Klage i grunnskolen	Voksnes rett til spesialundervisning	1	0	1
FMBU Klage i grunnskolen	Særskilt språkopplæring for elever fra språklige minoritet	0	0	0
FMBU Klage i grunnskolen	Andre klager	5	1	3
FMBU Klage i grunnskolen	Skriftlig eksamen	0	0	0
FMBU Klage i grunnskolen	Muntlig eksamen	1	1	2
FMBU Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder	Spesialpedagogisk hjelp	3	3	6
FMBU Klage i videregående opplæring	Spesialundervisning	1	2	3
FMBU Klage i videregående opplæring	Utvidet rett	3	2	5
FMBU Klage i videregående opplæring	Inntak særskilt utdanningsprogram	0	1	1
FMBU Klage i videregående opplæring	Voksnes rett til videregående opplæring	0	0	0
FMBU Klage i private skoler	Skoleskyss			1
FMBU Klage i private skoler	Spesialundervisning	0	1	1

31.3 Grunnskolens informasjonssystem (GSI)

Fylkesmannen har deltatt på GSI-samling i regi av SSB og Udir. Kommunene er gitt anledning til å komme med innspill til videreutvikling basert på erfaringene gjennom årets innsamling, som er kommunisert videre til Utdanningsdirektoratet.

Fylkesmannen har fulgt opp kommuner og de private skolene tett i forbindelse med rapporteringen i GSI. Skoleeiere har hatt mulighet til å delta på kurs i forkant av årets innsamling, samt fått løpende veiledning og hjelp til registreringen. Buskerud fylke har mange små kommuner hvor kapasitet til kvalitetssikring og oppfølging av GSI-tall kan være en utfordring. Fylkesmannen har gjennom tett oppfølging bidratt til en felles forståelse av rapportering og anvendelse av GSI-tallene.

Fylkesmannen har holdt løpende kontroll med de innrapporterte GSI-tallene, og har på bakgrunn av disse identifisert skoleeiere som bryter Stortingets forutsetning om gruppestørrelse, samt skoler som ikke har rapportert tilstrekkelig ressurser til fysisk aktivitet. GSI-tallene brukes aktivt til å identifisere mulige tilsynsobjekter på andre områder.

Fylkesmannen utarbeider en rekke oversikter og grafiske fremstillinger basert på bl a GS: Hver kommune mottar en cd med sine data, på kommune- og skolenivå. Dataene viser sammenligninger med andre kommuner, fylkessnitt og landssnitt, samt utviklingen over år i egen kommune og ved egne skoler.

Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen som god og de strategier og tiltak som er benyttet fornuftige. GSI er en sentral base som benyttes i mange sammenheng. Kommunene setter stor pris på den CD'en de mottar med egne grafer basert på egne og sammenlignbare data.

31.5 Eksamen og nasjonale prøver

Eksamen - grunnskolen

Fylkesmannen i Buskerud har hatt sensuransvar for gjennomføring av sentralt gitt eksamen i norsk for grunnskolen for sensurregion 4 (Vestfold, Telemark og Buskerud). Tre ansatte i avdelingen er involvert i gjennomføringen.

80 foreslåtte fagpersoner ble oppnevnt til sensorer. 2 av sensorene måtte lånes fra Oppland fylke. Fylkesmannen i Buskerud gjennomførte i samarbeid med Utdanningsdirektoratet sensorkurs. 67 av sensorene deltok. Fellessensuren ble gjennomført uten problemer.

Fylkesmannen i Buskerud er bekymret for sensorrekrutteringen i norsk i grunnskolen og ser behov for en kampanje for å øke interessen for sensurarbeid. Kampanjen bør rettes mot faglærere i norsk i ungdomsskolene.

Eksamen – videregående opplæring

Fylkesmannen i Buskerud har hatt sensuransvar for gjennomføring av sentralt gitt eksamen i videregående opplæring for region 2 (Vestfold, Telemark og Buskerud). I noen fagkoder har vi også hatt sensuransvar for region 1 (Oslo, Akershus, Østfold og Utland) og nasjonalt sensuransvar. Våren 2009 hadde vi nasjonalt sensuransvar for fagkodene: REA3009, AA2011, AA6461 og høsten 2009 hadde vi nasjonalt sensuransvar for alle fagkodene, bortsett fra NOR1211, VG4004, NOR1212 og VG4006.

Våren 2009 ble totalt 308 fagpersoner oppnevnt som sensorer, og høsten 2009 ble totalt 77 fagpersoner oppnevnt som sensorer. Det er ingen problemer med å skaffe nok sensorer til sensuren på høsten. Imidlertid var behovet for sensorer på våren av et omfang som gjorde det vanskeligere å få nok sensorer, spesielt i norsk. Det har vært positive tilbakemeldinger på sensorskoleringen som ble arrangert våren 2009. Fellessensuren både på våren og høsten ble gjennomført uten problemer. Fylkesmannen i Telemark og Vestfold bidro med personer fra sitt embete ved gjennomføring av fellessensuren.

Fylkesmannen i Buskerud var også ansvarlig for oppnevning av sensorer ved sensuren etter utsatt eksamen i norsk. Det ble oppnevnt 4 sensorer til utsatt eksamen i norsk. Fellessensuren etter utsatt eksamen i norskfagene ble organisert og gjennomført parallelt med hurtigklagesensuren. Fylkesmannen i Buskerud var representert med en person på hurtigklagesensuren.

Tre ansatte i avdelingen er involvert i arbeidet med sensuransvar i videregående opplæring.

Total ressursbruk for sentralt gitt eksamen i grunnskolen og videregående, samt til nasjonale prøver utgjør 59 ukeverk.

Nasjonale prøver

I PAS er det for Buskerud oppgitt at ca 1 % av elevene på 8 trinn har fått fritak. Tilsvarende opplyses at ca 2 % av elevene ikke har deltatt. I følge "oppfølgingsrapport" i PAS mangler det registreringer av resultater for 172 elever i lesing og i regning. Dette utgjør ca 5 % av elevene på trinnet. Noen skoler har opplyst at resultatene fra elektroniske prøver i engelsk og i matematikk ble gjennomført, men at ikke resultatene ble registrert i PAS.

For 5. trinn er det i Buskerud registrert ca 4 % fritak. For noen kommuner er det i enkelte prøver gitt fritak for langt høyere andel elever enn det som er rapportert som landsgjennomsnitt. Også for 5 trinn er det rapportert om manglende rapportering av "fritak" og ikke deltatt. I tillegg mangler resultatene fra noen gjennomførte prøver

I GSI er det i samme tidsrom som nasjonale prøver ble gjennomført, registrert elevtall per trinn. I engelsk for 8 trinn er det registrert 53 flere elever i GSI enn det som er påmeldt i PAS.

Ved å ta utgangspunkt i antall elever som er rapportert i GSI og så trekke fra de som det er rapportert har fått fritak, de det er rapportert ikke har deltatt eller hvor det ikke er registrert resultater, finner vi at oppgitte resultater i Buskerud i lesing på 5 trinn gjelder 90 % av elevene. Det er omtrent det samme som for landet som helhet. Når disse resultatene sammenlignes med resultater i kommuner hvor alle elevene på trinnet har gjennomført prøven, blir sammenligningsgrunnlaget ulikt.

For å eksemplifisere det som er skrevet over, nevner vi her at for Nes kommune er det oppgitt at alle elevene registrert i GSI har gjennomført prøven i engelsk for 5 trinn. For tilsvarende prøve i Drammen mangler det resultater for ca 10 % av det antall elever som er oppgitt i GSI. For denne prøven i Drammen er det registrert at 2 % av elevene har fått fritak.

I en av de mindre kommunene er det rapportert likt antall elever i GSI og i PAS (gjelder for nasjonale prøver). Det er rapportert at 1 elev har fått fritak. Dette utgjør 3,7 % av elevene. I en annen liten kommune hvor det også registrert likt antall elever i GSI og i PAS. Her har 2 elever fått fritak. Det utgjør 8,7 % av elevene.

Fylkesmannen finner at det må gjennomføres tiltak for å få bedre kvalitet på rapporteringen. Denne utfordringen må møtes både på skolenivå, på kommunenivå, hos fylkesmannen og i Utdanningsdirektoratet. Vi regner med at det er mulig å gjøre forbedringer i rapporteringssystemene slik at manglende registreringer kan oppdages mens de ennå kan rettes opp. Ved en bedre oppfølging kan også Fylkesmannen bidra med at det blir foretatt nødvendige registreringer. Vi ser også at det er behov for bedre oppfølging hos skoleeier og på skolene.

I tillegg ser vi at det er behov for økt kunnskap om hvordan prøvene skal vurderes og hvilke konsekvenser det får for læringsarbeidet på skolene.

I noen tilfeller har Fylkesmannen opplyst kommuner og skoler om manglende registrering og gjennomføring av nasjonale prøver. Fylkesmannen i Buskerud har i møter med kommunene informert om og drøftet registrering av resultatene av nasjonale prøver.

Fylkesmannen finner at det må gjennomføres tiltak for å få bedre kvalitet på rapporteringen. Denne utfordringen må møtes både på skolenivå, på kommunenivå, hos fylkesmannen og i Utdanningsdirektoratet. Vi regner med at det er mulig å gjøre forbedringer i rapporteringssystemene slik at manglende registreringer kan oppdages mens de ennå kan rettes opp. Ved en bedre oppfølging kan også Fylkesmannen bidra med at det blir foretatt nødvendige registreringer. Vi ser også at det er behov for bedre oppfølging hos skoleeier og på skolene.

I tillegg ser vi at det er behov for økt kunnskap om hvordan prøvene skal vurderes og hvilke konsekvenser det får for læringsarbeidet på skolene.

I noen tilfeller har Fylkesmannen opplyst kommuner og skoler om manglende registrering og gjennomføring av nasjonale prøver. Fylkesmannen i Buskerud har i møter med kommunene informert om og drøftet registrering av resultatene av nasjonale prøver.

Særskild Rapportering	JA	NEI	Øvrige kommentarer
1. Benytter embetet informasjonen som fremkommer ved avviking av prøver og eksamener i tilsynsarbeidet?	X		Vi viser til omtale under "rapportering"

Særskild Rapportering	Spesifiser dersom avvik fra landsgjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
				Fylkesmannen finner at

2. Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver	Vi viser til omtale under "rapportering"			det må gjennomføres tiltak for å få bedre kvalitet på rapporteringen. Denne utfordringen må møtes både på skolenivå, på kommunenivå, hos fylkesmannen og i Utdanningsdirektoratet.
--	--	--	--	--

31.7 Tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen forvalter statlige tilskudd i henhold til gjeldende retningslinjer. Fylkesmannen har gjennomført formalia- og rimelighetskontroll på søknader om tilskudd og gjennomført kontroll på bakgrunn av søknadens art.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i grunnsopplæringen

32.2 Kompetanseutvikling

Etterutdanning

Fylkesmannen i Buskerud delte totalt ut kr 12.305.000,- til etterutdanning. Dette beløpet inkluderer også kr 1.167.000,- som ble omdisponert fra videreutdanning. Alle skoleeiere sendte inn søknad om midler på etterutdanningsmidler etter kriteriene definert av Utdanningsdirektoratet. Etter drøftinger med skoleeiere ble midlene fordelt etter en nøkkel basert på tildelingen i 2008. Unntatt fra dette var midlene som var øremerket til fag- og yrkesopplæring. Ved å gjøre fordelingen på denne måten oppnådde vi dialog med alle skoleeierne. Vi koblet også fordelingen av etterutdanningsmidler til utarbeidelse og innsending av strategi for perioden 2009-2012.

Videreutdanning

Buskerud fikk tildelt 74 plasser til videreutdanning. Vi mottok søknader på ca 70 studieplasser. Det var særlig stor interesse for studieplassene i lesing. Etter hvert ble det opprettet noen flere studieplasser. I tillegg trakk noen kommuner noen av søknader. Videreutdanningen blir gjennomført med 54 studieplasser som er forhåndsdefinert av Utdanningsdirektoratet. I tillegg er det fra Buskerud 5 lærere som tar "andre" studier. Det gjelder nordisk for lærere i videregående opplæring, spansk for en grunnskole og matematikk/fysikk ved private skoler.

Det har vært stor interesse for disse studieplassene. Det er ca halvparten av kommunene i Buskerud som deltar i ordningen inneværende skoleår. Det registreres også bekymring over at denne ordningen er så god for de lærerne som får ordningen, at en er redd for at lærere som tidligere har tatt videreutdanning ved siden av jobben, ikke lenger vil gjøre det. Det er også bekymring for at det ikke lengre skal være tilstrekkelig midler til etterutdanning som kan støtte opp om det å ha en lærende organisasjon i skolene og hos skoleeier.

Etterutdanning i lesing

Hurum kommune deltok med Filtvedt skole, Folkestad skole og Sætre skole. 14 lærere var påmeldt via Fylkesmannen i Buskerud. Høgskolen i Telemark rapporterer at 14 lærere/ektor fullførte. Det var underveis noen flere lærere som var med på kompetansehevingen, men som trakk seg i 2009.

Sigdal kommune deltok med Eggedal skole, Nerstad skole, Prestfoss skole. Vi er usikre på hvor mange som var påmeldt. Det er rapporteres fra Høgskolen i Telemark at 8 deltakere fullførte etterutdanningen.

Flå kommune deltok med Flå skole. Det var påmeldt 2 lærere og det var 2 lærere som fullførte i 2009. Det var noe utskriftning av lærere underveis.

Fylkesmannen i Buskerud fikk tildelt midler til at overnevnte kommuner deltok i denne kompetansehevingen. I

tillegg inviterte vi Nedre Eiker kommune til å være med. Nedre Eiker kommune deltok med Stenseth skole og Steinberg skole. Det ble påmeldt 6 lærere. Det rapporteres at 6 lærere fullførte.

Nedre Eiker kommune har i samarbeid med Høgskolen i Buskerud fortsatt med å arrangere etterutdanningskurs for lærere i lesing.

Midler til videreutdanning i 2008

Fylkesmannen i Buskerud har etter innrapportering fra aktuelle kommuner, rapportert om dette til Utdanningsdirektoratet i desember 2009.

Samlet ressursbruk til kompetanseutvikling utgjør 18 ukeverk.

32.3 Skoleporten

Fylkesmannen i Buskerud har fortløpende og ved behov gitt brukerstøtte til skoleeiere og skoler i Buskerud. Resultater fra skoleporten er blant annet brukt i forbindelse med nasjonalt tilsyn 2009.

For å holde seg oppdatert har Fylkesmannen i Buskerud deltatt på Utdanningsdirektoratets møter om skoleporten og samling med Fylkesmannen i Oppland.

Fylkesmannen informerer skoleeiere om endringer i Skoleporten og resultater gjennom fire årlige møter. Det utarbeides hvert år cd med grunnskolestatistikk for alle kommunene i Buskerud. Hver kommune får tilsendt CD med detaljerte resultater for sin kommune. Denne CD-en inneholder informasjon primært fra GSI og Kostra. Resultater fra Elevundersøkelsene hentes fra Skoleporten. I tillegg lager Fylkesmannen i Buskerud tilstandsrapport for fylket der resultater fra Skoleporten inngår.

Høsten 2009 ble det nedsatt en gruppe som skal arbeide med Skoleporten generelt og tilstandsrapporten spesielt. Gruppen består av representanter fra skoleeier, skolen, KS og Fylkesmannen. Formålet til gruppen er å bistå skoleeiere i arbeidet med tilstandsrapporten. Gruppen videreføres i 2010.

Fire ansatte ved avdelingen er involvert i arbeidet, og det totale ressursbruken er 11 ukeverk

Særskild Rapportering	J	A	NEI	Spesifiser dersom avvik	Øvrige kommentarer
1. Har embetet oppdatert brukerstøtte- og veiledningsfunksjon?	X				
2. Benytter embetet Skoleporten på en formålstjenlig måte i tilsynsarbeidet?	X				
3. Brukes Skoleporten i lokal kvalitetsvurdering?	X				

4. Innspill fra embetet til forbedringer av Skoleporten:

32.4 Erfarings- og kunnskapsinnhenting

Fylkesmannen gir veiledning og annen oppfølging i forbindelse med innhenting av informasjon knyttet til GSI (Grunnskolens informasjonssystem), Elevundersøkelsen og PAS (eksamen). Dette innebærer bl.a. å i brukertilgang til UBAS som er et påloggingssystem for bruk av brukerundersøkelser, Skoleporten mm.

I 2009 har vi gjennomført en egen informasjonsinnhenting vedrørende fysisk aktivitet på 5-7 trinn.

Fylkesmannen i Buskerud er i dialog med representanter for skoleeiere om mange forhold rundt skolene i Buskerud. Dette brukes som bakteppe i samtaler og møter med Utdanningsdirektoratet og Kunnskapsdepartementet.

32.5 Tiltak innen tilpasset opplæring og spesialundervisning – kap 230.01

Fylkesmannen i Buskerud har holdt fire dagsamlinger i ulike regioner i fylket i temaene spesialpedagogisk hjelp, tilpasset opplæring og spesialundervisning. Disse dagsamlingene har vært en del av våre regionale konferanser som ble holdt høsten 2009. Samlingene har hatt meget god oppslutning. Pp-tjenesten har møtt på disse samlingene, noe vi opplevde som meget fruktbart. Det er et ønske i kommunene at temaene følges opp i enda større bredde kommende år.

Fylkesmannen i Buskerud har i 2009 påbegynt tilsyn med 4 kommuner i fylket der temaet er tilpasset opplæring og spesialundervisning. Dette har også vært tema under våre tilsyn med 2 privatskoler. Se vår rapportering under 31.1.

Spesialundervisning og tilpasset opplæring har vært tema i flere av møtene som Fylkesmannen har hatt med kommunene i Buskerud. Temaet spesialpedagogisk hjelp er drøftet med representanter for barnehagemyndighetene i kommunene og med skolefaglig ansvarlig.

Fylkesmannen har deltatt i møter med Øverby kompetansesenter vedrørende ulike kompetansehevingstiltak for PP-tjenesten. Det er gjennomført et eget kompetansehevingstiltak vedrørende medfødte hjerneskader og konsekvensen av dette i skolene.

Resultatområde 38 Tilsyn og forvaltning på barnehageområdet

38.1 Tilskuddsforvaltning

Det er ikke gjennomført tilskuddskontroll. Vi mener at vi gjennom vår kontroll av alle endringsmeldinger og kontroll i BASIL pr. 15.12. gir oss tilstrekkelig informasjon.

Vi har gjennomført formalia- og rimelighetskontroll med alle kommunene for hver tilskuddsordning. Vi har sendt brev til de kommunene hvor vi fant avvik på antall barn, areal og pedagognorm som var rapportert til oss. Har kontrollert dette i BASIL.

Hver søknad på investeringstilskudd og tilskudd til midlertidige lokaler har blitt sjekket opp mot tilsendte åpnings-/endringsmeldinger.

Vi har tatt stikkprøvekontroll av to kommuner, Drammen og Modum i forhold til antall barn og areal og pedagognorm opp mot hverandre. (BASIL)

Se vedlagte skjemaer.

38.2 Klagesaksbehandling

Fylkesmannen i Buskerud har i 2009 behandlet 4 klager på statstilskudd, der to fikk medhold og to fikk avslag som deretter ble videresendt til Kunnskapsdepartementet. Videre har vi behandlet en klage på midlertidige lokaler der klager fikk medhold. Vi har hatt fire klager på kommunalt tilskudd, henholdsvis to som fikk avslag og to som fikk medhold. Vi har også hatt en klage på krav om tilbakebetaling av investeringstilskudd. Denne saken er ikke ferdigbehandlet.

Vi vurderer egen måloppnåelse som tilfredsstillende. Grunnet langvarig sykefravær ved avdelingen, har vi kjøpt tjenester uten i fra når det gjelder behandling av klager på økonomisk likeverdig behandling. Vi ser at dette er et komplisert sakfelt som er tungt tilgjengelig og det er derfor vanskelig å opparbeide kompetanse på området i en hektisk hverdag.

Saksbehandlingstid: Vi har oversittet frist på saksbehandlingstid for en sak som omhandler klage på tildeling av statlig driftstilskudd. Forøvrig så behandles de fleste klager så nsart som mulig og innenfor fire uker, eller så

sender vi brev senest innen fire uke, om når saken vil bli behandlet.

Klagesaksbehandling barnehageloven med forskrifter

		Type klage	Medhold/delvis medhold	Avslag
FMBU	Klage etter barnehageloven med forskrifter	Barnehageloven § 16, stenging	0	1
FMBU	Klage etter barnehageloven med forskrifter	Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til off. tilskudd, § 6	2	2
FMBU	Klage etter barnehageloven med forskrifter	Barnehageloven § 10	0	1
FMBU	Klage etter barnehageloven med forskrifter	Forskrift om midl. og varig disp. og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0	3
FMBU				

38.3 Informasjon og veiledning

Fylkesmannen i Buskerud har hatt fire informasjons- og veiledningsmøter med kommunene som barnehagemyndighet. Tema for møtene har blant annet vært tilskudd, spesialpedagogisk hjelp, rapportering, kommunen som godkjenning- og tilsynsmyndighet, bemanning og dispensasjoner, rett til barnehageplass, rekruttering av førskolelærere til barnehagen, kompetansemidler, likestilling i barnehagene, minoritetsspråklige, mobbing i barnehagen, meldingsplikt til barnevernet, evaluering av arbeidet med rammeplanen og gjennomgang av kvalitetsmeldingen for barnehagesektoren.

I forbindelse med spesielle tiltak rettet mot rekruttering av førskolelærere til barnehagen er både barnehagemyndigheten og barnehageeiere invitert til informasjonsmøter. Barnehagemyndigheten og barnehageeiere er også invitert til konferanse om likestilling i barnehagen og arbeid med flerkulturelle i barnehagen.

Fylkesmannen har hatt daglig løpende veiledning per telefon og e-post med kommunene, hvor spørsmålene har handlet om barnehageloven med forskrifter.

I tillegg er det gjennomført møter, telefonkontakt og brev/e-postkorrespondanse med enkeltkommuner om likeverdig økonomisk behandling av ikke-kommunale barnehager.

Fylkesmannen bruker også vår hjemmeside til å informere kommuner og barnehageeiere på aktuelle temaer.

38.4 Tilsyn

Fylkesmannen i Buskerud har i 2009 ført tilsyn med barnehageområdet i større grad enn minimumskravet i oppdragsbrevet. I likhet med skole, har tilsyn med barnehageområdet vært en prioritert oppgave for Fylkesmannen. Systemrevisjon har vært benyttet som tilsynsmetode i hvert av tilsynene. Videre har Fylkesmannen i Buskerud i 2009 påbegynt arbeidet med et kartleggingstilsyn med politiattest på barnehageområdet. Dette arbeidet videre- og slutføres i 2010.

Fylkesmannen i Buskerud vurderer vårt tilsynsarbeid på barnehageområdet i 2009 som godt utført.

Ved valg av tilsynsobjekter har vi foretatt en risikovurdering blant annet basert på vår kjennskap til kommunen gjennom klagesaksbehandling (dispensasjoner fra utdanningskrav), samt vår kjennskap til tilsynsobjektene gjennom samlinger og annen kontakt på barnehageområdet. Vi har også sett noe hen til hvorvidt kommunene har hatt tilsyn med det aktuelle temaet tidligere.

Fylkesmannen i Buskerud oppfatter at tilsyn på barnehageområdet mottas positivt av kommunene, og at påpekte avvik blir rettet. Vi registrerer at det ikke er like stor kjennskap til regelverket i hele sektoren, blant annet hva gjelder utdanningskrav, dispensasjoner og bemanningsnorm. Reglene rundt pedagogisk bemanning har i 2009 reist mye debatt.

Tilsynsoversikt barnehageområdet

				Frist for		
--	--	--	--	------------------	--	--

	Tilsynsobjekt	Tema/Myndighetskrav	Avvik/Funn	lukking av avvik	Pålegg	Merknad	Ressursb
FMBU					■		
FMBU	Kongsberg kommune	Tilsynet kontrollerte om kommunen som barnehagemyndighet følger lovens krav hva gjelder, kompetanse, innvilgelse av dispensasjon og påser at barnehagen drives i samsvar med gjeldende regelverk på dette området, herunder ved tilsyn, jf barnehageloven §§ 8 og 16.	Det ble ikke funnet avvik under tilsynet.		■	Det kom frem under tilsynet at kommunen for tiden er i en situasjon, der den ikke har tilstrekkelig kapasitet til å føre tilsyn med barnehagene. Dersom situasjonen varer over tid, vil dette kunne føre til brudd på kommunens plikt til å påse at barnehagene drives i samsvar med barnehageloven §§ 17 og 18, jf. §§ 8 og 16.	3 ukeverk
FMBU	Nore og Uvdal kommune	Tilsynet kontrollerte om kommunen som barnehagemyndighet følger lovens krav hva gjelder, kompetanse, innvilgelse av dispensasjon og påser at barnehagen drives i samsvar med gjeldende regelverk på dette området, herunder ved tilsyn, jf barnehageloven §§ 8 og 16.	1.Kommunen påser ikke at vedtak om dispensasjon fra kompetansekravet er i samsvar med forvaltningsloven. 2.Kommunen fører ikke tilsyn i samsvar med barnehageloven.	30.06.2009	■		2 ukeverk
FMBU	Hol kommune	Kommunen som godkjenningsmyndighet, jf. barnehageloven § 10. Kommunen som tilsynsmyndighet, jf. barnehageloven § 16.	1.Kommunen har ikke truffet et formelt vedtak om godkjenning av en konkret barnehage i kommunen. 2.Kommunens pålegg om retting av uforsvarlige eller ulovlige forhold, utformes ikke som et enkeltvedtak som oppfyller forvaltningslovens regler.	14.12.2009	■	Det kom frem under tilsynet at kommunens tilsyn med barnehagene som regel gjennomføres av en person. Kunnskapsdepartementets veileder "Tilsyn med barnehager" anbefaler at tilsyn i den enkelte barnehager bør gjennomføres av minst to personer. Dette er for å styrke faglige vurderinger, samt sikre at tilsynets legitimitet overfor barnehageeier.	4 ukeverk
						Barnehageloven markerer at tilsyn og veiledning er to ulike oppgaver. Kommunens veiledningsplikt er	

FMBU	Ål kommune	Kommunen som godkjenningsmyndighet, jf. barnehageloven § 10. Kommunen som tilsynsmyndighet, jf. barnehageloven § 16.	Det ble ikke funnet avvik under tilsynet.		■	hjemlet i § 8 og kommunens tilsynsplikt er hjemlet i § 16. Fylkesmannen ser at det kan skape utfordringer dersom kommunen ikke er tydelig i skillet mellom disse oppgavene når den er ute på tilsyn. Det kan bli utydelig for tilsynsobjektet om det foreligger et lovbrudd og om praksis må endres.	4 ukeverk
FMBU	Drammen kommune	Kommunen som godkjenningsmyndighet, jf. barnehageloven § 10. Kommunen som tilsynsmyndighet, jf. barnehageloven § 16.	1.Kommunen har godkjent familiebarnehager for flere barn enn forskrift om familiebarnehager tillater. 2.Kommunens godkjenning av barnehager er ikke alltid i samsvar med forvaltningslovens krav til enkeltvedtak.	31.12.2009	■	Kommunen gir endelig godkjenning av barnehager under forutsetning av at eventuelle vilkår fra andre myndigheter oppfylles. Kommunen kan risikere ikke å ha den nødvendige oversikten over hvilke vilkår andre instanser stiller før åpning. Kommunen kan også med dette risikere at barnehager åpner før godkjenninger fra alle instanser er på plass. I merknadene til barnehageloven følger det at barnehagemyndigheten har et overordnet ansvar for barnehagene og må sørge for at det etableres gode rutiner for samarbeid mellom de ulike berørte instansene. Fylkesmannen gjør oppmerksom på at det kan føre til brudd på forvaltningsloven § 17 dersom saken ikke er godt nok opplyst før vedtak treffes.	3 ukeverk
FMBU	Hurum kommune	Tilsynet kontrollerte om kommunen som barnehagemyndighet følger lovens krav hva gjelder, kompetanse, innvilgelse av dispensasjon og påser at barnehagen drives i samsvar med gjeldende regelverk på dette området, herunder ved tilsyn, jf barnehageloven §§ 8 og 16.	1.Kommunen påser ikke at barnehagene drives i samsvar med barnehageloven i forhold til kompetansekravet i §§ 17 og 18. 2.Kommunen påser ikke at vedtak om dispensasjon fra kompetansekravet er i samsvar med forvaltningsloven.	15.06.2009	■		4 ukeverk

Resultatområde 39 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen

39.1 Tilgjengelig barnehagetilbud

Fylkesmannen i Buskerud har gjennom møter med kommunene informert om målet for full barnehagedekning og lovkravet kommunene har for rett til plass. Kommunene er i tillegg fulgt opp gjennom månedlige innrapporteringer.

Alle kommunene ga tilbakemelding om at de ville nå målet innen den fastsatte datoen. Likevel var det to kommuner som ikke hadde full barnehagedekning 01.08.09. Disse kommunene ble tett fulgt opp for å finne tiltak for å nå målet. De nådde full dekning i løpet av september og 1. desember 2009.

39.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Fylkesmannen fikk tildelt kr 1.488.000 over kap. 231, post 21 – strategi for kompetanseutvikling i barnehagesektoren. Disse midlene ble fordelt etter søknad fra kommunene i Buskerud. Alle kommunene søkte og fikk tildelt midler på bakgrunn av søknad. Det ble laget en fordelingsnøkkel etter antall barnehager, førskolelærere, ansatte og barn. Alle kommunene har benyttet midlene i henhold til føringene i kompetansestrategien. Alle kommunene har gitt midler både til kommunale og ikke-kommunale barnehager etter søknad. Noen av kommunene har også benyttet midlene etter lokale behov. Alle kommunene har rapportert på bruk av midler, antall ansatte som har deltatt, type tiltak som er gjennomført og hvor mye kommunen/ikke-kommunale barnehager har bidratt med av egne midler.

Flere av kommunene har samarbeidet med høyskoler i ulike veiledningsprosjekter. Disse er satt i gang av kommunene selv eller de har sendt noen av de ansatte på PUB-studier og kurs i pedagogisk veiledning. Flere kommuner har også samarbeidet med ulike private aktører som selger kurs og konferanser til barnehagesektoren. I de fleste kommunene har alle ansatte i både kommunale og ikke-kommunale barnehager fått tilbud om å delta på ulike kurs/konferanser.

For å heve kompetansen til barnehagemyndigheten på barnehagefeltet har Fylkesmannen avsatt 192.000 kroner til planlegging og igangsetting av et PUB-studium for kommuneansatte. Tiltaket gjøres i samarbeid med Høgskolen i Telemark.

I forbindelse med ”Strategi for rekruttering av førskolelærere til barnehagene” ble det nedsatt en gruppe bestående av representanter fra kommunene, Høgskolen i Telemark, Utdanningsforbundet og Fylkesmannen i Buskerud i 2008. Gruppen har hatt jevnlige møter der det ble arbeidet med å rekruttere flere førskolelærere til barnehagene samt å beholde førskolelærere som allerede jobber i barnehagene. Øvrige barnehagemyndigheter og barnehageeiere har vært delaktige gjennom barnehageforum og møter rettet mot hvert enkelt tiltak.

Fylkesmannen i Buskerud har i 2009 iverksatt følgende tiltak for rekruttering av førskolelærere til barnehagene:

- Informasjonsmaterieill ”flere veier til førskolelæreryrket” ble ferdigstilt i januar 2009. Materiellet retter seg mot assistenter og personell på dispensasjon som arbeider i barnehagene.
- Fylkesmannens nettverksgruppe har i samarbeid med Kunnskapsdepartementet stått for gjennomføringen av samling med andre fylker i februar 2009 og deltatt på samling i september 2009.
- Det er gjennomført to motivasjonskonferanser for assistenter og personell på dispensasjon som arbeider i barnehagene
- Det er gjennomført videreutdanning i praktisk veiledning for 30 førskolelærere i Buskerud. Det ble tildelt stipend til bøker etter søknad.
- Tilbudet om samlingsbasert og ordinært førskolelærerutdanning er utvidet ved Høgskolen i Telemark.
- Høgskolen i Telemark har utvidet med 30 studieplasser for samlingsbasert førskolelærerutdanning høsten 2009, i tillegg til de plassene de allerede har.
- Arbeidsrelatert førskolelærerutdanning for 30 ansatte i barnehagene i Buskerud er iverksatt ved Høgskolen i Telemark, oppstart desember 09. Fylkesmannen i Buskerud har kjøpt inn og betalt pensumlitteratur til alle studentene.
- Tilbud om PUB-studier for førskolelærere i barnehagene er iverksatt ved Høgskolen i Telemark. Brev ble sendt til alle barnehager i Buskerud om tilbud om disse studiene.

- Det er laget film om rekruttering til førskolelærerutdanningen.

Tiltakene retter seg både mot kommunale og ikke-kommunale barnehager. Gruppen har lagt stor vekt på likebehandling.

Høgskolen i Telemark har stor søknad til førskolelærerutdanningen og har lav frafallprosent. Utfordringen ligger derfor i å skaffe nok plasser til personer som ønsker å ta utdanningen. Det var høy søkning til ABF-studiet som begynte desember 2009. Mange fler enn det var plass til, og som var kvalifiserte, ønsket å delta. Hadde 30 plasser og det var over 65 søkere, 50 av disse var kvalifiserte.

En annen utfordring er at markedet er mettet for en del "kursing" blant barnehageansatte og da særlig førskolelærere. Har opplevd veldig lav søkning til PUB-studiene som Høgskolen i Telemark har tilbydd. Det skjer veldig mye på en gang. Eks: Mange assistenter går på ABF eller ordinær førskolelærerutdanning, flere førskolelærere har tatt videreutdanning i veiledning og mange førskolelærerstilling i Buskerud er på dispensasjon. Dette gjør at det skjer mye på feltet på en gang, og det "tapper" barnehagene for kompetanse og ressurser.

To ansatte i oppvekst- og utdanningsavdelingen er involvert i arbeidet.

39.3 Andre satsingsområder

Handlingsplan for likestilling

Fylkesmannen i Buskerud har opprettholdt nettverket MiB Buskerud. Gruppen har representanter fra barnehagemyndigheten samt fra kommunale og ikke-kommunale barnehager i Drammen, Hole, Øvre Eiker og Nedre Eiker. Gruppen møtes 4 ganger årlig og arbeider med likestilling i barnehagen og rekruttering av menn til barnehagene.

Fylkesmannen i Buskerud har i år arrangert likestillingskonferanse for skoleeiere, barnehageeiere og barnehagemyndighetene i samarbeid med Fylkesmannen i Telemark, Fylkesmannen i Vestfold og MiB-gruppene i fylkene. I tillegg har MiB-Drammen orientert barnehagemyndigheten om sitt rekrutterings- og likestillingsarbeid i barnehageforum.

MiB-Drammen og MiB-Eiker har i samarbeid utarbeidet film om rekruttering av menn til barnehagene. I tillegg har MiB-Drammen laget egen hjemmeside (www.mibdrammen.no) om rekruttering av menn til barnehagen og likestillingsarbeid i barnehagen. Alle tre MiB-nettverkene har i tillegg faglige og sosiale arrangementer for menn som jobber i kommunale og ikke-kommunale barnehager.

Fylkesmannen i Buskerud og MiB Buskerud har to representanter i rekrutteringsteamet som drives av Høgskolen i Telemark. Dessuten bidrar andre MiB-medlemmer ved behov. MiB Buskerud har blant annet deltatt på møter og samlinger for studenter, øvingslærere og ansatte som er avholdt av Høgskolen i Telemark.

I 2010 gjennomføres det egen MiB-konferanse for menn i barnehagene og andre som jobber med rekrutterings og likestillingsarbeid i barnehagene. Mye av planleggingsarbeidet er gjort i 2009.

Arbeid med bedre språkforståelse blant minoritetsspråklige barn i førskolealder

Fylkesmannen i Buskerud har i samarbeid med Høgskolen i Telemark og Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) i 2009 avsluttet kompetansehevingsprosjektet *Flerkulturelt arbeid i barnehagene med fokus på flerspråklig utvikling*.

5 barnehager deltok i prosjektet. Samtlige barnehager fikk veiledning fra Høgskolen i Telemark. Alle barnehagene fikk tilført midler fra NAFO og Fylkesmannen i Buskerud. Midlene ble brukt til kompetansehevingstiltak for ansatte i barnehagene. Prosjektet ble avsluttet med egen konferanse våren 2009. Konferansen var åpen for alle barnehagemyndigheter, barnehageeiere og ansatte i barnehagene i Buskerud og hadde til sammen 123 deltakere.

NAFO har vært på barnehageforum for å orientere om nytt prosjekt for barnehageåret 2009/10. Prosjektet ble videreført vinteren 2009 for 12 barnehager.

Mobbing

Mobbing i barnehagene har vært eget tema på barnehageforum. Her fikk vi blant annet informasjon om hvordan Frogn kommune arbeider med mobbing i barnehagen.

Det er to ansatte i oppvekst- og utdanning som er involvert i arbeidet. Fylkesmannen i Buskerud har totalt brukt 10 ukeverk.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 31	204	12	204	12
31.1 Tilsyn og opp	88	6	0	0
31.5 Eksamen og na	57	3	0	0
Resultatområde 32	49	6	49	6
32.2 Kompetanseutv	15	3	0	0
32.3 Skoleporten	8	3	0	0
Resultatområde 38	98	0	98	0
38.1 Tilskuddsforv	50	0	0	0
38.2 Klagesaksbeha	15	0	0	0
38.4 Tilsyn	22	0	0	0
Resultatområde 39	36	0	36	0
Landsdekkende oppgaver	0	0	0	0
Sum:	387	18	387	18

Barne- og likestillingsdepartementet

Resultatområde 42 Familierett

42.1 Ekteskapsloven

Vi har i 2009 gitt 767 bevillinger til separasjon. Dette er en økning på 59 saker fra 2008. Det ble gitt 628 bevillinger til skilsmisse, noe som er en nedgang på 17 skilsmisser i forhold til 2008. Vi har ikke behandlet noen saker etter bigamibestemmelsen i ekteskapsloven. Vi har heller ikke mottatt søknader om tillatelse til å inngå ekteskap før 18 år.

Vi har gitt fritak fra å legitimere at skifte er gjennomført i åtte saker i 2009. Tre søknader ble avslått. Fylkesmannen har som klageinstans mottatt en klage på folkeregisterets vedtak om å nekte å utstede prøvingsattest. Klagen ble ikke tatt til følge.

42.3 Barneloven

Vi mottok en begjæring om stadfestelse av avtale om foreldreansvar, fast bosted og samvær i 2009. Dette er en nedgang fra 2008 hvor vi registrerte fire begjæringer. I saken vi hadde til behandling i 2009 ble avtalen stadfestet. Vi har ikke mottatt noen saker som gjelder reisekostnader eller klager over avslag på krav om opplysninger om barn i 2009.

42.5 Veiledning og informasjon

Fylkesmannen har informert og gitt veiledning i aktuelt regelverk på familierettens område til publikum,

offentlige instanser og advokater når det har vært etterspurt. Aktuelle nyheter og informasjon er også gjort tilgjengelig på vår internettside. Vi har i 2009 hatt relativt få henvendelser som kun gjelder barneloven, men enkelte foreldre er henvist av foreldremeklere for informasjon.

42.2 Anerkjennelsesloven

Vi har i 2009 mottatt 60 søknader om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser. Dette er 9 saker fler enn året før.

Resultatområde 44 Familievern

Fylkesmannen gjennomførte tilsyn med alle fire familievernkontorene i fylket i 2009. Tilsynet ble fullt ut gjennomført etter metoden for systemrevisjon. Det ble funnet avvik (brudd på lov eller forskrift) ved tre av de fire kontorene. Ved familievernkontoret Kongsberg ble det ikke gjort noen funn. Tilsammen ble det konstatert 9 avvik. Familievernkontoret Drammen fikk bl.a avvik som følge av for lang ventetid til første meklingsstunde. Kontoret må innen 10.03.2010 dokumentere at avviket er rettet. Dette innebærer at dette tilsynet ennå ikke er avsluttet. Ved de to andre kontorene er avvikene rettet og tilsynet avsluttet.

Resultatområde 45 Barnevern

Tallene fra kommunenes halvårsrapporter viser at flere kommuner har truffet tiltak i 2009 for å møte den bekymringsfulle utviklingen. Det er bl.a. fremdeles et høyt antall nye saker og et stigende antall barn som får tiltak, spesielt gjelder dette barn som plasseres utenfor hjemmet. Antallet stillinger har økt med 9,3 %. Antall saker har imidlertid økt med 14,6 % i samme periode.

Ved institusjonstilsynet er hovedinntrykket at institusjonene har gode rutiner for å sikre at det foreligger gyldige plasseringsvedtak med nødvendige samtykkeerklæringer og tiltaksplaner og handlingsplaner.

Vi er fortsatt bekymret over at barneverninstitusjonene ofte blir sittende igjen med hovedansvaret for behandlingen av institusjonsbeboere med store psykiske problemer. Barne- og ungdomspsykiatrien gir ofte veiledning til de ansatte ved barneverninstitusjonene istedenfor å tilby direkte behandling til de beboerne det gjelder.

Vi ser stadig eksempler på at institusjoner blir godkjent for alle typer plasseringer, uten at deres kompetanse til å behandle atferdsvanskelige eller rusmisbrukere, er godt nok kartlagt på forhånd. Dette har medført feilplasseringer og store belastninger både for ansatte, aktuelle beboere og de øvrige beboerne ved institusjonene.

Fra de institusjonene der det er avdekket avvik ved systemrevisjonen, har vi mottatt tilbakemelding om at forholdet er rettet opp.

45.1 Tilsyn med barneverninstitusjoner og oppfølging av og tilsyn med den kommunale barneverntjenesten

Fylkesmannen i Buskerud har ført tilsyn med offentlige og private barneverninstitusjoner i henhold til forskriften. Vi har gjennomført systemrevisjoner ved fem institusjoner (13 enheter) og har gjennomført 47 individrettede tilsyn, som tilsvarer 104 % av minstekravet. Vi har ikke hatt noen private hjem som er definert som institusjoner i 2009.

Antallet meldinger til de kommunale barneverntjenestene har økt med 14,6 % i Buskerud i 2009. Ved kommunenes rapportering pr 31.12.09 var det store mangler i mange kommuner rundt oppfølging av fosterbarn. Situasjonen er betraktelig bedret gjennom året når det gjelder fristoversittelser og utarbeidelse av tiltaks- og omsorgsplaner. Mange kommuner hadde fremdeles ikke et fungerende internkontrollsystem på plass. Totalt har 1 903 barn tiltak fra barnevernet, 1 340 har hjelpetiltak i hjemmet og 563 er plassert utenfor hjemmet, med eller uten samtykke.

Høsten 2009 ble tre kommuner ilagt mulkt for oversittelse av undersøkelsesfristene i barnevernloven. Ved

årsskiftet ble fristene brutt i gjennomsnittlig 12 % av sakene. De tre kommunene som ble ilagt mulkt, hadde fremdeles flere fristbrudd enn gjennomsnittet ved siste rapportering. Kommunene har imidlertid satt inn tiltak som gjør at situasjonen er betraktelig bedret fra 1. til 2. halvår.

Vi har i 2009 behandlet 23 klager over enkeltvedtak i kommunene. 3 av vedtakene ble omgjort, 2 ble opphevet, 6 ble stadfestet, 5 ble tatt til orientering, 1 ble avvist og 3 ble besvart med brev uten at det ble fattet vedtak. Saksbehandlingstiden har variert fra 0 til 39 dager. 22 av de 23 sakene er løst på mindre enn 30 dager, og gjennomsnittlig saksbehandlingstid har vært 10,5 dager. Vi har også mottatt 42 beklagelser over kommunenes saksbehandling, en økning fra 27 året før. De aller fleste av disse sakene er besvart med brev, men fem saker har endt med at vi har innhentet mer informasjon for å vurdere nødvendigheten av tilsynsmøter med kommunene. Vi åpnet tilsynsak i en av disse sakene. Vi har hatt to søknader som gjaldt dekning av saksbehandlingskostnader etter forvaltningslovens § 36, begge ble tatt delvis til følge. Av 5 klager på vedtak om nektelse innsyn, ble 2 besvart ved brev og 1 oversendt kommunen. 8 begjæringer om overføring til annet forvaltningsorgan pga inhabilitet etter forvaltningslovens § 6 ble behandlet, 1 medførte oppnevning av settekommune etter fullmakt fra BLD. Vi har også mottatt 3 tvistesaker og 1 klage på avvisningsvedtak.

I 2009 har vi videreført det landsomfattende tilsynet fra 2008 i samarbeid med Helsetilsynet i fylket i 2 nye kommuner. Begge kommuner fikk ett avvik. Oppfølgingen av avvikslukkingen har medført at tilsynet ikke var avsluttet ennå i 1 kommune ved årsskiftet.

45.2 Fritak for taushetsplikt

Vi har behandlet 7 søknader om fritak fra taushetsplikt for ansatte i barneverntjenesten. 6 søknader er innvilget, 1 er besvart ved orienteringsbrev. Saksbehandlingstiden har variert mellom 0 og 10 dager, gjennomsnittlig 2,5 dager.

45.3 Kompetansetiltak/Informasjonsvirksomhet

I 2009 har vi fortsatt å arrangere samlinger, temadager og kurs i samarbeid med Bufetats regionkontor og fagteam. Vi har også samarbeidet med Oppvekst- og utdanningsavdelingen om opplæring av personell i skoler og barnehager om meldeplikt til barnevernet.

Barnevernansatte er informert og veiledet om lov, forskrifter og handlingsplaner gjennom telefonisk kontakt, gjennom kurs og gjennom to samlinger for barnevernledere. Internkontroll har vært et temaene på samlingene med barnevernledere, og rådmennene i de kommunene som ennå ikke har innført internkontroll ble tilskrevet i høst. Likevel er det 9 kommuner som oppgir at de ennå ikke har innført internkontroll ved årsskiftet.

I samarbeid med Bufetat, ansatte hos Fylkesmannen som arbeider med sosialsaker og Fylkesmannens Helseavdelingen har vi arrangert 2 tverretatlige kursdager med tema ”Barns rettigheter etter ulike lovverk”.

Vi har også arrangert en fagdag for ansatte i barneverntjenestene om bruk av tiltaksplaner og omsorgsplaner.

45.4 Biologisk opphav

Det er ingen rapporteringsplikt på dette området i henhold til embetsopprødet.

45.5 Omsorgssentre for barn - tilsyn og klagebehandling

Vi har ført tilsyn i henhold til forskriften med de tre avdelingene av omsorgssenteret i Buskerud som har vært i drift i 2009. Vi har gjennomført både individtilsyn og systemrevisjon. I tillegg har vi ført tilsyn med enslige mindreårige, som har vært plassert i en ordinær barneverninstusjon. Til sammen har Fylkesmannen vært på 6 tilsynsbesøk og gjennomført 27 samtaler med beboerne. Ved alle tilsynsbesøkene har det vært benyttet tolk, enten tilstedeværende eller telefontolk, i samtale med beboerne.

Fylkesmannen har en klar oppfatning om at de enslige mindreårige blir godt ivaretatt. Alle har skoletilbud hver dag og det legges til rette for at beboerne får delta i de fritidsaktivitetene de ønsker. Det legges også til rette for at beboerne får mulighet til å bli kjent i nærmiljøet og at de får mulighet for kontakt med jevnaldrende. Det er også utarbeidet rutiner for oppfølging fra helsetjenesten i kommunen.

45.6 Handlingsplan mot kjønnslemlesting

Sammen med Helseavdelingen har vi arrangert to møter med en nettverksgruppe som planlegger en erfaringskonferanse høsten 2010. Nettverksgruppa består ellers av representanter fra utvalgte prosjektkommuner i Buskerud, politiet, Sykehuset Buskerud og RVTS i region sør.

Resultatområde 46 Universell utforming

Vi gjennomgår alle kommuneplaner og kommunedelplaner for å påse at hensynet til universell utforming og tilgjengelighet er tilstrekkelig ivaretatt i planbestemmelsene. Det samme gjør vi for større reguleringsplaner i tettbygde strøk.

Vi har en fast representant som møter i vår planoval for kun å ivareta problemstillinger om universell utforming under planprosessen. I denne ovalen deltar også fylkeskommunen, vegvesenet og NVE. Vi har holdt foredrag om universell utforming i flere kommuner og for Rådet for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Vi samarbeider nært med det fylkeskommunale Råd for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne og deltar bl.a. på deres møter, befaringer og kurs. Vi har også representanter i fylkeskommunens arbeids- og styringsgrupper som utarbeider forslag til fylkesdelplan på området.

Vi har gjennomført skolering av en medarbeider med bl.a. deltagelse på kurs i regi av UMB/NTNU. Videre har vi deltatt på eksterne konferanser om universell utforming. I forbindelse med at fylkeskommunen har startet arbeidet med regional delplan for universell utforming deltar vi her i styringsgruppe, prosjektgruppe og arbeidsgrupper.

Resultatområde 48 Likestilling

Fylkesmannen konstaterer at kommunene nå har rettet opp sammensetning av politiske utvalg slik at de er i tråd med reglene om kjønnsrepresentasjon i politiske utvalg.

Kommunene ble i 2008 spurt om de hadde planer for likestillingsarbeidet og om de hadde tenkt å utarbeide slike. Fylkesmannen har ikke fulgt opp dette med ytterligere tiltak i 2009.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.		1510 Fagdep.	
Resultatområde 42	85	0	85	0
Resultatområde 44	3	0	3	0
Resultatområde 45	162	0	162	0
45.1 Tilsyn med ba	50	0	0	0
Resultatområde 46 og 48	1	0	1	0
Sum:	251	0	251	0

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.2 Vergemålsloven

Erfaringer fra tilsyn med overformynderiene.

Vi har gjennomført tilsyn med kommunenes overformyndier i 6 år. Etter å ha besøkt samtlige 21 tok vi fatt på tilsynsrunde nummer 2 i 2009. I Buskerud er det svært stor variasjon mellom overformynderiene når det gjelder organisasjon, drift og størrelse på beløp til forvaltning. Det kan som eksempel nevnes at 7 av overformynderiene har fast formann mens flere av overformynderiene ikke har sekretærhjelp. Drammen overformynderi hadde pr. 31. desember 2008 fellesmasse på kr. 287 742 144 mens Sigdal overformynderi hadde kr. 2 731 126 til forvaltning.

Vi gjennomførte tilsyn med Sigdal og Nore og Uvdal overformyndier i 2009 og merket oss at de da hadde langt færre avvik enn ved forrige besøk. Det som synes å volde størst problemer er reglene som gjelder for valg av overformyndere/varaer og saksbehandling når det skal fattes vedtak.

Vi behandlet 17 saker i 2009.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMBU	17	2
Sum	17	2

51.5 Tomtefestelov

En sak behandlet i 2009.

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Fri rettshjelp

Fylkesmannen har levert kvartalsvis innrapportering av statistikk om fri rettshjelp, til Statens sivilrettsforvaltning og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har vært 4-5 uker.

Fritt rettsråd

1623 nye saker registrert inn i 2009. Vi har behandlet 1370 saker. 85 saker er avslått. Det er anvist til utbetaling kr 6.841.141,-.

Vi har hatt en betydelig økning i antall innkomne saker (1623 mot 841 i 2008). Økningen skyldes i hovedsak flere utlendingssaker.

Elektroisk skjemaløsning for innsending av fritt rettsråd ble innført fra og med høsten 2008. Pr. 31. desember 2009 har 65% av advokatene i fylket tatt i bruk løsningen.

Fri sakførsel

24 nye saker registrert inn i 2009. Vi har behandlet 21 av disse sakene, herunder innvilget 4 og avslått 17. I tillegg kommer saker for Kontrollkommissjonen med samlet utbetaling kr 905.529,-.

52.3 Navneloven

Fylkesmannen behandlet i 2009 fire klager over folkeregisterets vedtak om å nekte å godta søknad om endring av navn. Dette er en nedgang på to saker i forhold til 2008. Innholdet i klagen varierer, bl.a er foreldre uenige om endring av navn for felles barn etter samlivsbrudd. En av klagen ble tatt til følge, tre vedtak ble stadfestet.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnssikkerhet

53.1 Oversikt over regionale samfunnssikkerhetsutfordringer

Fylkesberedskapsrådet har vært samlet til 2 møter i 2009. Første møte som ble avholdt i mai hadde fokus på pandemi og kontinuitetsplanlegging. Nest møte avholdt i november hadde også pandemi som tema i tillegg til bla en orientering om alvorlige strømbrudd i Søndre Buskerud.

Revisjonen av ROS er tenkt gjennomført som en oppdatering hvor klimakonsekvenser innarbeides i beskrivelsen av de ulike hendelsene. Det er gjennomført en konferanse om [klimatilpasning](#).

Det har vært møter i informasjonsforum i Buskerud, for å få til en god informasjonssamordning.

FMBU deltar i prosjektet for implementering av regjeringens radonstrategi.

53.2 Risiko- og sårbarhetsanalyser

Kommunene har i stor grad benyttet [ROS-analysen for Buskerud](#) som grunnlag for kommunale ROS-analyser. Fylkesmannen har også bistått de kommunene som har ønsket bistand i sitt ROS-arbeid.

Fylkesmannen har i 2009 hatt fokus på hendelser i skolen og gjennomførte en konferanse for kommunene med dette som tema.

53.3 Arealplanlegging

Alle planprogram og kommuneplaner i Buskerud gjennomgås med sikte på å ivareta beredskapsmessige hensyn. Vi har fast deltakelse i planovalen og vurderer deltakelse eller formidler innspill om samfunnssikkerhet på planforum i Fylkeskommunen.

Viktige reguleringsplaner gjennomgås på høringsstadiet. Det stilles krav om vurdering av samfunnssikkerhet i planprogram, planframlegg og i arealvurderinger i kommuneplanene. Dette gjelder så vel naturbasert som virksomhetsbasert sårbarhet. I tillegg etterspør vi vurdering av virkninger av klimaendringer. I 2009 er det blitt gitt innspill til 26 kommuneplaner/delplaner, herunder planprogram og konsekvensanalyser. I 6 tilfeller har vi varslet innsigelse og alle sakene har så langt løst seg i planprosessen. Forøvrig har kommunene i stor grad fulgt opp innspill til planprogram og møter i planforum.

Fylkesmannen i Buskerud deltar nå i prosjekt for implementering av regjeringens radonstrategi i regi av Statens Strålevern. Røyken kommune deltar også i prosjektet.

I tilsynet fra DSB i 2009 kommenteres det at FMBU har god systematikk og gode rutiner for intern saksbehandling og at samfunnssikkerhetsmessige hensyn blir ivaretatt på en god måte i behandlingen av kommunenes arealplaner.

53.4 Veiledning og systematisk gjennomgang og vurdering av kommunene

FMBU har gjennomført 4 kommunetilsyn, Hole, Hemsedal, Ål og Nedre Eiker i 2009. Vi har i tillegg fulgt opp at alle kommuner har laget sin kontinuitetsplan ifm pandemien.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

54.1 Beredskapsplaner innen samfunnssikkerhet

I tillegg til samordning av planer og tiltak gjennom BFF, SBS og PBS har vi i år hatt fokus på kontinuitetsplanlegging ifm pandemien. Smittevernplaner og pandemiplaner har også blitt oppdatert. Vi har i tillegg hatt tilsyn fra DSB og fikk gode skussmål. Varslingslister for embetet trengte oppdatering og dette er nå i slutfasen.

54.2 Kommuneøvelser

Vi hatt 3 kommuneøvelser, Gol, Hol og Modum. Det har i tillegg vært gjennomført en øvelse "[Krise i fjorden](#)" 18 mars 2009 i Stavern (JKØ) for kommunene langs kysten, Drammen, Lier, Røyken og Hurum. Øvelsen var et samarbeid mellom fylkene rundt Oslofjorden og DSB. Vi har også hatt havneøvelse hvor Drammen havn var med. (Se 54.4). Vi har gjennomført en øvelse for rektorkollegiet ved de videregående skolene i fylket. Tema var uønskede hendelser i skolen. Øvelsen ble gjennomført etter forespørsel fra Buskerud fylkeskommune.

54.3 Regional samordning – øvelse

Det har ikke vært regionale øvelser i Buskerud utover den realistiske treningen vi har fått gjennom arbeidet med pandemien.

54.4 Havneberedskap – øvelse

Havneøvelse ble gjennomført sammen med FMVE og Kystverket 22 og 23 oktober 2009. Hovedkonklusjonen var at havnekomiteene må aktiviseres oftere enn kun ved disse øvelsene. Beredskapstiltakene bør også drøftes en gang i året. FMBU planlegger å sammenholde disse tiltakene med årlig gjennomgang av SBS, BFF og PBS.

54.5 Samarbeid med Forsvaret – øvelse

HV inviteres som observatør til kommuneøvelsene (ref 54.2) og deltok også på havneøvelsen i Åsgårdstrand (ref 54.4).

54.6 Regional samordning

Det har vært [sivilt-militært kontaktmøte](#) i Vestfold. FMBU har også gjennomført 2 møter i fylkesberedskapsrådet. Første møte var [5 mai](#) om pandemien. Vi hadde også et møte [5 nov](#) hvor vi evaluerte arbeidet med pandemien, strømbrudd i nedre Buskerud og Stat-næringslivskonferansen om beredskap som ble gjennomført [7 mai](#).

54.8 Felles digitalt nødnett

Det har vært 2 statusmøter med dNk om nødnettet. I tillegg har vi hatt et møte mellom FMBU og nødnettprosjektet for å se om det er erfaringer ift planprosesser som vi kan nyttiggjøre oss i det videre arbeidet.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

55.1 Organisering for krisehåndtering

SAMLØK-prosjektet for samlokalisering av nødmeldesentraler er ferdigstilt og åpnes offisielt 16 apr 2010. Fylkesmannen er også med i SAMØV Buskerud - et forum for etater, virksomheter og organisasjoner som ønsker å styrke sin redningsfaglige beredskap gjennom felles øvelser og samarbeid. Samøv hadde sin årlige konferanse [12 feb 09](#). Videre er fylkesberedskapsråd/atomberedskapsutvalg viktige funksjoner for fylkesmannen.

55.2 Krisehåndtering

Hendelser i 2009 har vært pandemi og korte, men omfattende strømbrudd. Det er kun ifm pandemien at fylkesmannen aktivt har gått inn og samordnet (bl a kalt inn FBR 5 mai 2009 ref:54.6). Rapportering har skjedd gjennom rapporter til Hdir og telefonkonferanser. I tillegg har vi i 2009 begynt med ukentlige rapporter til DSB. Hendelser rapporteres uten opphold.

55.3 Evaluering

Stat-næringslivskonferansen 7 mai 09 hadde som formål å evaluere tiltakene etter øvelse Tyr i 2007. Statusgjennomgang/evaluering ble også foretatt på FBR-møtet 5 nov 09 både ift pandemi og strømbrudd. Vi har også hatt en evaluering sammen med nødnettprosjektet på roller/ansvar ift planprosess.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 51	22	0	22	0
51.2 Vergemålslove	22	0	0	0
Resultatområde 52	97	0	97	0
52.1 Fri rettshjel	97	0	0	0
Resultatområde 53	78	0	78	0
Resultatområde 54	50	0	50	0
Resultatområde 55	8	0	8	0
Sum:	255	0	255	0

Kommunal- og regionaldepartementet

Resultatområde 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

61.1 Kommunerettet samordning

Fylkesmannen, NVE og Statens vegvesen samordner innspill i planprosesser knyttet til overordnede planer. Det vi si at det lages felles høringsuttalelser og legges til rette for felles møtepunkter. Vi har fått positive tilbakemeldinger fra kommunene som mottar samordnede høringsuttalelser.

Fylkesmannen deltar i planforum (i regi av fylkeskommunen) sammen med de andre regionale etatene, og arrangerer selv planovalmøter hver 14. dag hvor Statens Vegvesen, NVE og fylkeskommunen samt våre fagavdelinger deltar. Det avholdes møter med kommunene etter behov.

61.2 Omstilling og fornying i kommunene

Gjennom fordeling av skjønnsmidler til prosjekter i fylket forsøker vi å stimulere til lokal omstilling og fornying. I 2009 har fylkesmannen fordelt 4,75 mill.kr til prosjekter med spesielt fokus på kvalitetsutvikling av tjenestene og effektiv ressursbruk.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Fylkesmannen har i 2009 vektlagt arbeidet med intern samordning. Dette har medført at vi har brukt mye tid på å få til et samarbeid internt som skal fungere. Etter vår oppfatning ser det ut til at vi har fått på plass gode rutiner internt. Vi har lagt opp til faste møter hver med alle fagavdelinger i embete hver måned. Møtene har fokus på planlegging og evaluering av våre tilsyn.

Vi har arbeidet med egen tilsynsside som skal inneholde en oversikt over planlagte tilsyn som skal gjennomføres av fylkesmannen, matilsynet og arbeidstilsynet. Siden skal gi kommunene, kontrollutvalgene, revisjon og øvrige tilsynsetater en oppdatering av hvilke tilsyn som er planlagt gjennomført.

Ettersom noen embeter har fått midler fra departementet til utvikling av arbeidet knyttet opp til samordning av tilsynsvirksomheten, har vi avventet resultater fra dette arbeidet. Dette vil danne utgangspunkt for vårt videre arbeid med samordningen.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

Fylkesmannen har over lengre tid satt søkelyset på at Buskeruds andel av de totale skjønnsmidlene ligger lavt i forhold til øvrige fylker. De skattesvake kommunene i fylket har gjennomgående store sosiale utfordringer, svakere driftsresultat over tid, dårlig likviditet og små eller ingen buffer til å takle uforutsette hendelser. Utgangspunktet er at kommunene skal gi et likeverdig tjenestetilbud. Det økonomiske gapet mellom kommunene er for stort til å kunne oppnå dette. På kort sikt vil det avhjelpe situasjonen noe dersom skjønnsrammen til Buskerud økes, slik at vi kan ivareta disse kommunene på en bedre måte.

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Alle budsjett- og økonomiplaner ble gjennomgått i januar/februar og vi utarbeidet en oversikt over budsjettsituasjonen for alle kommunene i fylket. Denne oversikten bruker vi i dialog med kommunene i februar/mars, samt som orientering om ressursituasjonen i fylket i møte med bl.a. Stortingsbenken.

Fylkesmannen foretok lovlighetskontroll av budsjettene til ROBEK-kommunene:

Kongsberg, Ringerike, Hurum og Flesberg. Nødvendige låneopptak for disse 4 kommunene ble godkjent gjennom lovlighetskontrollen. For Ringerike kommune ble det kun åpnet som lån til rentable investeringer i 2009. Gjennom lovlighetskontrollen av Ringerike kommunes budsjett, ble det fra fylkesmannens side stilt spørsmål ved realismen i kommunens budsjett. Hurum kommune ble utmeldt av ROBEK i 2009 idet budsjett og økonomiplan ble fremlagt i balanse.

Vi har hatt en tett oppfølging av ROBEK-kommunene og spesielt med Ringerike kommune gjennom møter med kommunens administrasjon og politikere.

I tillegg har vi hatt flere møter med Nedre Eiker kommune som er i en svært vanskelig økonomisk situasjon. De har invitert oss til samtaler om kommunens økonomiske stilling. Fylkesmannen har utarbeidet analyser basert på KOSTRA-tall og har hatt 3 møter med kommunene i løpet av 2009, første med ledergruppen, deretter ledergruppen og sentrale politikere og til slutt med pleie- og omsorgsenheten.

Fylkesmannen har også hatt møter med Flå, Nes, Røyken og Rollag.

Fylkesmannen har godkjent 9 låneopptak og 3 garantistillelser i 2009.

62.2 Økonomiforvaltning – veiledning

Fylkesmannen formidler informasjon til kommunene om det økonomiske opplegget for kommunesektoren gjennom eget informasjonsmøte for alle kommunene og regionale statsetater når statsbudsjettet ble lagt frem. Informasjon om hovedpunkter i kommuneproposisjonen ble også formidlet på et seminar for ordførere og rådmenn med regionale statsetater i slutten av mai måned. I tillegg sendte fylkesmannen ut skriftlig informasjon både om kommuneproposisjonen og statsbudsjettet.

Fylkesmannen har i 2009 hatt stor pågang fra kommunene om veiledning og oppfølging i forbindelse med økonomisk ubalanse og store innsparingskrav. Kommunene ser det som svært viktig med god dialog og utdypende analyser på de ulike tjenesteområdene og dette arbeidet har fylkesmannen vektlagt. Vi bruker KOSTRA-data som utgangspunkt for all dialog med kommunene. Internt i embetet samarbeider vi om utarbeiding av analyser på de ulike tjenesteområdene.

Ved aktiv bruk av foreløpige KOSTRA-tall, har vi satt fokus på at kvaliteten i innrapporteringen er viktig. I 2009 avholdt vi et seminar for kommunene om "hvordan sikre gode nøkkeltall" med foredragsholdere fra SSB og KRD. Vi vektlegger arbeidet som skal sikre gode nøkkeltall og god kvalitet på innrapporteringen.

Skjønnsmidlene fordeles til kommunene med utgangspunkt i retningslinjene for skjønnsfordelingen. I tillegg kommer lokale forhold ved den enkelte kommune som ikke fanges opp gjennom inntektssystemet. Midlene fordeles 2 ganger pr. år.

Fylkesmannen har et tett samarbeid med KS regionalt gjennom bl.a. deltagelse i regionalt økonomiforum ledet av KS for Buskerud, Vestfold og Telemark. Dette arbeidet vektlegger oppfølging av konsultasjonsordningen, den økonomiske utviklingen i fylkene etc.

Resultatområde 63 Kommunalrett og valg

Det ble gjennomført få lovlighetskontroller etter kommuneloven § 59 nr. 1, se skjema. Fylkesmannen har imidlertid fått henvendelser som har resultert i brev til kommunen for å avklare om det er aktuelt å iverksette lovlighetskontroll av eget tiltak. I begge tilfelle konkluderte fylkesmannen med at det ikke var grunnlag for å gå videre med saken.

63.1 Kommunalrett

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMBU	2	2	0	0	0	0	0	0
Sum	2	2	0	0	0	0		

63.2 Valg

Fylkesmannen og fylkeskommunen arrangerte valgkonferanse for kommunene 26. august 2009. Det var ca. 50 deltakere og 18 av fylkets 21 kommuner var representert.

I tillegg arrangerte Valgforum regionale opplæringskonferanser for valgmedarbeidere i kommuner og fylkeskommuner. Dette var to dagers konferanser.

Resultatområde 64 Forvaltningsloven og offentleglova i forhold til kommunesektoren

Fylkesmannen gir veiledning til kommunene og svarer på henvendelser vedrørende forvaltningsrett og offentlighetsloven.

1. januar 2009 trådte den nye offentleglova i kraft. På bakgrunn av det har det vært flere henvendelser om forståelsen av den nye loven.

Fylkesmannen hadde offentleglova som tema på et allmøte i januar og den har også vært tema på avdelingsmøter.

Fylkesmannen har behandlet 2 klager på avslag om begjæring om innsyn, jf. offentleglova § 9 tredje ledd og forvaltningsloven § 21 annet ledd. Klagen ble tatt delvis til følge i en av saken, mens klagen ble ikke tatt til følge i den andre saken.

Fylkesmannen har behandlet 1 klage på avslag om partinnsyn i kommunale saker, jf. forvaltningsloven § 21. Klagen ble tatt til følge og det ble gitt innsyn i dokumentet med unntak av opplysninger som omfattes av taushetsplikt etter offentleglova § 13, jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr.1

Resultatområde 65 Kommuneinndeling og interkommunalt samarbeid

65.1 Kommuneinndeling

65.2 Interkommunalt samarbeid

Flere av prosjektene som tildeles skjønnsmidler er samarbeidsprosjekter mellom flere kommuner.

Resultatområde 66. Bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Vi har i 2009 behandlet 199 klagesaker etter plan og bygningsloven, hvorav 24 saker var klager på kommunale planvedtak. 10 av sakene er behandlet som settefylkesmann.

Antallet klagesaker fra den enkelte kommune varierer. Flest klagesaker er behandlet fra Drammen med 33 saker og Hol med 29. Deretter følger Lier, Hurum og Røyken. Det er ikke behandlet klager fra Krødsherad, Sigdal eller Flå i 2009.

I 23 % av sakene er kommunens vedtak opphevet eller omgjort.

Saksbehandlingstiden var i 1. og 2. tertial på litt over 3 måneder, mens den for 3. tertial var på ca 4 måneder (125 dager). Årsaken til restansesøkningen i siste tertial skyldes i all hovedsak endringer i ressursituasjonen innenfor fagområdet.

Vi har i 2009 hatt 7 saker som er avsluttet hos Sivilombudsmannen. I 6 av sakene ble det ikke funnet grunnlag for å endre vårt vedtak. I den siste saken ble det etter merknad fra Sivilombudsmannen gitt klageadgang på vårt vedtak.

Vi har i 2009 hatt 2 saker for domstolene. I dom 18.06.09 fra Borgarting lagmannsrett ble anke fra motparten over Oslo tingretts dom 10.10.08 avvist. I tingrettens dom ble Staten fullt ut frifunnet i sak vedrørende ulovlig oppført fritidsbolig i Øvre Eiker kommune. Ved kjennelse 16.10.09 fra Høyesteretts ankeutvalg ble anke fra motparten til Høyesterett nektet fremmet.

I dom fra Kongsberg tingrett 09.07.09 ble Staten frifunnet i sak vedrørende gyldigheten av reguleringsplan vedtatt

av Nore og Uvdal kommune. Tingrettens dom er av motparten anket til Borgarting lagmannsrett, som har berammet saken til behandling april 2010.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Det er behandlet 1 søknad om samtykke til forhåndstiltredelse.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMBU	1		1	
Sum	1	0		

66.4 Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård

Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMBU	0			
Sum	0	0		

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 61, 63, 64 og 65	15	0	15	0
Resultatområde 62	63	0	63	0
Resultatområde 66.	166	0	166	0
Sum:	244	0	244	0

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 73 Levekår og sosiale tjenester

73.1 Lov om sosiale tjenester

Fylkesmannen mottok 252 klagesaker etter sosialtjenesteloven i 2009. Dette er en reduksjon på 54 saker i forhold til tidligere år. Ved utgangen av året hadde vi behandlet 253 saker. 191 saker var knyttet til sosialtjenesteloven kap 5 og 62 saker etter kap 4. I ca 14% av sakene fikk klager medhold. Alle saker ble avgjort innen tre måneder. Dette er en høyere måloppnåelse enn det som er fastsatt av Helsetilsynet som resultatkrav på området. **74,7 % av sakene ble avgjort innen to uker etter at de var mottatt av Fylkesmannen.** Restansen ved årsskiftet var 7 saker.

73.2 Arbeids- og velferdsforvaltningen og sosiale tjenester -formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Det er i 2009 gjennomført fagdager i økonomisk rådgivning med tilbud til alle NAV-ansatte og gjeldsrådgivere i fylket.

Fylkesmannen har frikjøpt fire kompetanseveiledere i 25% stilling fra tre ulike kommuner. Disse har bidratt til opplæring og veiledning i gjennomføring og bruk av kvalifiseringsprogram og stønad. Alle kommuner i Buskerud fikk opplæring/veiledning i 2009 i samarbeid med NAV Buskerud.

Det er gjennomført opplæring i forvaltningsrett knyttet til økonomisk sosialhjelp og skjønnsutøvelse i 2009. Det var stor oppslutning om kurset fra NAV-ansatte.

Fylkesmannen har deltatt på NAV-ledersamling i samarbeid med NAV-Buskerud. Det var fokus på kommunens ansvar i NAV, forestående tilsyn, status på området og klagesaksbehandlingen og enkelte temaer vi mener det er viktig at NAV-ledere er opptatt av og har fokus på.

I samarbeid med Borgestadklinikken er det gjennomført grunnkurs i kommunalt rusarbeid spesielt rettet mot NAV ansatte. Gjennom både undervisningen, refleksjoner og konkrete arbeidsoppgaver ble det lagt vekt på å styrke deltakernes handlingskompetanse. Det er også avholdt kurs i endringsfokusert rådgivning.

Det er etablert faglige nettverk for de som arbeider med kvalifiseringsprogrammet. NAV-ansatte har fått tilbud om å delta en gang i måneden. Rus, boligsosialt arbeid og økonomisk rådgivning har bl.a vært temaer på disse fagdage.

Fylkesmannen har i samarbeid med NAV-fylke vært på kommunebesøk hos alle etablerte NAV-kontor for å gi faglig bistand og veiledning basert på de konkrete behov og utfordringer hvert kontor har signalisert at de har. På disse møtene har også NAV-leder deltatt.

NAV-ansatte har fått invitasjon til tre boligsosiale nettverk/samlinger. Innfasingen av NAV-kontorene i fylket og organiseringen av rus- og psykisk helsearbeid i den forbindelse har også vært et tema under det årlig nettverksmøtet mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten (tværfaglig spesialisert rusbehandling). Det ble her arbeidet med å utvikle og endre samhandlingsrutinene mellom de to nivåene for å sikre bedre sammenheng og et mer helhetlig tjenestetilbud.

Fylkesmannen samarbeider med NAV-fylke gjennom en felles aktivitetsplan for å samordne kompetansetiltak til NAV-kontorene.

I tillegg er viktig informasjon på sosialtjenesteområdet formidlet på internettsidene våre.

På overordnet nivå i fylket er Fylkesmannen leder og sekretariat for samarbeidsforum NAV-Buskerud. Forumet består av Fylkesmannen, NAV-direktøren og deltakere fra KS (både administrativt og politisk nivå).

Fylkesmannen bistår NAV-Buskerud i fylkesprosjektet KVP Buskerud. Vi bidrar konkret i prosjektgruppen med en stilling. Fylkesmannen er også medlem av styringsgruppen for prosjektet. Det er faste møter mellom kompetansekoordinator i NAV-Buskerud og Fylkesmannen hvor vi i fellesskap vurderer opplærings- og kompetansebehov.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Rapporteringskravet i embetsoppdraget er oppfylt gjennom den kvartalsvise rapporteringen som skjer i samarbeid med NAV fylke.

73.4 Økonomisk rådgivning

Det er gjennomført fagdager i økonomisk rådgivning for ansatte i kommunene og ved NAV kontorene. Vi har hatt tema økonomisk rådgivning for ansatte i NAV spesielt rettet mot deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Videre har vi deltatt på faste møter med representanter fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Hedemark, Oppland, Østfold, Vestfold og Telemark. På disse møtene blir bl.a statistikk på gjeldsordningsloven i de ulike fylkene gjennomgått og det videre arbeid på området planlagt og samordnet. Fylkesmannen deltar i nettverk for

gjeldsrådgivere i Buskerud. Utover dette blir det gitt generelle råd og veiledning til kommunene og NAV-kontor.

Fylkesmannen har vært initiativtaker til interkommunalt samarbeid i Hallingdal med sikte på å etablere felles gjeldsrådgiver i regionen. Både Fylkesmannen og NAV Buskerud mente dette var en god løsning for å ivareta dette spesielle fagfeltet, men administrativ ledelse i kommunene har foreløpig ikke ønsket en slik løsning.

73.5 Boligsosialt arbeid

4 kommuner i Buskerud mottok tilskudd til boligsosialt arbeid i 2009. Det ble i fjor gjennomført kommunebesøk for å følge opp bruken av tildelte tilskuddsmidler. Det ble arrangert en tilskuddskonferanse for alle tilskuddskommuner i fylket på områdene: rus og boligsosialt arbeid. Dette for å presenterer de ulike prosjektene/tiltakene og sikre samordning og erfaringsoverføring mellom kommunene. I tillegg var prosjektledelse et tema under konferansen.

Vi har i samarbeid med Husbanken gjennomført fagdager for kommunene i Buskerud med teamet: Boligsosialt arbeid. Vi har i tillegg hatt nettverksmøter med kommunene, også dette i samarbeid med Husbanken. Fylkesmannen har deltatt i regionalt kontaktforum. Boligsosialtarbeid har dessuten vært tema på fagdager for NAV ansatte.

Resultatområde 78 Innvandring og integrering

78.1 Statsborgersaker

Fylkesmannen arrangerte en statsborgerseremoni Drammens teater i mai 2009. 114 av de 407 inviterte nye statsborgerne var påmeldt. Det faktiske oppmøtet var noe lavere. De fremmøtte kom fra 23 ulike nasjoner. Seremonien fikk også i 2009 god medieomtale.

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMBU	1	28
Sum	1	

78.2 Bosetting av flyktninger

Bosetting av flyktninger tas opp løpende i kommunedialogen, i år har vi hatt særlig oppmerksomhet på etablering av asylmottak.

78.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Oppvekst- og utdanningsavdelingen har behandlet tre klagesaker knyttet til introduksjonsloven. To klager gjaldt stans i introduksjonsprogrammet, en ønske om utvidet introduksjonsprogram som ikke ble innvilget. Kommunenes vedtak ble opprettholdt i samtlige saker.

Fylkesmannen informerer kommunene ved lovendringer og når det blir publisert aktuelle veiledere og rundskriv på området. Fylkesmannen gir også løpende veiledning til kommunene angående anvendelse av loven som et supplement til IMDIs veiledning. Oppvekst- og utdanningsavdelingens kompetanse kommer her til anvendelse da mange henvendelser dreier seg om barn og unge innvandrere i aldersgruppen 15-18 år som i mange tilfeller også faller inn under Opplæringsloven. Utdanningsdirektoratets nye veileder om regelverk knyttet til minoritetsspråklige elevers og voksnes opplærings situasjonen har bidratt til å gjøre dette feltet noe mer oversiktelig.

78.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

Tilskudd til opplæring i norsk med samfunnskunnskap for voksne innvandrere og til norskopplæring for asylsøkere er forvaltet i tråd med gjeldene retningslinjer. Fylkesmannen gjennomfører ulike stikkprøver og rimelighetskontroller. Kommunenes søknader om tilskudd etter overgangsordningen førte til at Fylkesmannen gjennomførte en mer systematisk kontroll av kommuner som oppga et høyt antall undervisningstimer og en lav gruppestørrelse. Dette førte til en reduksjon i utbetalingene for enkelte kommuner.

8 av fylkets 21 kommuner inngår i 3 ulike interkommunale samarbeidsavtaler om voksenopplæring. Fylkesmannen holder kommunene oppdatert på informasjon fra sentrale myndigheter og følger opp rapporteringen i GSI, samt søknader om statstilskudd i Norsk Introduksjonsregister.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.		1510 Fagdep.	
Resultatområde 73	139	45	139	45
73.3 Kvalifisering	35	0	0	0
Resultatområde 78	27	0	27	0
Resultatområde 79	0	0	0	0
Sum:	166	45	166	45

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 75 Habilitering og rehabilitering

75.1 Habilitering og rehabilitering – nasjonal strategi

Særskilt rapportering med kartlegging av koordinerende enheters innhold og funksjon ble sendt Helsedirektoratet innen fastsatt frist 01.09.09. Undersøkelsen viste at 14 av 21 kommuner i Buskerud har opprettet koordinerende enheter eller tilsvarende. Ni av disse synes å tilfredsstille kravene til innhold og funksjon i henhold til bestemmelsene i forskrift om habilitering og rehabilitering.

75.2 Barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier

Vi har i 2009 informert om gode løsninger fra Familieveiprojektet på nettverksdag for ansatte i kommunene som jobber med pleie- og omsorgstjenester. Direktoratet og en av pilotene i Familieveiviser hadde et innlegg på denne konferansen. I desember henvendte vi oss til kontaktpersonene i TAKT for å få en tilbakemelding på om og i tilfelle hvordan de opplevde at praksis i kommunen har endret seg. Vi undersøkte også om prosjektene som ble igangsatt i forbindelse med deltakelse på TAKT-opplæringen var iverksatt. Disse erfaringene presenterte vi som en av to fylkesmenn i TAKT-evalueringskonferanse 14.12.09.

75.3 Unge personer med nedsatt funksjonsevne i alders og sykehjem

På oppdrag fra Helsedirektoratet er det i april 2009 foretatt en kartlegging over hvor mange personer under 50 år som er innskrevet med fast plass på sykehjemmene i Buskerud. I 2009 var dette seks personer. Rapport er sendt Helsedirektoratet den 27.mai 2009 med et medfølgende brev hvor det er gitt en nærmere beskrivelse samt en kort

vurdering av nytten av denne årlige kartleggingen.

Resultatområde 76 Kvalitet og samhandling

76.1 Samarbeid mellom 1. og 2. linjetjenesten

Fylkesmannen har gjennomført regionale opplæringskonferanser for innføring av pasientrettighetsloven kap. 4 A. På konferansene var det representanter fra 1.- og 2.linjetjenesten.

Alle sykehusene har samarbeidsavtaler mellom lokalsykehusene og alle kommunene. Avtalene regulerer sykehsets og kommunenes ansvar, herunder utskrivningsprosedyre fra sykehuset til kommunene.

Det er gjennomført en kartlegging av samarbeidet mellom 1.- og 2.linjetjenesten. I kartleggingen kom det frem at sykehusene samarbeider med kommunene var på tre nivåer. På systemnivå var det blant annet etablert samarbeidsutvalg på rådmann- og direktørnivå. Med midler fra HOD er det etablert et lokalsykehusprosjekt i Kongsbergregion. I regi av Helsedialog er det initiert flere prosjekter både innen psykiatri og somatikk.

På tjenestenivå er det etablert kompetanseutveksling og gjensidig hospitering, det er etablert ACT - team, brukerkonferanser, praksiskonsulentordning og pasientforløp/ behandlinglinjeprojekt. Kommunelegene i Kongsbergregion møter ledelsen i Vestre Viken HF via regionrådet.

På individnivå er det samarbeid om den enkelte pasient. Samarbeidsavtalen er her styrende for hvordan dette gjennomføres i praksis og hvem som til enhver til har ansvaret i overgangen mellom 1.- og 2.linjetjenesten.

Når det gjelder elektronisk samhandling, er det samarbeid mellom legekontorer om elektronisk epikrise og annen kommunikasjon. Det er økt bruk av Norsk Helsenett og Trygg helsepostkasse og Ringerike sykehus opplyser at 40% av henvisninger fra fastlegene til sykehus sendes elektronisk. Drammensregion IKT og Sykehuset Buskerud har elektronisk samhandling når det gjelder mottak av lab.svar fra Geric, anskaffelse og implementering av web - løsning når det gjelder individuell plan. Helt i startfasen er det etablert et samhandlingsprosjekt om elektronisk sykepleiesammenfatning mellom nivåene.

På regionalt nivå har Helse SørØst etablert et samhandlingsnettverk

76.2 Individuell plan

Fylkesmannen i Buskerud har gjennom landsomfattende og egeninitierte tilsyn vurdert kommunenes arbeid med individuell plan. Individuell plan har også vært tema under flere nettverksmøter i 2009 og vi har fokusert på det i opplæringstiltak relatert til kap 4A i sosialtjenesteloven.

Vi har kartlagt om kommunene har synlig og tydelig forankring av systemansvar for individuell plan og om de har sektorovergripende prosedyrer for arbeidet. Vi har også hatt møte med en kommune og informert om individuell plan.

Det er fortsatt for få individuelle planer sammenlignet med antall tjenestemottakere som har krav på dette. Vi gjennomførte derfor to konferanser i fylket i 2009 hvor målet var å gi inspirasjon og skape engasjement rundt arbeidet med individuelle planer. Det ble fokusert på gode eksempler, gode erfaringer og godt arbeid med planarbeidet. Også her var det stor oppslutning fra kommunene (120 deltakere) og vi vil følge opp arbeidet i 2010 med sikte på økt innsats og flere individuelle planer.

Rusfeltet har også vært preget av lite bruk av individuelle planer. Vi har gjennomgått tiltaksplaner fra to kommuner og registrerer at det i mange tilfeller ikke er store forskjeller mellom det kommunene definerer som tiltaksplaner/behandlingsplaner og en individuell plan.

Sosial- og familieavdelingen mottok ingen klagesaker knyttet til individuell plan i 2009.

Særskilt rapportering på området er oversendt Helsedirektoratet innen fastsatt frist 01.07.09.

Fylkesmannen gjennomførte 2 regionale inspirasjonsadager om IP for alle kommunene der de gode eksemplene ble

presentert. Samarbeidet mellom 1. og 2. linjetjenesten var også i fokus.

Det er iverksatt et prosjekt mellom Sykehuset Buskerud og kommunene i nedre Buskerud om å få utarbeidet en felles individuell plan i web- løsning som skal utarbeides og implementeres.

76.3 Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten

Vi har gjennom 10 systemrevisjoner og stedlige tilsyn i 2009 bidratt til kvalitetsforbedring og bruk og implementering av styringssystemer i kommunene. Vi har deltatt på og vært med i planleggingen av en konferanse for kommunene i Buskerud og Telemark om kvalitetsarbeid i tjenestene.

FM har avholdt en kvalitetskonferanse for alle kommunene med blant annet fokus på internkontroll og ROS analyser. Det har vært møter med kommunelegene og helsesøstre der blant annet kvalitetsarbeid har blitt vektlagt.

Fylkesmannen har deltatt på de nasjonale konferansene som har vært gjennomført.

Helsetilsynet i Buskerud har gjennomført 17 tilsyn med helsetjenesten i fylket (både sykehus og kommuner) der kvalitetsforbedring har vært en av målsetningene med tilsynet.

I sammenheng med regionale samlinger med kommunene og spesialisthelsetjenesten, egen samling for fastleger og kommuneleger og tannhelsetjenesten vedrørende pasientrettighetsloven kap. 4 A, har det etiske perspektivet ved bruk av tvang vært i hovedfokus. Etske dilemmaer og bruk av tillitsskapende tiltak har vært diskutert på mange arenaer og tatt opp i enkeltsaker når vi har fått oversendt vedtakene fra virksomheten.

76.5 Felles digitalt nødnett

Nedre del av fylket er del av det første utbyggingsområde.

Kommunene i Nedre Buskerud er fulgt opp i forhold til behovet for håndholdte radioterminaler.

Utbygging av basestasjoner pågår i kommunene, og med klager fra befolkningen på plassering av disse. Det har vært avholdt møte mellom DNK og Fylkesmannen for praktiske avklaringer vedr klagesaker.

De aktuelle kommuner/ legevaktsdistrikt vil bli fulgt opp gjennom 2010 i henhold til den utbyggingstakt som Hdir/ DNK klarer å gjennomføre. Det er ved utgangen av året uavklart når systemet vil være operativt.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

77.1 Helsemessig og sosial beredskap

I Buskerud har vi hatt 3 kommuneøvelser, Gol, Hol og Modum. Det har i tillegg vært gjennomført en øvelse "[Krise i fjorden](#)" 18 mars 2009 i Stavern (JKØ) for kommunene langs kysten, Drammen, Lier, Røyken og Hurum. Øvelsen var et samarbeid mellom fylkene rundt Oslofjorden og DSB. Vi har også hatt havneøvelse hvor Drammen havn var med. (Se 54.4). 3 mars hadde vi også en øvelse for rektorkollegiet ved de videregående skolene i fylket. Tema var uønskede hendelser i skolen. Øvelsen ble gjennomført etter forespørsel fra Buskerud fylkeskommune.

Det er et godt samarbeid på tvers av etatsgrenser her i Buskerud. SAMLOK-prosjektet for samlokalisering av nødmeldesentraler er ferdigstilt og åpnes offisielt 16 apr 2010. Fylkesmannen er også med i SAMØV Buskerud - et forum for etater, virksomheter og organisasjoner som ønsker å styrke sin redningsfaglige beredskap gjennom felles øvelser og samarbeid. Samøv hadde sin årlige konferanse [12 feb 09](#). Videre er fylkesberedskapsråd/atomberedskapsutvalg viktige funksjoner for fylkesmannen.

Hendelser i 2009 har vært pandemi og korte strømbrudd. Det er kun ifm pandemien at fylkesmannen aktivt har gått inn og samordnet (bl a kalt inn Fylkesberedskapsråd 5 mai 2009 ref:54.6). Rapportering har skjedd gjennom rapporter til Hdir og telefonkonferanser. Alle kommuner er fulgt opp og har dokumentert at de har gjennomført kontinuitetsplanlegging iht forutsetninger fra helsemyndighetene.

Fylkesmannen i Buskerud har hatt tilsyn fra DSB og det er kreves en oppfølging (forankring) av intern kriseplan etter tilsynet. Forøvrig ingen større merknader.

FMBU er også med i prosjekt for implementering av regjeringens radonstrategi i regi av Statens Strålevern.

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Det var 1 sak i 2009.

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittelig saksbehandlingstid
FMBU	1	3
Sum	1	

77.3 Særfradrag

39 saker mottatt i 2009:

1 videresendt riktig fylke

38 behandlet:

6 returnert; gjaldt andre utgifter enn helsehjelp

5 var klagesaker (1 omgjort i 1.-instansen, 4 oversendt Hdir, herav 3 med opprettholdt avslag og 1 ikke avgjort)

2 saker ble tatt opp av eget tiltak og gitt særfradrag etter ny vurdering.

9 søkere fikk innvilget særfradrag ved regulær søknadsbehandling;

16 fikk avslag.

Kommentar:

I mange av sakene nektes fradraget fordi det offentlige norske helsevesen i utgangspunktet kan tilby behandling og at skattyter ikke kan dokumentere at ventetiden har vært urimelig lang.

Også i de tilfellene skattyter har vært i kontakt med fastlege før oppstart av behandling mangler dokumentasjon. Resultatet for pasientene er at rettighetene til helsehjelp, vurdering og fritt sykehusvalg (pasientrettighetsloven kap 2) faller bort. Videre faller også retten til særfradrag bort, fordi skattyter ikke kan dokumentere manglende behandling/lang ventetid i det offentlige (forskrift til § 6-83 annet ledd datert 14.04.88 § 2 punkt b).

I flere av sakene har fastlegen i ettertid utarbeidet et brev som skattyter har lagt ved selvangivelsen. Fastlegen anbefaler/går god for den private behandlingen. Etter Fylkesmannens oppfatning er dette ikke et brev som dokumenterer at vilkåret i forskriften § 2 punkt b og § 4 er oppfylt. Denne lovforståelsen er opprettholdt av Helsedirektoratet.

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittelig saksbehandlingstid
FMBU	38	30
Sum	38	

77.4 Førerkortsaker

Løpende saksbehandling vedr. dispensasjonssøknader og anmodning til politiet om inndragning etter melding fra helsepersonell.

Løpende råd og veiledning til førerkortinnehavere, til helsepersonell, til politi og veimyndigheter. Orientering til helsepersonell ved foredrag på Sykehuset Buskerud, samt artikkel i Buskerud legeförenings tidsskrift om legers rolle i førerkortsaker.

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMBU	1433	24
Sum	1433	

77.5 Pasientjournaler

En sak i 2009

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMBU	1
Sum	1

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

83.1 Folkehelsearbeid generelt

Vurdering av folkehelseperspektivet i kommunale planer

Helseavdelingen er representert i embetes tverretatlige arbeidsgruppe for plansaker (planovalen) som har møter hver fjortende dag. Her møter også Statens Vegvesen, NVE og fylkeskommunens ulike planansvarlige. Alle kommuneplaner, regionale planer, reguleringsplaner, m.m. som forelegges Fylkesmannen diskuteres og gjennomgås i gruppen, og innspill fra alle deltakere samordnes gjennom dette forum. Helseavdelingen deltar også i Planforum som gjennomføres i fylkeskommunen hver måned, dersom tema for møtet er råd og veiledning til kommunene knyttet til tidlig fase av kommuneplanrulleringen. Helseavdelingen har deltatt i to Planforum i 2009. Folkehelserådgiver deltok på et todagers opplæringskurs om ny plan- og bygningslov våren 2009. Folkehelseperspektivet i ny plan og bygningslov var ett av temaene på Buskerud fylkes folkehelsekonferanse i 2009. 160 deltakere fra alle kommunene fikk med seg dette.

Fylkesmannen har totalt gitt høringsuttalelser til 28 kommuneplaner og kommunedelplaner dette året, hvorav helseavdelingen har gitt skriftlig innspill om ivaretagelse av folkehelseperspektivet til 9. Universell utforming og tilgjengelighet blir ivaretatt som eget punkt i høringsbrevene. Det er gitt 21 skriftlige innspill om UU i de 28 høringsuttalelsene.

Seks av helseavdelingens høringsuttalelsene har vært knyttet til delplaner for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv, de andre har vært gitt til planprogram og samfunns- og arealdeler. Det arbeides med å finne en mer rasjonell og tverrfaglig form på embetes ivaretagelse av helse i planlegging enn å gi lange skriftlige uttalelser.

Høsten 2009 gikk helseavdelingen inn som veileder overfor fylkeskommunen i arbeidet med utforming av regional planstrategi for folkehelse. Dette arbeidet har vært omfattende og er blitt prioritert fremfor å gi skriftlige høringsuttalelser til kommunale planer.

Helseavdelingen har hittil sett på lesing og behandling av kommunale planer som viktig for kartlegging av lokale tilstander på helse i planarbeidet, og en arena for opplæring av det lokale og administrative nivå på folkehelsekunnskap og samordning av folkehelsearbeid. Følgende forhold har blitt påpekt i høringsinnspill, skriftlig eller muntlig:

Kommunens/fylkeskommunens ansvar i folkehelsearbeidet (lovverk, forskrifter, retningslinjer, veiledere og partnerskap for folkehelse, nasjonale føringer i folkehelsearbeidet (relevante handlingsplaner, strategier, reformer m.m.), utviklingstrekk og utfordringer på befolkningens helse (lokale tall dersom det finnes, relevante rapporter og undersøkelser), fordelingspolitikk og dens innvirkning på helse og samfunnsutvikling, sosiale ulikheter i helse, trygge og helsefremmende oppvekstvilkår, nedbygging av funksjonshemmende barrierer og universell utforming, helsehensyn i arealplanlegging (sjekklister, relevante nettsteder for informasjon), sosial inkludering og integrering (lovverk og brukermedvirkning), bruk av kommunebarometer og kommunehelseprofiler og annet statistisk kartleggingsverktøy i planarbeid, lokal involvering og brukermedvirkning i planprosesser og ros, råd og veiledning i forhold til eksisterende eller planlagte folkehelseiltak.

Fylkesmannen erfarer at de skriftlige innspillene som gis, kombinert med ulike kompetansehevende tiltak om ivaretagelse av helsehensyn i kommuneplanlegging, resulterer i stadig flere konkrete formuleringer om hvordan oppvekstvilkår og folkehelsen skal sikres eller bedres gjennom kommuneplanarbeidet.

Kommunehelseprofiler og annet kartleggingsverktøy – status

Det har ikke vært holdt egne kurs i opplæring og bruk av kartleggingsverktøy i 2009, da erfaringene fra tidligere kurs har vært liten deltakelse. Helseavdelingen har heller valgt å inkludere temaet som en naturlig del av kompetanseutviklingen på folkehelsekunnskap og lokalt folkehelsearbeid, samt formidle om kommunehelseprofiler og kommunebarometer gjennom den årlige helse- og sosialmeldingen og embetets tilstandsrapport. Disse rapportene sendes ut til alle kommunene hvert år.

Som eksempler på kompetansehevende tiltak der ivaretagelse av helsehensyn i planarbeid og bruk av kartleggingsverktøy har vært/er på dagsorden, kan nevnes den årlige folkehelsekonferansen på Storefjell, Folkehelsestudiet på Høgskolen i Buskerud, fagsamlinger og nettverksmøter med kommunehelsepersonell og folkehelsekoordinatorer og kurs for turnusleger i kommunehelsetjenesten. På folkehelsekonferansen for 2009 ble bruk av kartleggingsverktøy i kommuneplanlegging omtalt i et innlegg om Modum kommunes planarbeid. Som tidligere nevnt blir informasjon om og bruk av kartleggingsverktøy også omtalt i helseavdelingens skriftlige eller muntlige innspill til kommuneplaner.

Aktiviteter i regionalt folkehelsearbeid

Fylkesmannen har siden 2006 hatt en partnerskapsavtale med fylkeskommunen om felles satsing i folkehelsearbeidet. Fylkesmannen og fylkeskommunen har et tett og velorganisert folkehelsesamarbeid.

Partnerskapet har frem til nå samordnet og diskutert sine tiltak og virkemidler gjennom en felles *styringsgruppe* der begge parter er representert på ledernivå. Fire av styringsgruppens medlemmer samarbeider tettere om løpende folkehelseoppgaver organisert som en *arbeidsgruppe*. Det har vært avholdt styringsgruppemøte hver annen måned i 2009 og arbeidsgruppemøter en til to ganger per. måned. Fylkestannhelsetjenesten er en viktig samarbeidspartner i det regionale folkehelsearbeidet og representanten der er med i begge gruppene.

I ny struktur på folkehelsearbeidet for Buskerud er andre aktuelle, regionale samarbeidspartnere for folkehelsearbeidet (NAV, Røde kors, Helseforetakene, Trygg trafikk, Mental helse, politiet, Turistforeningen, Fylkesrådet for funksjonshemmede, Pensjonistforeningen m.fl.) med i form av et *Folkehelseforum*. Det har av ressursmessige årsaker bare blitt arrangert ett Folkehelseforum i 2009.

Buskerud har de seneste to-tre år lagt vekt på kapasitets- og nettverksbygging, struktur og kompetanseoppbygging i sitt partnerskapsarbeid for folkehelse. Partnerskapet har vært særlig opptatt av å danne nettverk rundt (forankre) hver enkelt folkehelsekoordinator lokalt i hver kommune (koble de til kommunehelsetjenesten/helsesøstertjenesten, utdanningssektoren, plan- og utviklingssektoren, NAV og frivillige organisasjoner), og mellom koordinatorene innen samme region. Partnerskapsatsingen har også bestått i å bistå kommunene med å etablere/legge til rette for flere frisklivssentraler.

Partnerskapskommunene er delt i fire regioner. Modellen med etablering av regioner hvor fire frisklivsledere/folkehelsekoordinatorer har et ekstraansvar som regionsledere, har fungert godt. Disse samordner og prioriterer viktige folkehelseoppgaver etter lokale behov og muligheter i sin region. Regionskontaktene er nære og viktige støttespillere for Fylkesmannen og fylkeskommunen, og bevilges ekstra midler til interkommunale tiltak og kompetanseutvikling, koordinering, rapportering, videreutvikling og formidling av viktige folkehelseoppgaver. Helseavdelingen har bistått fylkeskommunen i oppfølgingen av folkehelsekoordinatorer og regionskontakter ved å lage program for kurs og samlinger samt være tilstede på disse. Mer om Buskeruds organisering og struktur på folkehelseområdet kan leses i helseavdelingens medisinalmelding for 2008.

Av strukturerte kompetansehevende tiltak i regi av det regionale partnerskapet bør nevnes den årlige folkehelsekonferansen på Storefjell, det tverrfaglige folkehelsestudiet ved HiBu (15 studiepoeng), temasamlinger for folkehelsekoordinatorer (3-4 pr.år), fordeling av partnerskapsmidler, styring, organisering og utvikling av det lokale partnerskapsarbeidet og Senioruka. Den årlige folkehelsekonferansen på Storefjell er fylkets største tverrfaglige folkehelsearena. Temaene på konferansen følger de statlige innsatsområdene og varierer noe fra år til år. I 2009 var sosiale ulikheter i helse, overvekt og inaktivitet, sunt kosthold, fysisk aktivitet og helsefremmende utereale i skolen, aldringsprosesser, ulykkesforebygging og styrketrening for eldre noen av temaene som trakk 160 deltakere fra Fylkesmannen, fylkeskommunen og alle kommunene, regionale samarbeidsinstanser og frivillige organisasjoner til Storefjell.

Status i det lokale folkehelsearbeidet

Samtlige kommuner i Buskerud (21stk) har underskrevet partnerskapsavtale med fylkeskommunen om lokal forankring og satsing på folkehelsearbeid. Disse avtalene skal revideres i 2010. Kommunenes partnerskapsavtaler inneholder alle målsettinger om arbeid med livsstil (sunnere kosthold, økt fysisk aktivitet og tobakksforebygging), og noen kommuner har i tillegg valgt å satse på rusforebygging, psykisk helsearbeid, sex og samliv og helse i planlegging. Kommunal forankring og tildeling av ressurser til partnerskapsarbeid varierer fra kommune til kommune, og satsingsnivået og antall lokale tiltak henger sammen med det.

Femten kommuner har opprettet frisklivssentraler med en eller flere frisklivsledere som base for sitt lokale folkehelsearbeid. Flere kommuner er i en form for planleggingsfase for etablering frisklivssentral. Da det har vist seg at arbeidet med endring av livsstil når ut til flest, er sterkest forankret i kommunens styrende organer og viser seg mest vellykket der det finnes frisklivssentraler, arbeider Buskerud for at alle kommuner skal få etablert en slik sentral. Modum kommune er en viktig medspiller i arbeidet med å inspirere/lære opp flere kommuner til å etablere/drive frisklivssentral.

I kommuner uten frisklivssentral er det mindre oversiktlig og svært varierende hvordan folkehelsearbeidet blir prioritert og organisert. Noen kommuner har en styringsgruppe eller et folkehelsesteam med en folkehelsekoordinator som ansvarlig for samordning av arbeidet, andre har bare en person med liten stillingsbrøk som driver noen enkelttiltak. Kommunene Øvre og Nedre Eiker har slått seg sammen om å drive folkehelsearbeid, og kaller denne satsingen for Aktive Eiker. Aktive Eiker når ut svært bredt når det gjelder tiltak og driver svært velorganisert og systematisk. Aktive Eiker har inngått samarbeid med Drammen og Omegn Turistforening i forbindelse med utprøving av "Turresepten."

Folkehelsekoordinatorene/ frisklivslederne har sammen med helsesøstrene og kommunelevene vært og vil fortsette å være Fylkesmannens viktigste nøkkelpersoner i videre utvikling og samordning av det lokale folkehelsearbeidet, for etablering av flere frisklivssentraler og for videre implementering av folkehelsearbeid i planprosesser.

De fleste kommunene, enten de har frisklivssentraler eller ikke, organiserer sitt partnerskapsarbeid i form av ulike lavterskeltilbud, og har fokus på barn og unge og grupper som har en tendens til å falle utenom ordinære idretts-, trenings- og fritidstilbud. Stadig flere lokale partnerskap for folkehelse samarbeider med skoler, SFO og barnehager, tannhelsetjenesten, arbeidslivet, NAV og ulike frivillige organisasjoner i sine satsinger. Herunder kan nevnes det skoletiltaket "365" (fysisk aktivitet), utdanning av treningskontakter, Idretts-SFO, røykesluttkurs for bedrifter, "Bra mat kurs", utstyrssentraler med gratisleie m.m. Prosjektet "Modum i bevegelse" er et eksempel på hvordan alle grupper i befolkningen får et tilbud om å være fysisk aktive i hverdagen (i arbeidstiden, i skoletiden, i skoleferien eller på sykehjemmet.)

Når det gjelder flere lokale tiltak knyttet til fysisk aktivitet og livsstilsendring, vises det til rapportering under 83.3 Ernæring, fysisk aktivitet og tobakk, og til rapport på lokalt partnerskapsarbeid og lavterskelaktiviteter fra Buskerud fylkeskommune til Helsedirektoratet.

Folkehelsearbeid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMBU		
Sum	0	

83.2 Miljørettet helsevern

Fylkesmannen har i 2009 kun mottatt 2 henvendelser om miljørettet helsevern, som er videresendt til den aktuelle kommune. Det er ikke mottatt og behandlet klager på vedtak etter kommunehelsetjenesteloven § 4a-12.

Det har under årets pandemiarbeid ikke vært kapasitet til noen oppfølgingstiltak på grunnlag av Helsedirektoratets rapport IS-1633 "Evaluering av miljørettet helseverntjenesten i kommunene".

Alle kommuner i fylket er varslet med eget brev om oppfølgingsundersøkelsen om godkjenningsstatus for skoler etter forskrift om miljørettet helsevern for skoler og barnehager. Etter gjennomføringen er det ikke mottatt informasjon om resultatet av denne, og vi har derfor ikke hatt noe grunnlag for ytterligere oppfølging.

83.3 Ernæring, fysisk aktivitet og tobakk

Viktige føringer og innhold i handlingsplanene for fysisk aktivitet, kosthold og tobakk vektlegges i kompetanseutviklingstiltak som koordinatorsamlinger, kurs, konferanser, folkehelsestudiet og i veiledningen av de ulike kommunale aktørene i folkehelsearbeidet. Oppdatert og relevant materiell fra regjeringen, ulike departement og Helsedirektoratet formidles på alle kurs og samlinger. Fylkesmannens aktivitetsmidler er forvaltet etter føringer fra den regionale styringsgruppen for folkehelse, og sett i sammenheng med de øvrige midlene til partnerskap for folkehelse. Tiltak og prosjekter med en sosial utjevne profil ble prioritert.

Tobakk

Antallet sigarettrykere i Buskerud (dagligrykere og av- og tilrykere) følger tallene for landet for øvrig. I arbeidet med å få redusert tobakksbruken ble det i 2009 arrangert røykesluttkurs i seks kommuner. Dette er ett kurstilbud mindre enn i 2008, og målet om å få til flere kurs er dermed ikke nådd. Ved godt interkommunalt samarbeid kunne likevel disse seks kurstilbudene dekke behovet for røykesluttkurs for til sammen 13 kommuner (eller i alle fire regioner). Noen av røykesluttkurslederene gir også et tilbud om røykesluttkurs til bedrifter. Det viser seg å være vanskelig å rekruttere deltakere til kurs. Erfaringene i røykesluttarbeidet er at deltakerne må rekrutteres gjennom Grønn resept-ordningen og frisklivssentralenes ulike gruppesatsinger. Hvordan drive "attraktive" røykesluttkurs som en naturlig del av alt lokalt frisklivsarbeid, er en problemstilling det arbeides med i partnerskapet for folkehelse. I det tobakksforebyggende arbeidet samarbeides det godt med tannhelsetjenesten – regionalt og lokalt, men her finnes det potensial for flere felles satsinger.

Deltakelse i FRI – programmet for ungdomsskolen

Det totale antallet ungdomsskoleelever i Buskerud som deltar i FRI har sunket fra 74 % i 2007 til 49 % i 2009. En kartlegging av skolene som er registrert som FRI-deltakere viser at 35 (herunder to private) av Buskeruds 43 ungdomsskoler benytter FRI-programmet. Det er bare 1 av i alt 21 kommuner som ikke har noen skole med i FRI-programmet. Når en så stor andel av skolene benytter FRI, og det totale antallet deltakende elever likevel ikke er høyere enn 49 %, skyldes det at elevrike kommuner som Drammen, Ringerike og Kongsberg har få skoler/skoleklasser med i programmet. Fylkesmannen har merket seg den lave og synkende deltakelsen, og har forsøkt mobilisering av skolelederne gjennom partnerskapet for folkehelse, skolehelsetjenesten, internett og brev med faktaark om fysisk aktivitet, sunt kosthold og tobakksforebygging (FRI) i skolen. I januar 2009 ble det gjennomført en dagsamling om tobakksforebygging hvor FRI-satsingen var ett av hovedtemaene. Over førti helsesøstere, folkehelsekoordinatorer, jordmødre og leger var tilstede, men dessverre ingen fra utdanningssektoren. I en spørreundersøkelse som Fylkesmannen gjennomførte i november/desember ble alle ungdoms- og videregående skolene i fylket tilskrevet og bl.a. spurt om hvordan de la til rette for økt fysisk aktivitet, sunt kosthold og tobakkfrihet på sine skoler. FRI-midlene for 2009 ble brukt til premiering av skoler som svarte på spørreundersøkelsen. På tross av forlokkende pengepremier som fritt kunne brukes til helsefremmende tiltak i skolene, svarte bare 28 av 43 ungdomsskoler og 10 av 18 videregående skoler på undersøkelsen. (13 barneskoler - som denne gangen ikke ble spurt - klarte imidlertid å blande seg inn blant respondentene, og er dermed også tatt med i kartleggingen under tema fysisk aktivitet.) Herunder bør det sies at skolene ikke er pliktige til å svare på denne typen undersøkelser. 21 av de 28 ungdomsskolene benyttet FRI i sin tobakksforebygging, to benyttet Lions Quest, en "Det er mitt valg" og en MOT. Av 17 8.klasser har to klasser hatt to timer undervisning, de øvrige klassene har hatt mellom 5-10 undervisningstimer i FRI. Av 21 klasser på 9.trinn har tre klasser hatt under tre timers undervisning, resten varierer fra 5 og opp til 15 timer (3 stk.). For 16 10.trinn gjelder akkurat de samme tallene som for 9. trinn. Kommentarene til FRI-programmet som pedagogisk verktøy er at det er "populært blant elevene", at "det fremmer gode/sunne valg", at "det er bidrar til gode holdninger og godt klassemiljø" og at "premier som kommer jevnlig er inspirerende." På spørsmål om hva som skal til for å få opp timetallet på FRI-arbeidet, svares det at "alle klassene må med", "større trykk fra skolens ledelse", det må forankres i samarbeidsutvalget og initieres av ledelsen", "foresatte må aktiveres mer" og "det må komme noen fra prosjektet å snakke om hvor viktig det er". Oppsummert trodde Fylkesmannen at spørreundersøkelsen med purrerunder, følgebrev til rektorene, medfølgende faktaark og lenker til nettsider og idébanks ville stimulere skolene til flere påmeldte klasser for skoleåret 2009/2010. Dette har dessverre ikke slått til, og det må sies at rekrutteringsarbeidet til FRI - spesielt overfor store kommuner - oppleves som svært krevende og med lav effekt.

Andelen tobakkfrie videregående skoler

Buskerud fylkeskommune har et politisk vedtak på at de videregående skolene skal være tobakkfrie. Det har vist seg at oppfølging av det regionale vedtaket lokalt har blitt opp til skoleledelsen ved hver enkelt skole, og at noen skoler håndhever vedtaket strengere enn andre. Noen skoler rapporterer derfor at de delvis får til røykfrihet (ikke tobakkfrihet) på skolens område, men ikke i skoletiden. Andre skoler rapporterer at det røykes uten reguleringer. I

samme undersøkelse som omtalt under FRI-programmet, fikk Fylkesmannen svar fra 10 av i alt 18 videregående skoler. Dessverre var bare 6 av disse fylkeskommunale, og flere av de mest elevrike skolene svarte ikke. Av de 10 skolene som svarte anså 8 seg som røyk- eller tobakkfrie. Ingen svarte ja på om det arbeides for ytterligere satsing på tobakkfrihet i skolene. Ingen hadde tilbud til elevene om røyk- eller snusuttkurs, men 7 av 10 så behovet for et tobakksforebyggende program tilpasset ungdom i den videregående skole. Samtlige skoler Fylkesmannen har forhørt seg om forteller at snusbruken er økende, og at jentene snuser stadig mer.

Ernæring

Føringene i *Handlingsplanen for bedre kosthold i befolkningen 2007/2011* herunder også *Retningslinjer for mat og måltider i barnehagen* knyttes til ulike tiltak i regi av det regionale og lokale partnerskapsarbeidet for folkehelse. Alle kommunenes partnerskapsavtaler med fylkeskommunen inneholder tiltak knyttet til målet om et sunnere kosthold i befolkningen. Kostholdets betydning for helse og trivsel, vekst og læring er faste temaer på konferanser, i folkehelseutdanningen på HiBu, i høringsuttalelser til kommuneplaner, og ellers på de ulike andre arenaene hvor det regionale partnerskapet legger opp til at viktige aktører i folkehelsearbeidet kommer sammen. Herunder kan nevnes at den årlige folkehelsekonferansen på Storefjell alltid har tema kosthold i en eller annen form i sitt program.

Mange kommuner arrangerer, som en del av sitt frisklivsarbeid, kurs i sunt kosthold ("Bra mat") og enkel matlaging for ulike grupper gjennom sitt partnerskapsarbeid. Stadig flere kommuner vektlegger arbeidet med sunt kosthold i skole og barnehage (skolefrokost, kursing av personell og foreldre, temakvelder om kosthold og tannhelse), sunne mattilbud og vannkjølere i alle institusjoner, arbeidsplasser, skoler- og barnehager som viktige tiltak i partnerskapsarbeidet.

Prosjekt "Fiskesprell" har blitt svært godt mottatt av barnehagene i Buskerud, og det har vært uproblematisk å verve de 40 barnehagene som kunne bli med i prosjektet. Barnehager står i kø for å få delta i prosjektet. Fiskesprell-prosjektet er for øvrig forankret i fylkeskommunen, og hvordan det skal satses videre er for tiden noe usikkert.

Fylkestannhelsetjenesten er også en viktig samarbeidspartner i kostholdsarbeidet. Tjenesten gjennomfører stadig undersøkelser eller har egne prosjekter rettet mot marginaliserte grupper. Ulike funn og erfaringer fylkestannhelsetjenesten gjør virker retningsgivende for øvrige satsinger på sunnere kosthold i buskerudbefolkningen. Barnehagene, særlig i områder med mange innvandrerbarn, har i lengre tid vært en hovedarena for fylkestannhelsetjenestens satsing på sunnere kosthold og bedre tannhelse i Buskerud.

Ernæring i videregående skoler

Fylkesmannen har ikke en fullstendig oversikt over andelen videregående skoler som følger retningslinjene for mattilbud i kantiner, da bare litt i overkant av halvparten av skolene som skulle kartlegges valgte å svare på spørreundersøkelsen nevnt tidligere.

Undersøkelsen viste imidlertid at av de 10 skolene som svarte, kjente samtlige til "Handlingsplanen for bedre kosthold i befolkningen". Ni skoler tilbød frukt, 7 hver dag. 9 av ti skoler hadde vannkjølere. Alle de ti skolene har kantineordninger. Ni av ti har tilbud om salat, 4 av 10 tilbyr fisk/skalldyr, 9 av 10 selger grove bakervarer, 6 av 10 søte bakevarer, 4 av 10 vafler el.lign, 7 av 10 varme retter og 2 av 10 har kiosk med godterier/snacks. To skoler tilbyr skolefrokost. Fylkesmannen er kjent med at det på flere av de skolene som ikke svarte selges brus, søte bakervarer og godterier, men at dette er i kombinasjon med for eksempel salat, frukt og noe grovere brødvarer.

Buskerud fylkeskommune har i sin Planstrategi for folkehelse 2010 – 2014 valgt ut aldersgruppen 13 – 23 år som hovedmålgruppe, og i den forbindelse skal arbeid med helsefremmende videregående skoler inngå som et av hovedinnsatsområdene. Fylkesmannen vil påse at dette arbeidet innebærer tiltak som fremmer et sunnere kosthold, mer fysisk aktivitet og tobakkfrihet i alle fylkets videregående skoler. Temaet helsefremmende videregående skoler står også på dagsorden på årets folkehelsekonferanse på Storefjell, som gjennomføres 4. - 5. mars 2010.

Andel barneskoler med abonnementsordning for frukt og grønt

Det er 159 grunnskoler i Buskerud herav 43 ungdomsskoler. Tall fra skolefrukt.no forteller at 124 av de 159 skolene deltar i skolefruktordningen. Buskerud har dermed høyeste prosentandel (78 %) deltakende skoler av samtlige fylker i landet. Landsgjennomsnittet er 63 %.

Fysisk aktivitet

Alle kommuner i Buskerud har arbeid for økt fysisk aktivitet til ulike grupper i lokalmiljøet som satsingsområde i sine partnerskapsavtaler med fylkeskommunen. Stadig flere partnerskapsavtaler får, ved revidering og fornyelse, økt fokus på aktivitetstiltak rettet mot barn og unge, psykisk syke og eldre. Et stadig økende antall kommuner gir via sine frisklivssentraler gode og differensierte lavterskeltilbud til langtidssykemeldte og uføre eller til mennesker som står i fare for å havne utenfor arbeidslivet. I noen kommuner er det etablert et samarbeid mellom frisklivsarbeidet og NAV, andre kommuner opplever dette som svært vanskelig å få til. En kommune har hatt et omfattende prosjekt hvor kostholdsveiledning og fysisk aktivitet for overvektige barn og deres foreldre er målgruppe. Buskerud Idrettskrets gir et tilbud om veiledning til skoler som ønsker å satse på økt fysisk aktivitet i skolehverdagen ("Aktiv 365"), og har også prosjekter gående for å øke andelen funksjonshemmede i idretts og friluftsliv.

Stadig nye modeller for samarbeid mellom idrettslag, skoler og SFO (Idretts-SFO) prøves ut, og heldagsskoler med leksehjelp, fysisk aktivitet og et ekstra måltid mat er etablert og/ eller under utprøving i flere skolekretser. Når det gjelder fysisk aktivitet i planlegging, kommer Fylkesmannen med høringsinnspill til kommunenes delplaner for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv, og poengterer via disse viktigheten av at utsatte grupper (barn, eldre, funksjonshemmede/uføre, grupper med få ressurser) blir spesielt ivaretatt i planlegging og utforming av tiltak. I høst hadde Drammens Tidende en serie med reportasjer om ulike kommuners satsing på aktivitetsfremmende skolegårder og kreativt utformede nærmiljøanlegg for barn og unge.

Øvrig satsing på økt fysisk aktivitet gjennom de lokale partnerskapsavtalene, 1-2-30 prosjekter, kommunikasjonsstrategien, trening på grønne resepter og friskliv, styres og ivaretas i stor grad av fylkeskommunen. Her vises det til rapportering fra Buskerud fylkeskommune til Helsedirektoratet.

Implementering av Aktivitetshåndboka

Arbeidet med implementering av Aktivitetshåndboken har også vært forankret i fylkeskommunen, og ble lansert i Buskerud med to foredrag (Helsedirektoratet) på Storefjellkonferansen i mars 2009. Senere ble arbeidet fulgt opp med distribusjon av boken og kurs for folkehelsekoordinatorene og frisklivssentralene. Boken ble også omtalt og delt ut i forbindelse med gjennomføring av Fylkesmannens kurs for turnusleger våren 2010. Frisklivssentralen på Modum og en av fylkes kommuneoverleger sto for undervisning i bruk av boken. Høsten 2009 var det planlagt to regionale fagdager om fysisk aktivitet samt en samling for helsesøstere, kommuneoverleger og skoleleger hvor Aktivitetshåndboka var på agendaen. Samlingen for kommunehelsetjenestepersonell gikk ut som følge av pandemien, og en av fagsamlingene ble avlyst som følge av manglende påmelding.

Fylkeskommunen har et lite restlager av Aktivitetshåndbøker som vil bli omtalt og delt ut på årets folkehelsekonferanse. Helestatjonene (skolehelsetjenesten) har blant annet ønsket seg hvert sitt eksemplar.

Fysisk aktivitet i grunnskolene

Det ble gjort en kartlegging av hvor mange grunnskoler som hadde minimum 60 min daglig fysisk aktivitet i 2008. Svarene da viste at av 111 skoler (respondentene) hadde 15 barneskoler og en ungdomsskole minimum en time fysisk aktivitet i løpet av dagen.

På spørreundersøkelsen, nevnt tidligere, hvor totalt 51 grunnskoler svarte (13 barneskoler, 28 ungdomsskoler og 10 videregående skoler) sier 49 skoler at de kjenner til Handlingsplanen for fysisk aktivitet. Svarematerialet er for lite til å kunne se positive endringer fra i fjor til i år, men tallene viser likevel tydelig at det drives mest fysisk aktivitet på barnetrinnet og at denne avtar oppover i klassetrinnene. 35 skoler sier de har et regelmessig tilbud om organisert fysisk aktivitet utover de obligatoriske gymtimene. 15 skoler har et slikt tilbud 1-2 dager pr. uke, 9 skoler 3-4 dager/uke og 11 skoler 4-5 dager/uke. En skole setter av 15 minutter, 12 skoler 15-30 minutter, 19 skoler 30-60 minutter og 3 skoler 60 minutter eller mer. 3 av de 10 videregående skolene har et tilbud om ekstra fysisk aktivitet, to av disse hver dag (15-30 minutter) og den tredje 1-2 dager i uka 15 minutter. På spørsmål om skolens uterom gir mulighet for fysisk aktivitet og spontan bevegelse, svarer 45 av 51 skoler, ja. Fem av de ti videregående skolene sier de ikke har uteareal som gir mulighet til fysisk aktivitet og/eller spontan bevegelse. Når det gjelder de ulike aktivitetstilbudene skolene har, kan nevnes varierte hallaktiviteter (badminton, basketball, bordtennis, innebandy etc.), morgengym, hinderløyper i skogen, skøyter, klatrevegg, aking, fotball, turer, skiøvelser/skileik, strandvolleyball, "Aktiv 365" – tiltak, bruk av nærliggende idrettsanlegg og gressbaner m.m. Kommentarene viser at kreativiteten og mangfoldet på aktivitetene er helt klart størst på de lavere klassetrinnene.

På spørsmål om hvem skolen tenker at de bør samarbeide med for å kunne øke den fysiske aktiviteten i skolen, svarer nærmest samtlige skoler lokale idrettslag, idrettslinjer, treningsstudioer eller lignende. De seks skolene som ikke hadde noen aktivitetstilbud utover gymtimene skriver at de vurderer å bygge for eksempel ballbinge, skaterampe, hinderløype eller utbedre av utearealene.

83.5 Forebygging av uønsket svangerskap og abort

Antallet utførte aborter (alle aldre) i Buskerud var i 2008 14. 5 per 1000 kvinner – det er samme antallet som for landet i gjennomsnitt. Totalantallet aborter i Buskerud er stigende da det i 2007 ble utført 12.6 aborter per 1000 kvinner. Kostratall for 2009 foreligger ikke før 15 mars 2010.

I aldersgruppene 15-19 år og 20- 24 år ligger Buskerud over landsgjennomsnittet med tallene 19.7 for yngste gruppe mot 18.0 i landet og 32.1 for nest yngste gruppe mot 30.5 for landet. I aldersgruppen 25–34 år plasser imidlertid Buskerud seg under landsgjennomsnittet igjen.

Det arbeides aktivt med å få ned aborttallene blant de yngste gruppene via ulike tiltak knyttet til ungdomshelsestasjonsvirksomheten og i skolehelsetjenesten. Ungdom i alle kommuner har tilgang til en ungdomshelsestasjon, og det jobbes aktivt i flere kommuner for å ytterligere utvide/tilgjengeliggjøre disse tilbudene.

Tilskuddsmidlene fra kap. 0719 post 71 - som i 2009 var 140.000 kr, gikk til prosjektene ”Hvor blir det av gutta” (60.000 kr) på Kongsberg og ”Ung i dag, voksen i morgen” (50.000 kr) i Drammen og til avholdelse av et dagseminar om seksuell helse for helsesøstere og jordmødre (25.000 kr). Begge prosjektene hadde mål og tiltak i tråd med de nasjonale innsatsområdene om bedre tilgjengelighet til prevensjon, kunnskap om seksuell helse og tjenester for veiledning og testing av SOI.

På dagseminaret var kunnskap om HPV og endringer i barnevasinasjonsprogrammet, innsatsområdene i ny strategiplan for HIV-området og handlingsplan for seksuell helse hovedtemaene. Over 100 helsesøstere og jordmødre, fra alle fylkestets kommuner, deltok på dagseminaret.

83.6 Smittevern

Fylkeskonferanse om smittevern ble avholdt sammen med Fylkesmannen i Telemark i november 2008, jf forrige årsrapport. Ny konferanse er derfor ikke avholdt i 2009.

Den dominerende og altoverskyggende oppgave på smittevernområdet i 2009 har i Buskerud, som ellers i landet, vært oppfølging av arbeidet med influensapandemien. Dette har vært meget ressurskrevende, og er gjennomført i et tett og godt samarbeid mellom helseavdelingen og beredskapsenheten.

Fylkesmannen har mottatt noen meldinger om noro-virusutbrudd ved kommunale helseinstitusjoner. Disse har også vært meldt Folkehelseinstituttet i samsvar med forskriftsbestemmelsene. Ellers har det ikke vært spesielle situasjoner på smittevernområdet i 2009.

Det har ikke vært mottatt og behandlet saker etter lov om smittevern.

Resultatområde 84 Primærhelsetjeneste

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Kommunene varierer fortsatt fra å ha meget velfungerende kommuneleger med stor aktivitet iht intensjonene i kommunehelsetjenesteloven til kommuneleger i brøkdelsstillinger med minimal innsats. Fylkesmannen hadde konkrete planer om å følge dette opp i 2009 gjennom dialogmøte med alle kommunelegene. Dette var varslet og planlagt i november og måtte avlyses pga arbeidet med influensaepidemien. Med forbehold om innholdet i embetsoppdraget og andre styringsdokumenter, er det planlagt å følge dette opp igjen i 2010.

Fylkesmannen har også i 2009 deltatt på "Kommunelegeforum", som er kommunelegenes eget samarbeidsforum i Buskerud. Temaer på disse møter er blant annet kommunelegefunksjonen, miljørettet helsevern, smittevern og beredskap.

Fylkesmannen har ikke deltatt/hatt møter med lokale samarbeidsutvalg (LSU), men vi er ikke kjent med at kommuner ikke har LSU eller har LSU som ikke fungerer.

Fylkesmannen har ikke full oversikt over i hvilken grad retningslinjene for røykeavvenning er kjent blant fastlegene generelt, men i 15 kommuner med frisklivssentraler og leger som rekvirerer "grønn resept" er disse kjent. Noen enkeltleger som ikke er tilknyttet frisklivssentraler jobber også spesielt etter disse retningslinjene.

Det er i 2009 behandlet 5 saker vedrørende søknad om 6 nye legehjemler fra i alt 4 kommuner. I alle ferdigbehandlede saker har Fylkesmannen tilrådet ny hjemmel, og alle disse er innvilget av Nasjonalt råd.

Det er ikke kommet søknader om innvilgelse av midlertidig dispensasjon fra fastlegeordningen i 2009.

Fylkesmannens inntrykk er at fastlegeordningens kapasitet og stabilitet i all hovedsak er tilfredsstillende, men at det er behov for flere årsverk av leger for samfunnsmedisinske oppgaver (kommuneleger), sykehjemsarbeid og skolehelsetjeneste.

84.3 Lov om helsetjenesten i kommunene/ Pasientrettighetsloven, klagesaksbehandling

Det vises til avdelingens rapportering av tilsyns- og rettighetssaker til Statens helsetilsyn; både i forhold til antall rettighetssaker etter kommunehelsetjenesteloven og tilhørende saksbehandlingstid.

Legemiddelhåndtering og -behandling har vært tema for systemrevisjoner rettet mot kommunale institusjoner og hjemmetjenester; se Statens helsetilsyns hjemmesider (tilsynsrapporter).

I 2009 har helseavdelingen ikke arrangert kurs rettet spesielt inn mot de aktuelle forskriftene (legemiddelhåndtering, habilitering/ rehabilitering).

Det er i 2009 ikke behandlet saker om disponering av kontantytelser fra folketrygden eller saker med tema kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter.

Utover dette har vi løpende mottatt henvendelser og gitt råd og veiledning i forhold til kommunehelsetjenesteloven og spesialisthelsetjenesteloven med tilhørende forskrifter.

Lov om helsetjenesten i kommunene med tilhørende forskrifter. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMBU		
Sum	0	

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Ingen særskilte aktiviteter innen dette området i 2009.

84.5 Helsetjenestetilbud til asylsøkere, flyktninger og innvandrere

Fylkesmannen har tidligere år overfor alle kommuner i fylket sørget for orientering om veilederen slik at samtlige kommuner skal ha forutsetninger for å ta i bruk veilederen. Vi har i løpet av året ikke hatt henvendelser om råd og veiledning på dette området.

Vi har i 2009 ikke funnet rom for å prioritere generelle samlinger for kommunene med tema helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og asylsøkere, men har jobbet aktivt i forhold til temaet kjønnslemlestelse (nettverksgruppe, dagssamling, fordeling av midler), se 84.10.

84.6 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Kommunene i Buskerud inviteres årlig til Maihaugenkonferansen som er et samarbeid mellom Fylkesmannen i Oppland og Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet, Indre Østland. På konferansen er det ulike temaer innen helse- og sosialtjenester og kultur i et flerkulturelt samfunn.

Grunnet begrenset kapasitet og nødvendigheten av å prioritere andre oppdrag gitt fra Helsedirektoratet, som håndtering av influensapandemien, har Fylkesmannens helseavdeling ikke hatt mulighet for å gå aktivt ut mot kommunene i forhold til de utfordringer de har i forhold til å gi et likeverdig tilbud til personer fra andre kulturer.

84.7 Helsetjenestetilbud til personer utsatt for seksuelle overgrep eller vold i nære relasjoner

Status for overgrepsmottak i Buskerud er gitt til Helsedirektoratet.

Buskerud har ett overgrepsmottak lokalisert til Drammen kommunale legevakt. Tilbudet omfatter alle 21 kommuner i fylket + 2 kommuner i Vestfold med et totalt befolkningsgrunnlag på 262 000 innbyggere.

Tilbakemeldinger gitt fra pasienter til legevakten tilsier at mottaket fungerer veldig bra.

84.8 Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Helseavdelingen ved folkehelserådgiver har et tett samarbeid og god kommunikasjon (begge veier) med alle lederne av helsestasjons- og skolehelsetjenesten i fylket. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten blir sett på som en sentral aktør i folkehelsearbeidet innen temaene ernæring, fysisk aktivitet, tobakksforebygging, seksuell helse, rusforebygging og psykisk helsearbeid overfor barn og unge. I tillegg er helsestasjons- og skolehelsetjenesten en naturlig samarbeidspartner i arbeidet mot kjønnslemlestelse, vold i nære relasjoner og helse i planlegging.

I november 2009 var det planlagt en konferanse over to dager der bl.a. faglige retningslinjer om forebygging, vurdering og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge, organisering og styrking av skolehelsetjenesten, helsetjeneste til innvandrere og flyktninger, livsstilsendring og folkehelsearbeid i skoler og barnehager m.m. var på programmet. Konferansen måtte avlyses som følge av pandemien og kommunenes ekstra oppgaver relatert til den, men vil bli gjennomført i 2010. Helsesøstre er viktige nøkkelpersoner for Fylkesmannen i alt pådriver- og kartleggingsarbeid når det gjelder folkehelseiltak i skoler og barnehager.

Fylkesmannen har ikke full oversikt over andelen kommuner som deler ut gratis vitamin D-dråper til spedbarn med innvandrerbakgrunn. Det ble sendt ut en forespørsel om å rapportere på dette til alle helsestasjonene, men av de 21 spurte kommunene svarer bare 12. 8 av disse 12 benytter seg av tilbudet og 4 gjør det ikke. To av de kommunene som svarer nei sier de ikke har hatt spedbarn i målgruppen, og en kommune sier at de bare benytter dråper dersom mødrene ikke får gitt tran.

Når det gjelder oversikt over kapasiteten i skolehelsetjenesten, har ikke Fylkesmannen gjennomført egne kartlegginger av denne, men bistått Helsedirektoratet i begge rundene som er gjennomført av deres landsomfattende kartlegging av personell og ressursituasjonen i kommunene. Kostratall (for 2008) viser at Buskerud totalt sett ligger så vidt over landsgjennomsnittet når det gjelder årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innb. 0-5 år. (56,5 mot 57 i landet). Imidlertid varierer dette noe mellom by og landkommuner. Flere kommuner i Buskerud ligger noe under gjennomsnittet for landet. Ellers holder Buskerud seg på landsgjennomsnittet også når det gjelder netto driftsutgifter til helsestasjons- og skolehelsetjeneste pr. innbygger både for aldersgruppen 0-5 år og for totalgruppen 0-20 år.

Det er ofte skolehelsetjenesten, spesielt i videregående skole, som får lide ved ressursmangel i kommunehelsetjenesten. Det har likevel ikke kommet inn saker knyttet til denne problemstillingen til Fylkesmannen i 2009. På spørsmål til kommunene om hvordan de opprettholder et tilbud om helsehjelp til ungdom ved manglende skolehelsetjenestetilbud, svarer de at ungdomshelsestasjonene, i den grad det er mulig, vernes, gjøres mer tilgjengelige eller øker sine tilbud for å ivareta de unges behov for den perioden det måtte gjelde.

84.9 Svangerskapsomsorgen

Helseavdelingen har ikke hatt saker som kan knyttes til utilstrekkelig jordmordekning i kommunene. I følge de nyeste nøkkeltallene for helsesektoren (2008) hadde Buskerud 50,9 (landsgjennomsnittet er 49,0) avtalte årsverk utført av jordmødre i helsestasjons- og skolehelsetjenesten pr. 10 000 fødte. Dette er dog en svak reduksjon fra 2007. En annen tellemåte er at Buskerud har 15 årsverk jordmødre i helsestasjons- og skolehelsetjenesten fordelt på 21 kommuner. De store forskjellene i innbyggertall og antall fødsler mellom kommunene gir store utslag i jordmordekningen i Buskerud. Hele 13 (mindre) kommuner ligger til dels godt over gjennomsnittet for landet, mens de resterende havner likt eller også relativt langt under. Man kan anta at stadig kortere fødselsinnleggelse på sykehus spesielt for fødende i store kommuner med mange fødsler krever flere jordmødre i helsestasjonene, uten at Buskerud har konkrete tall på hvordan dette påvirker de lokale tilbudene mor og barn får.

Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter fødsel er imidlertid noe høyere i Buskerud (80 %) enn for landet for øvrig (75 %), men her varierer også tallene mye mellom by og landkommuner.

Det har ikke vært arrangert egne kurs eller samlinger for Buskerud fylkes jordmødre i 2009, men flere jordmødre er i nettverk med Fylkesmannen og møter på fagsamlinger der tema er kjønnslemlestelse, tobakksforebygging, ernæring eller seksuell helse.

84.10 Kjønnsllestelse

Arbeidet med kjønnsllestelse ivaretas av helseavdelingen og sosial- og familieavdelingen i fellesskap. Det samarbeides med oppvekst- og utdanningsavdelingen ved behov.

Fylkesmannen har etablert en nettverksgruppe for arbeidet med kjønnsllestelse. Denne har representanter (virksomhetsledere for helsestasjoner og barnevern, jordmødre, helsesøstere) fra de mest relevante kommunene, Høgskolen i Buskerud, RVTS-region sør, politiet, Vestre Viken helseforetak – kvinneklinikken og somalisk kvinnemiljø. Det jobbes med å få inn Amal Aden og leder av Somalisk kvinnegruppe i Drammen til nettverket. Amal Aden vil blant annet være en av foredragsholderne på Buskerud fylkes årlige folkehelsekonferanse på Storefjell i mars 2010.

Hovedoppgaven for embetet i 2009 var planlegging og gjennomføring av en større, tverrfaglig konferanse (erfaringskonferanse) om kjønnsllestelse. Denne var bestemt gjennomført i november 2009, men ble avlyst som følge av pandemien. Det arbeides nå med å få denne avvirket i 2010 med det samme programmet som utgangspunkt.

Da den store konferansen gikk ut, ble det i stedet gjennomført en mindre dagssamling for buskerudnettverket der ulike satsinger/aktiviteter (regionalt og lokalt), bruk av ressurser og ideer til videre arbeid sto på dagsorden. Helsedirektoratet var tilstede og snakket om nasjonale føringer, nye veiledere og videre satsing på området, og RVTS - region sør informerte om nabofylkenes satsinger og hva RVTS evt. kan bidra med overfor Buskerud. Dagsamlingen hadde ca. 20 deltakere.

Midlene for 2008 (200.000 kr) gikk uavkortet til ulike lokale/regionale tiltak rettet mot berørte grupper (direkte eller indirekte knyttet til tiltak 22 i handlingsplanen). Årets midler (100.000 kr) var i hovedsak tenkt brukt til den planlagte konferansen og evt. andre kompetansehevnede tiltak (tiltak 16 i handlingsplanen). 50.000 kr har i stedet gått til et prosjekt i Øvre Eiker (lokale forebyggingstiltak mot KLL (tiltak 22)) og ulike andre helsetilbud rettet mot ikke-etnisk norske innbyggere (hovedsaklig barn og unge) og finansiering av dagsamlingen (10.000 kr). Restmidlene (40.000 kr) ble tilbakeført til Helsedirektoratet.

Fylkesmannen har gjennom sitt samarbeid med RVTS holdt seg orientert om ulike kompetansehevende tiltak i regionen og videreført informasjon og tilbud om finansiering av deltakelse til kommuner (helsetjeneste, utdanning og barnevern) og regionale samarbeidspartnere (Høgskolen, politiet, Vestre Viken HF, Amatheia, BRIS m. flere).

Fylkesmannen (helseavdelingen og sosial- og familieavdelingen) har deltatt på ett nettverksmøte i regi av RVTS - region sør i 2009.

84.11 Tannhelse

Den offentlige tannhelsetjenesten i Buskerud er organisert som et fylkeskommunalt foretak.

Fast møtstruktur mellom den offentlige tannhelsetjenesten og Fylkesmannen er etablert. Fylkeslegen har faste møter med fylkestannhelsetjenesten i Buskerud FKF hvert halvår og ellers ved behov.

Tannhelsetjenesten i Buskerud FKF er en viktig bidragsyter og samarbeidspartner i folkehelsearbeidet på både regionalt og lokalt nivå.

Tannhelsetjenestens avdeling for helsefremmende og forebyggende arbeid består av fire tannpleiere. Avdelingen planlegger og administrerer tjenestens utadrettede virksomhet og tverrfaglige samarbeid. Sosial utjevning av ulikhet i helse er et prioritert område.

Leder for det forebyggende arbeidet i fylkestannhelsetjenesten er med i styringsgruppen og arbeidsgruppen for folkehelsearbeidet i Buskerud. Se mer om dette samarbeidet under punktene om regionalt folkehelsearbeid, ernæring og tobakk.

Tannhelsetjenesten har fast og forpliktende samarbeid med ulike tjenesteområder og i forhold til utsatte grupper i alle kommunene i Buskerud. Disse er: Helsestasjons- og skolehelsetjenesten, helse- og sosialtjenesten (psykisk utviklingshemmede over 18 år, personer i psykisk helsevern, personer i kommunal rusomsorg), barneverntjenesten og pleie- og omsorgstjenesten (langtidsbrukere i institusjon, langtidsbrukere i hjemmesykepleie).

Dette samarbeidet er regulert med samarbeidskontrakt, hvor lovgrunnlag og ansvarsfordeling mellom tjenestene er nedfelt. Det blir gjennomført samarbeidsmøter med de ulike tjenesteområder 1-2 ganger årlig, etter avtale. I tillegg kommer opplæring/veiledning etter behov.

Det gjennomføres møte med kommuneledelsen i alle kommuner en gang i året. Her blir tannhelsesdata for kommunen presentert, med vekt på evt. sosial ulikhet i helse. Andre forhold som tas opp er personellsituasjonen, klinikkstruktur, utfordringer i samarbeid og evt. felles satsingsområder.

Det gjennomføres ulike typer prosjekter og samarbeid som ikke er avtalefestet. Dette kan være samarbeid med barnehager, skoleundervisning på ulike nivåer, fra grunnskole til høgskole. Samarbeid med flyktningsjeneste, pensjonistforeninger, diabetesforeninger og lignende. Samarbeid med barneverntjenesten i alle kommuner. Det er laget et system for melding til barneverntjenesten som ble satt i verk fra 01.01.09, og det har ført til en betydelig økning i meldinger fra tannhelsetjenesten. De blir også gjennomført regelmessige samarbeidsmøter med barneverntjenestene rundt i kommunene.

Det er i løpet av 2009 blitt gjennomført en undersøkelse av tann- og munnstell ved alle sykehjem i Buskerud. Tilsvarende undersøkelse ble gjort i 1998 og i 2001. Resultatet i 2009 er svært positivt sammenlignet med tidligere år.

Det er etablert tilbud om tannbehandling under narkose på fylkets tre sykehus. Tilbudet er spesielt rettet mot små barn og psykisk utviklingshemmede. Vel 200 pasienter fikk tannbehandling i narkose i 2009.

Personer som på grunn av et rusmiddelproblem mottar tjenester etter sosialtjenestelovens § 4-2 får tilbud om gratis tannbehandling. 272 rusmisbrukere har benyttet seg av tilbudet i 2009.

Fire kommuner i Buskerud har lavterskeltilbud til rusmisbrukere. Tre har tannbehandling med i tilbudet og får eller kjøper tjenester av offentlig og privat tannhelsetjeneste.

Folkehelsearbeid er fast tema på alle ledermøter, distriktsmøter og på det årlige etatsmøtet i tannhelsetjenesten.

Resultatområde 85 Spesialisthelsetjenesten

85.3 Lov om transplantasjon

Ingen saker i 2009

85.4 Tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler

Fylkesmannen har i 2009 gitt 21 leger generell tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler.

3 leger har fått avslag på sin søknad.

148 leger har fått spesiell tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler til 375 pasienter.

Antall saker behandlet: 337

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid: 2 (dager)

Tillatelser til å rekvirere sentralstimulerende legemidler. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMBU	337	2
Sum	337	

85.5 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Ingen saker i 2009

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMBU	0	
Sum	0	

Resultatområde 86 Omsorgstjenester

86.1 Omsorgsplan 2015

Hovedansvaret for arbeidet med Omsorg 2015 er i Buskerud lagt til Helseavdelingen hvor det er ansatt prosjektleder i helstilling. Forøvrig er det etablert en arbeidsgruppe hvor både sosial- og helsefaglig kompetanse er representert.

Fylkesmannen i Buskerud har bl.a. gjennomført følgende aktiviteter for å bidra til å sette fremtidens omsorgsutfordringer på dagsordenen:

- På Fylkesmannen kontaktmøte våren 2009 med alle ordørerne og rådmennene i fylket til stede var Regiondirektør fra Husbanken invitert til å holde foredrag om de ulike finansieringsordninger til omsorgsboliger og sykehjem.
- Også på de årlige dialogmøtene med kommuner enkeltvis eller regiononsvis samlet tar Fylkesmannen opp utfordringer knyttet til omsorgstjenestene, rekruttering/personell mm.
- Fylkesmannen arrangerte i mars 2009 en to dagers konferanse om "Omsorgs 2015" med 150 deltagere. Temaene der var bl.a. Demens-planen og ulike former for interkommunalt samarbeid, pårørendeskole, "Geriatriløft Drammen" som er et eksempel på etablert samarbeid mellom kommunen, Sykehuset Buskerud og Høgskolen. Videre var det det temaer som: "forebyggende arbeid blant eldre" og Samhandlings-reformen, "Tvangsomsorg" mm.
- Fylkesmannen har også arrangert en dagskonferanse med temaet "Ernæring og tannhelse i eldre år" med 50 deltagere og en konferanse om "Kvalitet i pleie og omsorgstjenesten" sammen med fylkesmannen i Telemark med 90 deltagere.
- I fylkesmannens årlige tilstandsrapport blir det gitt vurderinger av tilstanden i fylket samlet og kommunevis på flere områder som angår områder som faller inn under "Omsorg 2015".
- Fylkesmannen har lagt ut en rekke artikler på vår hjemmeside relatert til "Omsorg 2015" og dens delplaner.
- Det er kontaktpersoner for "Omsorg 2015" i hver kommune som får orienteringer/nyheter/informasjon via epost.
- Kontakt ellers med kommunene er ved besøk i kommunene, via telefon/korrespondanse.
- Fylkesmannen følger også med i gjennomføringen av hovedstrategiene ved å gjennomgå vedtatte kommuneplaner, helse- og omsorgsplaner, budsjett/regnskap og gjennom Kostra/Iplosrapportering.

86.2 Demensplan 2015

Det er stor interesse i kommunene i Buskerud for å utvikle en god demensomsorg - for den som er rammet av sykdommen - og deres pårørende. Dette arbeidet har allerede pågått over en del år, og i en landsdekkende kartlegging av kommunenes tilbud innen demensomsorgen utført av Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse (på vegne av SHdir) høsten 2007 kom Buskerud ut som et av de fylkene i landet som kunne vise til en relativ god dekning av dagtilbud, pårørendeskole mm. sammenlignet med andre fylker. Ny kartlegging er forventet våren 2010.

Fylkesmannen har bidratt med midler og deltatt i planlegging av to konferanser i løpet av 2009:

I juni ble det avholdt et helgekurs for yngre demente og deres familier på Sole Hotel. Fem pasienter og deres ektefeller/barn deltok, tilsammen 17 personer. Tilbakemeldingene for denne samlingen, hvor spesialpsykolog Per Chr. Haugen fra Nasjonalt kompetansesenter var fagansvarlig, fikk meget gode tilbakemeldinger.

I november 2009 ble det avholdt et dagskurs i kartlegging, utredning og diagnostisering av demens i Drammen. Målgruppen var leger og annet helsepersonell.

Det er ni kommuner i fylket som er såkalt ""modellkommune" og som i samarbeid med Nasjonalt kompetansesenter utvikler nye modeller for kommunal demensomsorg. På fylkesmannens todagers koferanse om "Omsorg 2015" i mars 2009 ble to kommuner invitert til å legge frem resultatene av sitt utviklingsarbeid: Nore og Uvdal om interkommunalt samarbeid om demensomsorgen i Numedal og Lier kommune om sitt arbeid med pårørendeskoler.

Det er nå 12 av våre kommuner som er med i opplæringsprogrammet "Demensomsorgens ABC", med omlag 220 deltagere. Fylkesmannen har deltatt på informasjonsmøter ulike steder i fylket sammen med Undervisningssjueheimen i Ål.

I 2009 startet Høgskolen i Buskerud opp med videreutdanning i demensomsorg og vi har også fått etablert tilbud om videreutdanning på fagskolenivå. Fylkesmannen har bidratt med midler til etableringen og ellers gjennom Kompetanseløftet prioritert søknader fra kommunene om opplæringstiltak innen fagområdet demens.

Ellers har det vært, og er, en rekke mindre utviklingstiltak på gang forskjellige steder i fylket som skaper engasjement og utvikling innen omsorgen for demente og deres familier.

21.september markerte Høgskolen i Buskerud sammen med Drammen kommune den internasjonale Alzheimerdagen med fagdag på Høgskolen om formiddagen og et arrangement på Bragernes Torg om ettermiddagen. Fylkesmannen bidro med midler til arrangementet.

Fylkesmannen har deltatt på flere konferanser og samlinger i regi av Nasjonalt kompetansesenter i løpet av året.

Videre har vi hatt flere innlegg på Fylkesmannens hjemmesider med relevans til arbeidet som foregår relatert til Demensplanen.

86.3 Kompetanseløftet 2015

Basert på kommunenes rapportering av resultater og plantall for 2009 vil fylkesmannen utarbeide en rapport til Helsedirektoratet innen 1.mars 2010, med oppdatering innen 1.juli.2010.

Videre vil arbeidet med Kompetanseløftet i forhold til oppdrag og resultatkrav bli lagt frem i Særskilt årsrapport for Omsorgsplan 2015 senere i år.

86.4 Investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger

Fylkesmannen har i 2009 hatt kontakt med fire kommuner særskilt i forbindelse med etablering av nye sykehjem/omsorgsboliger i fylket. ellers har fylkesmannen ved kommunedialogbesøk oppmuntret kommune til å tilskynde planlegging av nye bo- og omsorgstiltak.

Fylkesmannen har deltatt på de møter som regionvis har vært avholdt av Husbanken i forbindelse med fordeling av midler på årets kvote. Samtlige søknader fra Buskerud i 2009 ble gitt tilsagn om tilskudd:

Ringerike kommune : Fire prosjekter med i alt 35 sykehjemsplasser og 84 omsorgsboliger med heldøgns pleie- og omsorg. Noen av disse prosjektene var ombygging av eldre institusjoner.

Hole kommune: Åtte nye sykehjemsplasser

Kongsberg kommune: To prosjekter med tilsammen 20 nye omsorgsboliger

Sigdal kommune: To nye omsorgsboliger med heldøgns omsorg og pleie

86.5 Kvalitet i helse- og omsorgstjenesten

Alle kommunene har fått veiledning vedrørende IPLOS. Det er ikke avholdt spesifikke kurs på området, men ved enkelthenvendelser er det gitt råd og veiledning. Når tilsyn gjennomføres, blir IPLOS registreringer innhentet som en del av pasientjournalen og brukes aktivt under tilsynet.

I Fylkesmannens "Tilstandsrapport" som leses av politikere og administrasjon, er IPLOS-registreringer publisert og viser de store forskjellene det er mellom kommuner i forhold til brukere som mottar pleie - og omsorgstjenester under 66 år, og andelen 80+.

Det er gjennomført en omsorgskonferanse hvor alle kommunene var representert. Omsorg 2015 og blant annet legetjenester i sykehjem var et av hovedområdene. Det er gjennomført tilsyn med legetjenester i sykehjem i fem kommuner; sykehjemslegens arbeidsoppgaver, funksjon og omfang var i denne sammenhengen et hovedtema.

86.6 Undervisningssykehjem/ Undervisningshjemmetjenester

Fylkesmannen har deltatt i Styringsråd for Undervisningssjukeheimen i Ål og har ellers samarbeidet tett med prosjektleder om ulike tiltak, f.eks. kursdager og spredning av kunnskap. Fylkesmannen har også deltatt sammen med prosjektleder på informasjonsmøter om Demensomsorgens ABC ulike steder i fylket. Fylkesmannen har tildelt Undervisningssjukeheimen midler fra Kompetansekløftet til videre-fordeling til ulike småprosjekter rundt i kommunene.

Undervisningssykehjemmet samarbeider tett med Høgskolen i Buskerud, og har også opprettet en ny 30% stilling som prosjektleder for palliativ omsorg. Vedkommende som er ansatt er ellers ansatt som kreftsykepleier ved Palliativ enhet ved Sykehuset Buskerud, og det er allerede etablert et nettverk hvor alle kommunene i fylket er representert. Nettverket vil følge de anbefalinger som er gitt fra Regionalt Kompetansesenter (KSBL) om nettverksarbeid i regionen, med lokale tilpasninger.

Det var fem kommuner i Buskerud som i 2009 søkte om å få tildelt Undervisningshjemmetjenester, og fylkesmannen deltok i vurderingen av søknadene og avga i den forbindelse en uttalelse til Helsedirektoratet. Fylkesmannen er representert i styringsrådet og vil følge kommunens satsingsområder videre fremover.

86.7 Økt forvaltningskompetanse. Saksbehandling i helse- og omsorgstjenesten

Fylkesmannen i Buskerud, Helseavdelingen og Sosial- og familieavdelingen, har i flere år gjennomført to dagers kurs i saksbehandling for helse- og sosialtjenesten, pleie og omsorg. Disse kursene har vært avholdt årlig, med henholdsvis grunnkurs og videregående kurs annet hvert år. Slike kurs ble ikke gjennomført i 2008 og 2009. Fylkesmannen har imidlertid gjennomført andre saksbehandlingkurs med mer avgrensede tema.

Det er arrangert to fagdager i nettverket som består av ansvarlige for bestillerenhetene og vedtaksansvarlige i 17 kommuner i 2009. I disse samlingene har vi gjennomgått saksbehandling, jobbet med aktuelle klagesaker, aktuelle problemstillinger som er meldt av kommunene og vi har invitert eksterne forelesere som Pasient- og brukerombudet og Helsedirektoratet. Vi har også arrangert ett to-dagerskurs om omsorgslønn og BPA, med eksterne forelesere som RO, Uloba og Norsk handikapforbund. På kurset deltok det 52 personer fra kommunene. Vi har hatt møter med tre kommuner for å gi konkret veiledning i saksbehandling. Det er videre gitt informasjon til kommunene via vår hjemmeside på internett, i egne brev og i kontakt med den enkelte kommune. Vi har holdt kurs i kapittel 4A i sosialtjenesteloven for 7 kommuner og vi har hatt fire fagsamlinger i samme tema for alle

kommunene i fylket hvor spesialisthelsetjenesten har deltatt på to av samlingene. På den siste samlingen deltok også en representant fra Helseavdelingen. I løpet av året har vi hatt jevnlig møter med spesialisthelsetjenesten for å formidle felles forståelse av praktiseringen av regelverket i sosialtjenestelovens kapittel 4A og for å gi spesialisthelsetjenesten kunnskap om saksbehandlingsreglene som de trenger i sin kontakt ut i kommunene. Videre har vi i våre tilsyn og klagesaker påpekt eventuelle mangler ved saksbehandlingen.

Det er også gjennomført to dagers kurs i generell forvaltningsrett og skjønnsutøvelse knyttet til sosialtjenesteloven kap 4, 5 og 6.

86.9 Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming

Det er i 2009 arrangert 4 nettverksmøter i to etablerte nettverkene for kommunene. Det var deltakere fra 18 kommuner, spesialisthelsetjenesten og Omsorgspartner. Det er gjennomført dialogmøter med tre kommuner og jevnlig møter med spesialisthelsetjenesten. Alle disse møtene gir oss kunnskap om kommunenes arbeid med kapittel 4A, samtidig som de gir oss anledning til konkret veiledning i enkeltsaker.

Det er gjennomført et systemrettet tilsyn på dette området hvor vi avdekket svikt i kommunens arbeid. Som et resultat av vår overprøving av nye vedtak om bruk av tvang og makt sammenholdt med en risikovurdering, har vi også gjennomført 12 stedlige tilsyn.

En representant fra Fylkesmannen i Buskerud videre deltatt i arbeidet med å lage rutiner for gjennomføring av stedlig tilsyn i regi av Helsetilsynet. Vi har evaluert de nye malene vi jobbet med i 2008. Vi har også i 2009 prioritert å stille som foredragsholdere når kommunene arrangerer kurs. Dette har vært tilfelle i 7 kommuner i 2009. Gjennom deltakelse i kommunenes opplæring har vi avdekket uhjemlet bruk av tvang og makt. Det er videre gitt informasjon til kommunene via vår hjemmeside, i egne brev og i kontakt med den enkelte kommune. Vi ser fortsatt at noen kommuner ikke fatter nye vedtak etter at vedtaksperioden har utløpt. Samtidig ser vi at andre kommuner har satt dette arbeidet i system og får det til å fungere ved at de har stor oppmerksomhet på området.

Fylkesmannen har mottatt 4 357 meldinger om skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner. Dette er en nedgang på ca 300 meldinger i forhold til tidligere år. Beslutningene har omfattet 61 (38 i 2008) personer hvorav syv har vært barn under 18 år. 41 vedtak er overprøvd av Fylkesmannen, to av disse ble ikke godkjent. Heller ikke i 2009 har vi mottatt klager. Det er gitt dispensasjon fra utdanningskravet i 234 tilfeller. Dette er en kraftig økning i forhold til fjoråret. 59 søknader ble avslått. **Gjennomsnittlig saksbehandlingstid hos Fylkesmannen i disse sakene er 40 dager.** En sak ble avgjort i løpet av åtte dager. Lengst registrerte saksbehandlingstid er 137 dager. Dette skyldes delvis manglende deltakelse fra habiliteringstjenesten og at tiltaket endret seg underveis. Vi anså det som viktig å avvente ytterligere dokumentasjon i stedet for å oppheve vedtaket da det hadde foregått bruk av tvang over lang tid uten nødvendig vedtak.

86.10 IPLOS – individbasert pleie- og omsorgsstatistikk

Vi har i 2009 gitt løpende veiledning til kommunene og vi følger opp og påser at kommunen har gjennomført IPLOS-registrering i de klagesakene vi har til behandling etter sosialtjenesteloven kap 4.

Fylkesmannen deltok på Helsedirektoratets kursdag i april 2009 i Drammen sammen med representanter for alle kommunene i Buskerud. Temaet var opplæring i ny versjon av IPLOS, erfaringsutveksling og presentasjon av resultater.

Fylkesmannen har våren 2009 hatt kontakt med alle kommunene for å innhente opplysninger om kontaktpersoner i IPLOS. Oppdatert liste er oversendt alle kommunene og Helsedirektoratet.

Fylkesmannen har hatt innlegg på hjemmesiden i forbindelse med IPLOS ved to anledninger i 2009 og ellers besvart henvendelser fra kommunene om innsending av IPLOSdata mm.

I Fylkesmannens Tilstandsrapport utgitt i 2009 ble det orientert om nytteverdien av IPLOS og vist eksempler fra IPLOS-statistikken.

I forbindelse med "Ny veileder om Personvern og informasjonssikkerhet i helse- og sosialtjenesten i kommunene" sendte fylkesmannen brev til alle kommunene hvor de ble bedt om å besvare spørreskjema om ovennevnte. Brevet ble sendt til Rådmannen med kopi (på epost) til Iploskontaktene i alle kommunene. Fyldig orientering ble også

lagt ut på fylkesmannens hjemmeside. Til tross for en purrerunde er det bare 10 kommuner som har besvart og sendt inn svarskjemaet.

Fylkesmannen er ikke tilfreds med en så lav grad av tilbakemeldinger i denne saken. Opplysningene som gis i svarskjemaene gir oss også et bestemt inntrykk av at her er det forbedringspotensial.

Fordelingen av svar er som følger:

- Alle 10 kommunene opplyser at det er etablert klare ansvars- og myndighetsforhold for bruk av IT-systemer
- Alle kommunene opplyser at de har en sikkerhetsansvarlig i kommunen
- Syv kommuner opplyser at de har sendt melding til Datatilsynet, to kommuner svarer nei og en kommune er usikker på om de har gjort det
- Seks kommuner svarer at de er kjent med "Norm for informasjonssikkerhet i helsesektoren" med faktaark, fire kommuner opplyser at ikke kjenner til dette
- Åtte kommuner svarer at de er kjent med Datatilsynets "Veileder for kommuner og fylker", to kommuner har ikke kjennskap til denne
- Ni kommuner har etablert rutiner for informasjonssplikt, en kommune har ikke etablert slike rutiner
- Ni kommuner svarer at de har etablert rutiner for innsyn, en har ikke etablert dette
- Alle ti kommunene opplyser at de har etablert tilgangsstyring i fagsystem/journal
- Åtte kommuner har system for internkontroll, to har ikke
- Kun en av de ti kommunene svarer at de har hatt opplæringstiltak for ansatte på dette feltet
- Fem kommuner svarer at systemene er kjent for alle aktuelle aktører, fire svarer nei og en kommune er usikkert

Fylkesmannens konklusjon er at dette området må vies større oppmerksomhet og følges opp.

Resultatområde 87 Psykisk helse

87.7 Videre utvikling av det psykiske helsearbeidet i kommunene

- Fylkesmannen skal ha særlig oppmerksomhet rettet mot utviklingen i den enkelte kommune og fremskaffe informasjon om denne utviklingen i lys av at tilskuddene til psykisk helsearbeid fra 2009 er innlemmet i rammetilskuddene
- Fylkesmannen skal bistå i direktoratets arbeid for økt rekruttering av psykologer til kommunene. Direktoratet vil komme tilbake med ytterligere informasjon om dette oppdraget

Fylkesmannen kjenner til at utover de 4 psykologstillingene som Drammen kommune etablerte under Opptrappingsplanen, har også Numedalskommunene ansatt en psykolog.

- Fylkesmannen skal bistå i direktoratets arbeid med etablering av ACT-team (Assertive Community Treatment). Direktoratet vil komme tilbake med ytterligere informasjon om dette oppdraget

Det ble ikke startet opp arbeid med utvikling av ACT-team (Assertive Community Treatment) i 2009.

- Fylkesmannen skal i likhet med tidligere år behandle og prioritere søknader fra kommunene om tilskudd til kommunen i forbindelse med de tverrfaglige videreutdanningene i psykisk helsearbeid og i psykososialt arbeid for barn og unge. Sistnevnte videreutdanning skal prioriteres. Embetene skal fremme samlet søknad som sendes direktoratet

Fylkesmannen har behandlet og prioritert søknader fra kommunene om tilskudd til kommunen i forbindelse med

de tverrfaglige videreutdanningene i psykisk helsearbeid og i psykososialt arbeid for barn og unge. 19 personer fra 8 forskjellige kommuner hatt fått dekket utdanning, ingen kommuner har fått utgifter til reise og opphold finansiert.

- Fylkesmannen skal gi bistand til fagpersonell og kommunenes politiske og administrative ledelse med sikte på til kvalitets- og kompetanseheving i det psykiske helsearbeidet og gode samhandlingsrutiner og -løsninger.

Fylkesmannen har hatt kontakt med etablert nettverk for kontaktpersoner i kommunene samt spesialisthelsetjenesten, men det har i 2009 ikke vært avholdt samlinger.

- Fylkesmannen skal bidra til å utvikle og gjennomføre ny strategi for videreutvikling av kommunalt arbeid for barn og unges psykiske helse. Psykisk helsearbeid for barn og unge og særlig skolehelsetjenestens innsats på dette feltet skal fortsatt vektlegges.

Alle kommuner har Helsestasjon for ungdom. De største kommuner har eget tilbud, mens det for mindre kommuner er et interkommunalt tiltak.

- Fylkesmannen skal etablere nettverk for kommunene i det enkelte fylke der også spesialisthelsetjenesten deltar med vekt på samarbeid og samhandling. Nettverkene skal også kunne være fora for brukerorganisasjonene og for tverrsektorielt arbeid. Dette må også ses i sammenheng med fylkesmennenes arbeid på rusfeltet, jf pkt 88.2 nedenfor.

Det har vært avholdt samlinger i de etablerte nettverk for kommunene sammen med spesialisthelsetjenesten, uten at dette har vært i regi av Fylkesmannen. Planer for videre arbeid med brukerorganisasjoner og for tverrsektorielt arbeid er påbegynt, men ikke blitt gjennomført pga kapasitetshensyn.

- Fylkesmannen skal samarbeide med det nasjonale kompetansesenteret for kommunalt psykisk helsearbeid som er etablert i Trondheim.

Samarbeide med NAPHA kom i gang i 2009 og fortsetter videre ut i fra planene som er lagt.

- Fylkesmannen skal bidra til at kartlegging og oppfølging av tiltak for mennesker med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer med behov for tilrettelagte tilbud blir prioritert i 2009. Fylkesmannens rusfaglige kompetanse må trekkes inn i dette arbeidet jf pkt 88.2.

Arbeidet med kartlegging og oppfølging av tiltak for mennesker med alvorlig psykiske lidelser og rusproblemer med behov for tilrettelagt tilbud er under planlegging sammen med Fylkesmannens rusfaglige kompetanse.

- Fylkesmannen skal også vektlegge sammenhengen mellom det psykiske helsearbeidet og innsatsen når det gjelder rusarbeidet og folkehelsearbeidet, jf Opptrappingsplanen for rusfeltet

Det har blitt lagt planer for det videre arbeid når det gjelder sammenhengen mellom det psykiske helsearbeid og innsatsen når det gjelder rusarbeid og folkehelsearbeid. Av kapasitetshensyn er ikke dette gjennomført i praksis.

- Fylkesmannen skal i 2009 kvalitetssikre og videresende kommunens rapportering på psykisk helsefeltet. For rapporteringsåret 2008 omfatter dette både bruken av de statlige øremerkede tilskuddene, og rapporteringen på kommunale "egenfinansierte" tiltak innen psykisk helsearbeid som ble innført for året 2007 (jf rundskriv IS-24/2008). Her inngår også deltakelse i mål- og indikatorarbeidet.

Fylkesmannen kvalitetssikret og videresendte kommunenes rapportering på psykisk helsefeltet. Kommunene har oppfylt kravene til utbetaling og overføring av midler til videreutdanning. 8 kommuner hadde tilbakeholdte midler, disse er utbetalt.

- Fylkesmannen skal i 2009 stimulere kommunen til økt vektlegging av reell brukermedvirkning, herunder styrket samarbeid med brukerorganisasjonene.

Det har blitt lagt planer for samarbeid med brukerorganisasjonene, men av kapasitetshensyn er ikke dette gjennomført i praksis.

- Fylkesmannen skal i 2009 stimulere den enkelte kommune til å sørge for god informasjon til befolkningen om tilbudet på psykisk helsefeltet. Direktoratet vil fortsatt bidra med veiledning. Embetene skal også bistå i direktoratets øvrige informasjonssatsning

Nettverket i kommunene og spesialisthelsetjenesten har fått informasjon om tilbudet på psykisk helsefeltet. Informasjonen er også lagt ut på Fylkesmannes hjemmeside.

- Fylkesmannen skal i 2009 bistå med gjennomføring av og samarbeid om Nasjonal strategiplan for arbeid og psykisk helse (2007-2012). NAV fylke er en viktig samarbeidspartner i den sammenheng

Arbeidet med å bistå med gjennomføringen av og samarbeid om Nasjonal strategiplan for arbeid og psykisk helse er startet opp. Det er lagt planer for samarbeid med Nav fylke.

- Fylkesmannen skal i 2009 bidra til implementering av Aktivitetshåndboken – fysisk aktivitet i forebygging og behandling

Implementering av Aktivitetshåndboken - fysisk aktivitet i forebygging og behandling har ikke vært fulgt opp.

Resultatområde 88 Rusområdet

88.2 Rusmiddelarbeid

Det er ansatt egen rusrådgiver ved embetet som har som oppgave å følge opp Opptappingsplanen på rusfeltet.

Tilskuddsordningen

Fylkesmannen forvalter tilskuddsordningen på rusfeltet. Dette innebærer at vi må sikre at ordningen gjøres kjent for målgruppen og kontrollere og følge med på om tildelte tilskudd benyttes i samsvar med fastlagte kriterier og gjeldende regelverk. I 2009 har vi forvaltet fire ulike tilskudd på rusfeltet og det overordnede målet er å redusere de negative konsekvensene rusmiddelmisbruk har for enkeltpersoner og for samfunnet. Formålet med tilskuddsordningen er å fremme fag - og metodeutvikling i det kommunale rusarbeidet. 4 kommuner er tildelt tilskudd til lavterskel helsetiltak for rusmisbrukere (LAV), 4 kommuner får tilskudd til oppfølging av pasienter i legemiddelasistert rehabilitering (LAR) og 13 kommuner får tilskudd for styrke kommunens helhetlige tjenestetilbud til personer med rusrelaterte problemer (STYRK). Samlet er det 14 kommuner som mottok tilskudd i 2009 og det ble fordelt kr 13 181 885.-. I 2009 kom Drammen kommune med i forsøk med bruk av koordinerende tillitspersoner og dette forsøket har fått særlig oppfølging fra Fylkesmannen. Vi har som tilskuddsforvalter etablert rutiner for å sikre kontroll med bruken av tilskuddet gjennom skriftlig rapportering og besøk i tilskuddskommunene og tiltakene. Det ble også høsten 2009 holdt en 2 dagers samling for alle tilskuddskommunene, både for å gi økt kompetanse i prosjektledelse, sikre erfaringsoverføring mellom kommunen og føre kontroll med bruken av midlene. Vi har nådd de nasjonale målene med tilskuddsordningen ved at det var flere søkerkommuner fra Buskerud i 2009 enn året før, og samlet tilskudd til fylket økte med fire millioner.

Opplæring- og informasjonstiltak.

Vi har i 2009 videreført samarbeidet med Høgskolen i Buskerud når det gjelder videreutdanning i rus- og psykisk helsearbeid. Det gjennomføres fire moduler som samlet gir 60 studiepoeng. Vi har bidratt både ved planleggingen av innholdet i de ulike modulene, og som foreleser. Høsten 2009 startet Høgskolen opp med et nytt kull på 60 personer samtidig som første kull var inne i sitt siste semester. Fylkesmannen har via kompetansemidler til rusfeltet støttet både studiet ved Høgskolen i Buskerud og andre relevante videreutdanninger. Det har vært svært god oppslutning om utdanningen og gode tilbakemeldinger fra studentene. Vi anser dette som en svært god modell for utvikling og kompetanseheving i det kommunale rusarbeidet. Høgskolen i Buskerud har nå startet planleggingen av en Master i rusarbeid, og Fylkesmannen har gitt økonomisk støtte til etablering og utvikling av dette studiet.

Det er laget en felles kompetanseplan for 2009 og 2010 for fem fylkesmannsembeter, kompetansesenteret, KORUS Øst for å samordne kurs i tråd med intensjonene i opptappingsplanen. I 2009 har det vært gjennomført basis kurs i rus og psykiatri for ansatte i NAV og kommunalt ansatte. 125 personer deltok på 2 dagers opplæring. I tillegg ble det gjennomført kurs (2+1+1 dager) i Motiverende Intervju for erfarne ansatte i kommunene.

På bakgrunn av tilbakemeldinger fra spesialisthelsetjenesten, klagesaker og tilsyn i kommunene mener

Fylkesmannen det er viktig å bidra til økt kompetanse på kartlegging av rusavhengighet. Dette både for å sikre bedre henvisninger til behandling, men også for å kunne innrette de kommunale tiltakene på en mer treffsikker måte, jf årsrapporten for 2008 hvor vi uttrykte bekymring for manglende "matching" mellom behandlingsbehov og behandlingstilbud. Vi har derfor fullfinansiert ADDIS sertifisering for 12 personer i 2009. Opplæringen blir evaluert i 2010.

Det er opprettet fire faglige fora og nettverk for kommunene knyttet til rusmiddelarbeid. Fylkesmannen direkte involvert i tre av disse. Et nettverk har møter hver måned og har deltakere fra kommunene i nedre del av Buskerud og spesialisthelsetjenesten. Her blir det drøftet ulike faglige problemstillinger. Møtene bidrar til bedre samhandling mellom de to nivåene og et bedre og mer helhetlig tjeneste- og behandlingstilbud. Nettverket Rusteam er etablert for ruskonsulentene i alle kommunene i fylket og møtes en dag to ganger i året. Aktuelle problemstillinger drøftes i grupper og plenum. Fylkesmannen arrangerer disse møtene. Det arrangeres årlig en felles samling over to dager mellom ulike deler av det kommunale tjenesteapparat og spesialisthelsetjenesten. Formålet med dette nettverket er å utarbeide rutiner for bedre samhandling mellom de to nivåene. Fylkesmannen bidrar økonomisk til gjennomføringen av seminaret og deltar også som et medlem av arbeidsgruppen som planlegger seminaret. Det har vært stor interesse for disse dagene med oppmøte på rundt 80 deltakere. Fra kommunen har det deltatt representanter både fra pleie- og omsorgstjenesten, helsetjenesten og rustjenesten. Det har også vært avholdt ett møte i nettverk som består av ansatte fra pleie- og omsorgstjenesten, rustjenesten og psykiatritjenesten. Hver kommune må møte med en representant fra alle tre tjenesteområdene og hver kommune forplikter seg mellom hvert møte til å iverksette egne tiltak for å bidre samhandlingen rundt rusmisbrukerne i kommunen. Arbeidet med individuell plan står her sentralt og det er et mål med arbeidet at antall individuelle planer vil øke i de kommunene som deltar i dette nettverket.

I samarbeid med LAR Buskerud ble det gjennomført en høringskonferanse i forbindelse med forslag til ny LAR forskrift og faglige retningslinjer. Innspillene fra deltakerne (ruskonsulenter, LAR konsulenter og kommuneleger) ble innarbeidet i felles høringsuttalelse fra embetet/Helsetilsynet. Fylkesmannen og Helsetilsynet i Buskerud har også deltatt på ulike møter med kommunene og spesialisthelsetjenesten for å informere om aktuelt regelverk som bl.a pasientrettighetsloven.

Vi har igangsatt et samarbeid med SERAF for å planlegge kurs i rus- og avhengighetsmedisin for allmennlegene i Buskerud.

Individuell plan.

Fylkesmannen registrerer at det fortsatt er store utfordringer når det gjelder samhandling og samordning av de kommunale tjenestene, også på tvers av nivåene. Dette gjenspeiles i at det er for få individuelle planer som utarbeides sammenlignet med antall tjenestemottakere som har krav på dette. Vi gjennomførte derfor to konferanser i fylket i 2009 hvor målet var å gi inspirasjon og skape engasjement rundt arbeidet med individuelle planer. Det ble fokusert på gode eksempler, gode erfaringer og godt arbeid med planarbeidet. Også her var det stor oppslutning fra kommunene og vi vil følge opp arbeidet i 2010 med sikte på økt innsats og flere individuelle planer. Særlig rusfeltet har vært preget av lite bruk av individuelle planer. Fylkesmannen har gjennomgått tiltaksplaner mv fra 2 kommuner, og ser at det i noen tilfeller ikke er stor forskjell på en tiltaksplan/ behandlingsplan og en individuell plan. Det er åpenbart behov for å styrke innsatsen ytterligere på dette området. Det er positivt å registrere at det er inngått en konkret samarbeidsavtale mellom Drammen kommune og Sykehuset Buskerud HF i 2009 hvor målsettingen er å sikre et godt og effektivt samarbeid mellom de to nivåene slik at rusmiddelavhengige får hjelp fra begge instanser tilpasset sine behov. Arbeidet med individuell plan er en viktig del av samarbeidsavtalen.

Lokal forebygging

Fylkesmannen har i 2009 informert kommunene i fylket om de ulike programmene som gjennomføres i regi av kompetansesenteret Borgestadklinikken. Flere av kommunene får rustilskudd til lokale forebyggingstiltak.

Samarbeid med bruker organisasjoner

Fylkesmannen har opprettet et tett samarbeid med 2 lokale representanter for RiO og Lar Nett. Lar Nett har også fått økonomisk støtte til å lage en brosjyre.

Ressursrapportering

Konferer tabell.

Denne er sammenstilt av tall fra

- Fylkesmannens helseavdeling/ Helsetilsynet i Buskerud og
- Fylkesmannens Sosial- og familieavdeling

som er de to avdelingene som i hovedsak løser oppdragene fra Helsedirektoratet og Statens helsetilsyn.

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 75 og 86	82	31	82	31
Resultatområde 76 og 77	125	18	125	18
Resultatområde 81	66	30	66	30
Resultatområde 82	266	0	266	0
Resultatområde 83	66	0	66	0
Resultatområde 84 og 85	99	13	99	13
Resultatområde 87 og 88	16	66	16	66
Sum:	720	158	720	158

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 81 Tilsyn og klagesaksbehandling etter sosialtjenesteloven

Se rapportering på resultatområdets underpunkter. Våre aktiviteter er prioritert etter en vurdering av risiko for svikt og den enkeltes rettsikkerhet. Antall klager på kommunale vedtak fattet etter sosialtjenesteloven er noe redusert i 2009. Fylkesmannen i Buskerud mottar likevel - i landsmålestokk - et høyt antall klagesaker. Vi prioriterer disse sakene og har kort saksbehandlingstid. Nærmere 75% av sakene ble avgjort i løpet av to uker etter at de ble mottatt av oss.

81.1 Planlagte tilsyn

Fylkesmannen har utarbeidet tilsynsplan for 2009 innen fastsatt frist. Det er gjennomført 11 tilsyn med sosialtjenesten utført som systemrevisjon. **Dette er ett tilsyn mer enn det fastsatte resultatkravet.** To av tilsynene er knyttet til kommunale sosial- barnevern- og helsetjenester til barn og unge. Tre tilsyn ble gjennomført i barne- og avlastningsboliger. På bakgrunn av en risiko- og sårbarhetsanalyse ble det også gjennomført tre systemrevisjoner i kommuner hvor vi var bekymret for det midlertidige botilbudet. Det ble også gjennomført to tilsyn med tjenester til eldre hjemmeboende over 67 år og ett tilsyn med bruk av tvang og makt etter sosialtjenesteloven § 4A.

Alle revisjonene med unntak av to resulterte i at det ble konstatert ett eller flere avvik (brudd på lov eller forskrift).

I tillegg til systemrevisjonene ble det gjennomført tilsyn i ett privat omsorgstiltak for rusmisbrukerei samarbeidet med Helsetilsynet i Buskerud1. I forbindelse med vårt arbeid etter sosialtjenesteloven kap 4A ble det også gjennomført 17 stedlige tilsyn i henhold til § 4A-5.

Ved utgangen av 2009 var ett avvik fra tilsyn gjennomført før 31. desember 2008 ennå ikke lukket. Kommunen har ikke vært villig til å fatte nødvendig vedtak overfor den bruker avviket er knyttet til. Det har vært skriftlig korrespondanse mellom Fylkesmannen og den aktuelle kommunen i hele 2009. Ny redegjørelse er nå mottatt. Dersom vi etter fortsatt ikke kan anse tilsynet for avsluttet vil vi vurdere å gi kommunen pålegg om retting etter sosialtjenesteloven § 2-6.

81.2 Områdeovervåking

Fylkesmannen har etablert interne rutiner for å sikre at informasjonen som innhentes via tilsyn, klagesaker og

andre relevante kilder blir systematisert og gjort tilgjengelig slik at det kan hentes ut ved f.eks planlegging og prioritering av tilsyn. Fylkesmannen skal i henhold til oppdragsbrevet formidle sine risikovurderinger knyttet til tjenester for mennesker med psykiske lidelser til Statens helsetilsyn gjennom de årlige prioriteringsinnspill for 2011, eventuelt i tillegg i Helse- og sosialmelding/Medisinalmelding for 2009 eller på andre måter Fylkesmannen finner det formålstjenelig. En kort oppsummering av vurderingene skal gjengis i årsrapporten til Fornyings- og administrasjonsdepartementet for 2009. Vi har ikke i løpet av 2009 fått nærmere informasjon om hva som er det konkrete innholdet i dette oppdraget og det er derfor vanskelig å gjennomføre tilfredsstillende rapportering. Vi har imidlertid hatt fokus på denne brukergruppen gjennom landsomfattende tilsyn tidligere år og tilsynene ble gjennomført etter konkrete risikovurderinger. Gjennom kompetansetiltak, klagesaker og hendelsesbaserte tilsyn er også denne brukergruppen ivaretatt fordi mange av disse pasientene også har en rusavhengighet. Det er tett samarbeid mellom rusrådgiver og rådgiver psykisk helse for å samordne arbeidet mot denne gruppen.

Fylkesmannen har i særskilt brev til Statens helsetilsyn gitt en beskrivelse av utviklingstrekk av betydning for brukerne av kommunale sosialtjenester som er integrert i NAV-kontor per 31. august 2009. Vi var i 2009 fortsatt bekymret for om kommunene ivaretok sitt ansvar for de sosiale tjenestene etter etableringen av NAV kontorene. Henvendelse fra tjenestemottakere viser også at måten NAV kontorene organiseres på kan ha betydning for hvor godt det sosialfaglige arbeidet ivaretas. Opplæring og kompetansetiltak er imidlertid etterspurt og ansatte fra NAV kontorene er godt representert på ulike samlinger. Vi konkluderte i rapporten med at NAV kontorene fortsatt har mange utfordringer før intensjonen med reformen er nådd.

81.3 Klager etter sosialtjenesteloven

Fylkesmannen mottok 252 klagesaker etter sosialtjenesteloven i 2009. Dette er en reduksjon på 54 saker i forhold til tidligere år. Ved utgangen av året hadde vi behandlet 253 saker. 191 saker var knyttet til sosialtjenesteloven kap 5 og 62 saker etter kap 4. I ca 14% av sakene fikk klager medhold. Alle saker ble avgjort innen tre måneder. Dette er en høyere måloppnåelse enn det som er fastsatt av Helsetilsynet som resultatkrav på området. **74,7 % av sakene ble avgjort innen to uker etter at de var mottatt av Fylkesmannen.** Restansen ved årsskiftet var 7 saker.

81.4 Spesielle oppgaver etter sosialtjenesteloven kap. 4A

Fylkesmannen har mottatt 4 357 meldinger om skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner. Dette er en nedgang på ca 300 meldinger i forhold til tidligere år. Beslutningene har omfattet 61 (38 i 2008) personer hvorav syv har vært barn under 18 år. 41 vedtak er overprøvd av Fylkesmannen, to av disse ble ikke godkjent. Heller ikke i 2009 har vi mottatt klager. Det er gitt dispensasjon fra utdanningskravet i 234 tilfeller. Dette er en kraftig økning i forhold til fjoråret. 59 søknader ble avslått. **Gjennomsnittlig saksbehandlingstid hos Fylkesmannen i disse sakene er 40 dager.** En sak ble avgjort i løpet av åtte dager. Lengst registrerte saksbehandlingstid er 137 dager. Dette skyldes delvis manglende deltakelse fra habiliteringstjenesten og at tiltaket endret seg underveis. Vi anså det som viktig å avvente ytterligere dokumentasjon i stedet for å oppheve vedtaket da det hadde foregått bruk av tvang over lang tid uten nødvendig vedtak.

I 2009 ble det gjennomført 17 stedlige tilsyn ved tiltak der kommunen/og eller spesialisthelsetjenesten har vedtatt å bruke tvang og makt etter kap 4A.

81.5 Andre oppdrag

Fylkesmannen har overholdt de løpende rapporteringskrav på dette området gjennom hele 2009. Vi har i 2009 gjennomført kartlegginger på følgende områder:

- Rutiner for gjennomføring av avlastning ved sykdom hos barnet
- Antall barn i barneboliger og avlastningsboliger
- Innhold og funksjon i koordinerende enhet
- Forankring av systemansvaret for individuell plan

Resultatene og funnene fra kartleggingene fremgår av egne rapporter som er oversendt Statens Helsetilsyn direkte.

81.6 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen har i 2009 gjennomført tilsynsmessig oppfølging i 7 saker etter henvendelser fra brukere,

pårørende eller andre. Tilsynssakene gjelder de kommunale tjenestene etter sosialtjenesteloven kap 4 og kap 4A. Gjennom innhenting av dokumentasjon og gjennomgang av redegjørelser fra kommunene, har vi i flere av disse sakene funnet grunn til å påpeke en saksbehandlingspraksis eller lovforståelse som enten er direkte feil eller som praktiseres på en slik måte at det kan få uheldige konsekvenser for tjenestemottaker.

Resultatområde 82 tilsyn og klagesaksbehandling etter helsetjenestelovgivningen

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Saksstatistikk for 2009 er rapportert via fagsystemet RegRoT slik som bestemt. Av denne fremgår 112 tilsynssaker inn og 113 saker ut. Median saksbehandlingstid for de 113 sakene er 210 dager. Det har vært gjort en stor innsats for å få ferdigbehandlet de eldste sakene, hvilket gjenspeiler seg i at saksbehandlingstiden har vært såpass lang. Pr 31.12.09 var det 69 restanser, hvilket er færre enn ved de to foregående årsskifter, med median ventetid 105 dager, hvilket også er vesentlig kortere enn tidligere.

Oversikt over antall muntlige og skriftlige henvendelser fra politiet med spørsmål om etterforskning skal iverksettes foreligger ikke, heller ikke over antall saker hvor Helsetilsynet i Buskerud har bedt politiet om å etterforske sak uten forutgående henvendelse fra politiet. Det finnes ikke noen registreringsmulighet i RegRoT eller andre systemer der det går an å holde oversikt over dette.

Kopi av vedtak i tilsynssaker der det er påpekt pliktbrudd overfor helseforetak, kommuner eller andre virksomheter i helsetjenesten, er innsendt til Statens helsetilsyn.

82.2 Planlagt tilsyn

Helsetilsynet i Buskerud var pålagt og utførte 17 systemrevisjoner i 2009.

Systemrevisjonene som ble gjennomført i Buskerud i 2009 var:

Legemiddelbehandling i sykehjem

- Skavangertun, Kongsberg kommune
- Losjeplassen bo- og servicesenter, Drammen kommune
- Austjord behandlingssenter, Ringerike kommune
- Liertun sykehjem, Lier kommune
- Hole bo- og omsorgssenter, Hole kommune

Kommunenes tilbud til barn innen barnevern, sosial og helse

Samarb. m. SOFA

- Røyken kommune
- Øvre Eiker kommune

Kommunale sosial- og helsetjeneste til barn i barne- og avlastningsbolig

Samarb. m. SOFA, LOT

- Drammen kommune
- Øvre Eiker kommune
- Ringerike kommune

§ 3-3 meldeordning

- Sykehuset Buskerud HF, Medisinsk avdeling
- Ringerike sykehus Ortopedisk avdeling
- Drammen private sykehus
- Helse Blefjell Kongsberg sykehus HF, Gynekologisk avdeling
- § 3-3 meldeordning og forsvarligheten i fødetilbudet

Legers meldeplikt om førerkortkrav

- Sykehuset Buskerud HF, Nevrologisk avdeling
- Helse Blefjell, Kongsberg sykehus HF, Medisinsk avdeling
- Ringerike sykehus HF, Medisinsk avdeling

De enkelte revisjonsrapporter er lagt ut på hjemmesiden til Statens helsetilsyn: www.helsetilsynet.no. Det vises til disse.

82.3 Områdeovervåking

Risikovurderinger knyttet til tjenester for mennesker med psykiske lidelser: Erfaringer fra saker viser at det er utfordringer rundt å ivareta pasienter med sterkt selvskadende og suicidal atferd, som det etter gjeldende bestemmelser ikke er hjemmel for å tilbakeholde på tvang, og som skriver seg ut med høy risiko for å begå nye selvdestruktive handlinger. Likedes er det utfordringer med utskrivning av ferdigbehandlede pasienter som under gitte forutsetninger kan utgjøre en fare for andre, der det etter gjeldende bestemmelser ikke er tilstrekkelig hjemmel for tvungent psykisk helsevern uten døgnopphold. Det kommunale hjelpeapparat har da få muligheter til forsvarlig oppfølging dersom pasienten ikke selv ønsker det. Det vises til ytterligere omtale i Helse- og omsorgsmeldingen for 2009.

Kommunale helsetjenester som er integrert i NAV-kontor pr 31.08.09: Ingen slike i Buskerud.

Oppsummering av innkomne § 3-3 meldinger: Det ble i 2009 mottatt totalt 99 meldinger; herav om 19 dødsfall, 28 tilfeller med betydelig personskade og 52 tilfeller som kunne ha ført til betydelig personsskade. De hyppigst meldende avdelingene var kirurgisk avdeling, inkl ortopedi (32 meldinger), psykiatri (18 meldinger) og medisinsk avdeling inkl geriatri (15 meldinger). 96 meldinger var fra virksomheter under Vestre Viken HF og 3 meldinger fra private virksomheter. Det vises for øvrig til fullstendig oversikt som kan hentes ut fra data i Meldesentralen.

82.4 Klager etter helsetjenestelovgivningen

Rapportering

- Saksstatistikk er rapportert gjennom fagsystemet RegRot per 30. april 2009, 31. august 2009 og 31. desember 2009. med frist hhv. 5. mai 2009, 5. september 2009 og 7. januar 2010.
- Det er rapportert i henhold til rapporteringskrav i *brev av 19. desember 2008* vedrørende mottak og behandling av kopi av vedtak samt klager på vedtak om helsehjelp hjemlet i pasientrettighetsloven kap. 4 A. Rapportering skjedde per 30. april 2009, 31. august 2009 og 31. desember 2009 med frist hhv. 5. mai 2009, 5. september 2009 og 7. januar 2010

Antall behandlede saker og saksbehandlingstid:

Periode 01.01.09 - 31.12.09:

Tilsynssaker:

inn: 112

ut: 113

median saksbehandlingstid: 210 dager

gjennomsnittlig saksbehandlingstid: 183 dager

Rettighetssaker:

inn: 57

ut: 56; herav avvist 5

Syketransport: 32 saker

median saksbehandlingstid syketransport: 79 dager

gjennomsnittlig saksbehandlingstid syketransport: 79 dager

Andre rettighetsklager: 19 saker

median saksbehandlingstid: 74 dager

gjennomsnittlig saksbehandlingstid: 91 dager

Saker etter kap. 4 A i Pasientrettighetsloven:

Underretning om vedtak: 59, herav 55 fra kommunehelsetjenesten; fra 11 av fylkets 21 kommuner.

3 av vedtakene ble opphevet.

82.5 Andre oppdrag

Satsing på tilsyn med tjenester til eldre 2009-2012

Kartlegginger

Arbeid med å avslutte tilsyn

Prioritering av områder for tilsyn

Oppdragene gjennomført i henhold de formkrav, den aktivitet og de frister som ble gitt i oppdragsbrev fra Statens Helsetilsyn for 2009.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 91 og 92	10	0	10	0
Sum:	10	0	10	0

Utenriksdepartementet

Resultatområde 93 Apostiller

Ressursrapportering

I 2009 behandlet vi 1140 apostille saker.

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.		1510 Fagdep.	
Resultatområde 93 og 94	4	0	4	0
Sum:	4	0	4	0

Kultur- og kirke departementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Det ble i 2009 anvist til utbetaling kr. 5 183 223 i statstilskudd til registrerte og uregistrerte trossamfunn i Buskerud. Beløpet er fordelt på 48 trossamfunn.

Det ble registrert 6 nye trossamfunn i Buskerud.

Fylkesmannen foretok ingen tilsyn på dette området i løpet av 2009. Vi erfarer imidlertid at det fortsatt er en del uro internt i flere trossamfunn, og dette medfører behov for en tettere oppfølging av disse.

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Vi behandlet 42 søknader om tillatelse til å spre aske etter avdøde på åpent hav eller i høgjellet i 2009. 37 av søknadene ble innvilget, fem ble avslått. Avslagene ble stort sett gitt fordi ønsket sted ikke ble ansett å være tilstrekkelig øde. Det ble gitt flest tillatelser til spredning av aske i Hol kommune. 19 av søknadene kom fra personer utenfor Buskerud fylke.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Vi har hatt en søknad om dispensasjon for søndagsåpent som ble avslått. Videre hadde vi en skriftlig henvendelse vedr. konkurransesituasjon (i forhold til at utsalgssteders praktisering av loven – ”brustadbu”). Denne ble besvart pr. brev og det ble orientert om regelverket og Fylkesmannens oppgaver etter loven. Utover dette har vi hatt noen telefonhenvendelser om regelverket når det gjelder søndagsåpent og unntakene i loven og noen spørsmål ang. turistkommunestatus.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.		1510 Fagdep.	
Resultatområde 95, 96 og 97	16	0	16	0
Sum:	16	0	16	0

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Resultatområde 98 Oppdrag på det administrative området

98.1 Rekruttere og beholde medarbeidere

De sentrale retningslinjene blir fulgt når det gjelder planlegging for å øke rekrutteringen av personer med innvandrerbakgrunn. Vi har ikke utarbeidet egen lokal plan. Kvalifiserte søkere med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn blir innkalt til intervju, men ingen har foreløpig vært aktuelle for ansettelse i den jobben de har søkt.

Vi følger de forpliktelser det ligger i å være en IA-bedrift. Vårt sykefravær har økt med 2.19% fra 2007. Denne økningen skyldes bl.a. at vi har hatt en del sykemeldte gravide. Vi har skjerpet rutinene for oppfølging av sykemeldte. To ganger i året har vi åpnet for en gjennomgang av arbeidsplasser/arbeidsstillinger med tanke på ergonomi. Vi har hjemmekontorordning og fysisk aktivitet i arbeidstiden.

Vi bruker vår kontakt på NAV arbeidslivssenter aktivt.

Vi jobber med livsfaseorientert personalpolitikk. Vi ønsker at dette skal føre til at vi blir en attraktiv og god arbeidsplass, som kan rekruttere og beholde dyktige medarbeidere, få eldre arbeidstakere til å stå lenger i jobb og gi arbeidslust uansett alder.

En person med nedsatt funksjonsevne har vært engasjert i 80% stilling i 2009. Fra 1.2.2010 har denne personen fått fast ansettelse i samme stillingsprosent.

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Embete	Antall 2008	% 2008	Antall 2009	% 2009
FMBU	0	0	0	0
Sum	0	0	0	0

98.2 Kompetanseutvikling

I 2009 ble det satt av kr. 100.000 i fellesmidler til kompetansetiltak for alle ansatte. Det ble gitt anledning til å søke om midler til både vanlige og mer omfattende kompetansetiltak.

Innenfor personalområdet er kompetanseutvikling et prioritert område. Alle ansatte bør ha en karriereplan og ledelsen har et overordnet ansvar for systematisk kompetanseutvikling. Leder skal stimulere den ansatte til stadig videreutvikling, og ønske om eventuell økt kompetanseutvikling for den ansatte blir alltid drøftet i medarbeidersamtaler.

I vårt arbeid med utarbeidelse av en livsfasepolitikk er et av tiltakene at man skal ha avdelingsvise kompetanse- og bemanningsplaner med et 3 års perspektiv. Det åpnes for økt bruk av jobbrotasjon innen embetet og hospitering eksternt. Kompetanseutviklingen skal foregå i hele det yrkesaktive livet og med et likestillingsperspektiv.

Fordeling menn/kvinner i lederstillinger

Embete	Kunngjorte lederstillinger	% tilsatte kvinner	% tilsatte menn	Antall kvinnelige ledere	Antall mannlige ledere
FMBU	0	0	0	45	55

Fordeling av kompetansemidler

Embete	% kompetanse kvinner	% kompetanse menn	% under 50 år	% over 50 år
FMBU	69	31	50	50

98.3 Medvirkning

Vår Intranettside blir flittig brukt til informasjon til de ansatte. Allmøter blir gjennomført jevnlig.

Annenhver måned har vi møte i Samarbeidsutvalget og Arbeidsmiljøutvalget. Der legges det til rette for drøfting og medvirkning i viktige saker.

Vi bruker aktivt den informasjons-, drøftings- og forhandlingsplikten som er nedfelt i Hovedavtalen for å sikre de ansattes medvirknings- og medbestemmelsesrett.

98.4 Likestilling og likeverd

Det har ikke vært kunngjort ledige lederstillinger i embetet i 2009. Av 9 ledere er det 4 kvinner og 5 menn.

Det er ansatt 81 kvinner og 46 menn ved embetet. 67% av rådgiverne er kvinner og 50% av seniorrådgiverne er kvinner. Vi jobber aktivt med likestillingsperspektivet i forbindelse med rekruttering og i forbindelse med lønnsforhandlinger.

2 personer fra embetet deltok på kurset i Oslo 21. september 2009 om "Mangfold i arbeidslivet - Hvordan imøtekomme aktivitets- og rapporteringsplikten".

Embetet har rutine for intern varsling av kritikkverdige forhold som mobbing og trakassering, diskriminering og maktmisbruk. Vi jobber med å få på plass "Livsfaseorientering personalpolitikk" som bl.a. skal ha en politikk som tilsier at ulike løsninger er veien til helhet og likeverd. Vi har hatt en person med nedsatt funksjonsevne engasjert i 80% stilling i 2009. Fra 1.2.2010 fikk denne personen fast ansettelse ved embetet. Ved utlysning av stillinger oppfordrer vi personer med innvandrerbakgrunn og med redusert funksjonsevne om å søke.

Resultatområde 99 Partistøtteordningen

Ifølge embetsoppdraget ingen rapportering i årsrapporten

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 99	0	0	0	0
Sum:	0	0	0	0

Endringer i årsrapporten

Versjon 2

- 87.7: Fjerning av overflødig tekst

Tidligere versjoner

- [Versjon 1](#)